

**LA CANÇÓ DE BRESSOL:
UN FENOMEN ETNOMUSICOLÒGIC**

Tesi doctoral de
Maria-Àngels Subirats Bayego

Dirigida per
Xosé Aviñoa Pérez

Departament d'Història de l'Art
Universitat de Barcelona

PAIS BASC

PAÍS BASC

leu6

tu - a, lu - a sin - ta log - ta - noi . tu - a, lu - a, diel - dau .
 ha - qui - ep - you san - tak au - re - a - na - tin - da, tu - tu .
 noi, au - re da - qi - ra tu - a lu - a

1.FONT

Nº: 1 PB

1.1: Folklore Musical Español. J. Hidalgo Montoya

1.2: País Basc

2.ANÀLISI MUSICAL

2.1: 171232132

2.2: Si menor
Àmbit 6ª

2.3:

2.4: Isomètrica / Isorrítmica

2.5: Binari (C) un complex ternari

2.6:

2.7: 11 / 12 / 23 / 43 / 41 / 21 //

2.8: A9 / b8 / a4 / b8 / b8 / d4 //

A / B / C / D / E / F //

A / B / C / D / Bv / E //

3.ANÀLISI LITERÀRIA

3.1: "ha, ha,..."

3.2: Son

3.3: Enxera

3.4: Estrofa irregular (sis versos)

4.OBSERVACIONS:

PAÍS BASC

Ka-ta-li-na, ka-ta-li-na, be-gi-a du-ju ur-din-a, e-men-
o-ju aur-ur-e-ri bi-og-du-ko b-a-ren min-a: ka-ta-li-na, ka-ta-li-na

1.FONT

Nº. 2 PB

1.1: Cancionero Popular Vasco. R.M. de Azkue

1.2: País Basc

2.ANÀLISI MUSICAL

2.1: 55134721

2.2: La menor
Àmbit 6ª

2.3:

2.4: Isomètrica / Isorrítmica

2.5: Amalgama 7/4

2.6:

2.7: 5.1 / 5.7 / 7.2 / 2.1 // 5.1 //

2.8: a8 / a8 / b8 / b8 / a8 //

A / B / C / D / A //

A / A / A / Av / A //

3.ANÀLISI LITERÀRIA

3.1: "Katalina, Katalina..."

3.2: Son

3.3: Euskera

3.4: Quarteta i final

4.OBSERVACIONS: A.Lacrusi a la 4ª descendent del 1er ictus.

PAÍS BASC

Au-rak, lo-ga le da la-ko, lo-tso nai lu-be a-gin
be-gi bat en-tri-a du-ta des-te-a ga-kal a-
gin

1.FONT

Nº: 3 PB

1.1: Cancionero Popular Vasco.R. M. de Azkue.

1.2: País Basc. 1923-24.

2.ANÀLISI MUSICAL

2.1: 5756443<55

2.2: Escala andalusa
Àmbit 8ª

2.3: Cadència

2.4: Isomètrica / Isorrítmica

2.5: Binari

2.6:

2.7: 55 / 55 / 33 / 1.1 //

2.8: a8 / b8 / c8 / b8 //

A / Av / B / Bv //

A / Av / A / Av //

3.ANÀLISI LITERÀRIA

3.1: "Aurak, loga leda..."

3.2: Son / For

3.3: Euskera

3.4: Quarteta

4.OBSERVACIONS:

PAÍS BASC

lo lo lo aing-ge. ru-a ze. ru-an ze ber i?

ze. ru-an ber-i on-at o-rain e-ta be-ta.

1.FONT

Nº: 4 PB

1.1: Cancionero Popular Vasco. R.M. Azkue.

1.2: País Basc

2.ANÀLISI MUSICAL

2.1: 111453<55

2.2: Gamma espanyola
Àmbit 7ª

2.3: Cadència

2.4: Isomètrica / Isorrítmica

2.5: Binari

2.6:

2.7: 15 / 65 / 33 / 41 //

2.8: a7 / b7 / a7 / b7 //

A / B / C / D //

A / A / B / Bv //

3.ANÀLISI LITERÀRIA

3.1: "Lo, lo lo aingera..."

3.2: Son

3.3: Euskera

3.4: Quarteta

4.OBSERVACIONS:

PAÍS BASC

Allegro

to lo lo, ain-ge. re-a. ce. ren an. ce. la. ri?.

re. ren an. ce. la. ri. ce. at o. ren a. ta. de. Ti.

re. ren an. ce. la. ri. ce. at o. ren a. ta. de. Ti.

1.FONT

Nº: 5 PB

1.1: 1000 Canciones Españolas. Secció Femenina

1.2: País Basc

2.ANÀLISI MUSICAL

2.1: 111443<55

2.2: Gamma espanyola
Àmbit 5ª

2.3: Cadència

2.4: Isomètrica / Isorrítmica

2.5: Binari

2.6:

2.7: 15 / 65 / 23 / 41 // 73 / 41 //

2.8: a7 / b7 / a7 / b7 // a7 / b7 //

A / Av / B / C // D / C //

A / Av / B / B // B / Bv //

3.ANÀLISI LITERÀRIA

3.1: "Lo, lo, singera..."

3.2: Son / Angels

3.3: Enskera

3.4: Quarteta

4.OBSERVACIONS:

PAÍS BASC

Ne-re mai-ti-a, lo-ta lo-bi-hoy a-gin-qe de-ge-lo-ge-to.
re-re a-ta-ri-ge-ro, bi-hoy a-gin-qe de-ge-lo

1.FONT

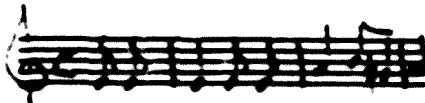
Nº: 6 PB

1.1: Euskal Eres Sorta. J. A. de Donostia

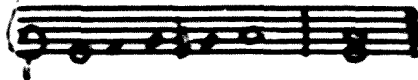
1.2: País Basc. 1919

2.ANÀLISI MUSICAL

2.1: 11111453<4

2.2: Escala andalusina
Àmbit 4ª

2.3: Ce-lència

2.4: Isomètrica / Isorrítmica

2.5: Binari C

2.6:

2.7: 1.4 / 4.3 / 1.1 // 1.1 //

2.8: aB / aB / aB / aB //

A / B / C / C' //

A / B / C / B //

3.ANÀLISI LITERÀRIA

3.1: "Nere maitia..."

3.2: Son

3.3: Euskera

3.4: Quarteta

4.OBSERVACIONS: Anacrusi sobre la mateixa nota del 1er icta.

PAÍS BASC

Muy moderato

Que ga i - en - a lo - e - ta lo, - lo - gi - no on bat da ga!
 gut o - rein e - ta uiz ga no Bi - ot e - gin - ga de - -
 - ga lo lo - lo - lo -

1.FONT

Nº: 7 PB

1.1: 1000 Canciones Españolas. Secció Femenina

1.2: País Basc. Biscaia.

2.ANÀLISI MUSICAL

2.1: 1112 < 3 < 4646

2.2: Gamma espanyola
Àmbit 6ª

2.3: Cadència

2.4: Isomètrica / Isorrítmica

2.5: Binari (C)

2.6:

2.7: 16 / 14 / 33 / 31 // 31 / 31 //

2.8: A11 / a8 / A10 / A9 //

A / B / C / D //

A / B / C / D //

3.ANÀLISI LITERÀRIA

3.1: "Aurga isua lo eta lo..."

3.2: Son

3.3: Euskera

3.4: 4 versos

4.OBSERVACIONS: Anacrusi sobre la mateixa nota del 1er ictra.

PAÍS BASC

Andante

Aus-ga . i . su . a lo e . ta lo , lo - gi . no on lat da .
 go! - Zuk . o . ren e . ta nik ge - no — — — Bi . ut e . quu . go
 de — — — gu lo — lo — lo! lo! — lo! —

1.FONT

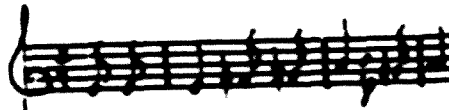
Nº: 8 PB

1.1: Cancionero Popular Musical Español F. Pedrell

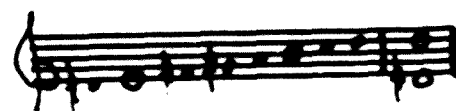
1.2: País Basc. Guipuscoa. Zarauz. 1958.

2.ANÀLISI MUSICAL

2.1: 1112<3<453<4

2.2: Mi Major
Àmbit 8>

2.3:

2.4: Isomètrica / Isorrítmica

2.5: Binari

2.6:

2.7: 14 / 23 / 5.1 / 1.1 // 2.1 //

2.8: A10 / a8 / A9 / A10 //

A / B / C / D //

A / B / C / C // D //

3.ANÀLISI LITERÀRIA

3.1: "Aurga issa, lo eta lo..."

3.2: Son

3.3: Euskera

3.4: Quatre versos

4.OBSERVACIONS: Anacrusi sobre la met.itz nota del 1er ictus.

PAÍS BASC

Allegretto

Sin-xi-li, bo-bo-lo, su-dor lo; a-ke-va Prouy... an
la-ke-go, a-ke-nak kan-ta, i-di-ak dan-tzer,
am-tzak dan-bo-li-rin-je.

The image shows a musical score for the song 'País Basc'. It consists of three staves of music. The first staff is marked 'Allegretto'. The lyrics are written below the notes. The first line of lyrics is 'Sin-xi-li, bo-bo-lo, su-dor lo; a-ke-va Prouy... an'. The second line is 'la-ke-go, a-ke-nak kan-ta, i-di-ak dan-tzer,'. The third line is 'am-tzak dan-bo-li-rin-je.'

1.FONT

Nº. 9 PB

1.1: Cancionero del País Vasco. J. Hidalgo Montoya.

1.2: País Basc

2.ANÀLISI MUSICAL

2.1: 555444332

2.2: Sol Major
Àmbit 5ª

2.3:

2.4: Isomètrica / Isorrítmica

2.5: Binari

2.6:

2.7: 52 / 52 / 11 / 11 //

2.8: A9 / A9 / B10 / b6 //

A / A / B / C //

A / A / B / C //

3.ANÀLISI LITERÀRIA

3.1: "Bibili, bombolo..."

3.2: Son

3.3: Enskera

3.4: Quartet irregular

4.OBSERVACIONS: Sílabes sense significació: "Bibili" "Bombolo".

PAÍS BASC

Andante

Bin-bi-bi, Bon-bolo, non dol-lo A-ke-ena Pen-tze-an do-lo.

ge a-ke-ena Kan-ta, i-di-ak do-tze, an-tze an-do-bi-ta. ja

The image shows a handwritten musical score for the song 'País Basc'. It consists of two staves of music in a treble clef. The tempo is marked 'Andante'. The lyrics are written below the notes. The first line of lyrics is 'Bin-bi-bi, Bon-bolo, non dol-lo A-ke-ena Pen-tze-an do-lo.' and the second line is 'ge a-ke-ena Kan-ta, i-di-ak do-tze, an-tze an-do-bi-ta. ja'. The notes are simple, mostly quarter and eighth notes.

1.FONT

Nº: 10 PB

1.1: Cancionero Escolar Español. Tomas - Figueras.

1.2: País Basc

2.ANÀLISI MUSICAL

2.1: 555444332

A single staff of music showing a rhythmic pattern of notes. The notes are placed on the lines and spaces of the staff to represent the rhythm of the lyrics above.

2.2: Sol Major
Àmbit 9º

A single staff of music showing a key signature of one sharp (F#) and a range of notes. The notes are placed on the lines and spaces of the staff to represent the key signature and range.

2.3: Cadència en 3es accents.

2.4: Isomètrica / Isorrítmica

2.5: Binari

2.6:

2.7: 5.2 / 5.2 / 1.2 / 1.1 //

2.8: A9 / A9 / B10 / a5 //

A / A / B / C //

A / A / B / C //

3.ANÀLISI LITERÀRIA

3.1: "Binbili, Bonbolo..."

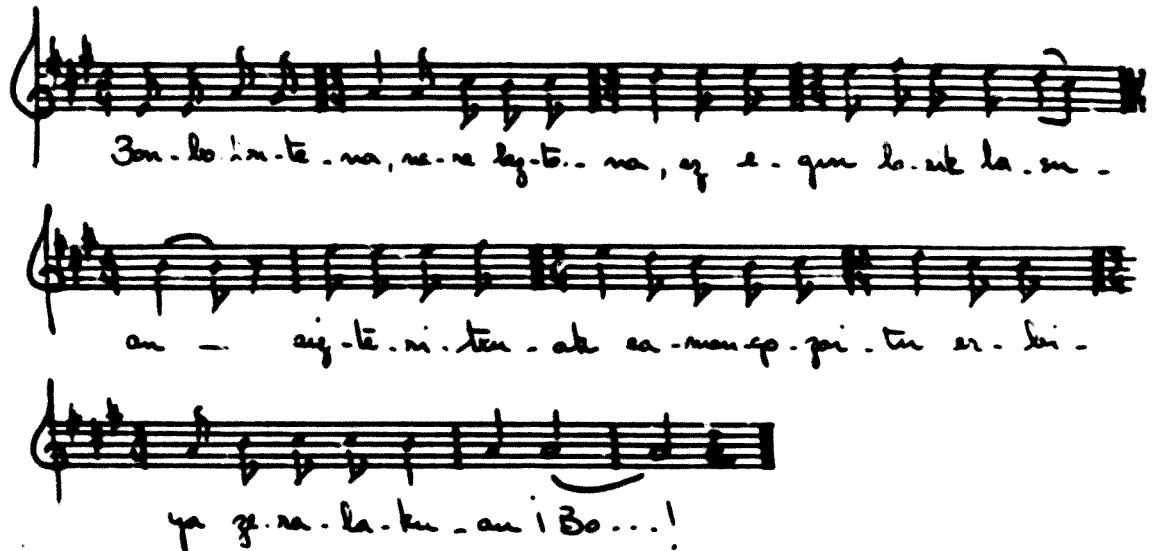
3.2: Son / Alegre

3.3: Euskera

3.4: Quatre versos

4.OBSERVACIONS: Sil·labes sense significació: "Binbili" "Bonbolo".

PAÍS BASC

3on - bo lan - te - na, re - re lag - to - na, e - que lo - uk la - su -
an - aig - le - ni - ten - abe ca - man - ep - zai - tu er - leri -
ya ze - ra - la - ku - an i Bo...!

1.FONT

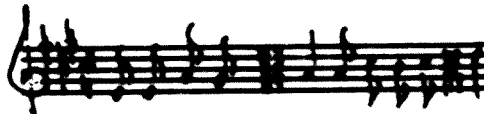
Nº: 11 PB

1.1: Euskal Eres Sorta. J. A. de Donostia.

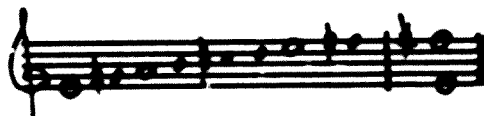
1.2: País Basc. 1919.

2.ANÀLISI MUSICAL

2.1: 5517113234

2.2: La Major
Àmbit 9ª

2.3:

2.4: Isomètrica / Heterorrítmica

2.5: Lliure

2.6:

2.7: 5.4 / 5.2 / 5.4 / 3.1 //

2.8: A10 / B7 / C10 / B8 //

A / B / C / D //

A / B / A / C //

3.ANÀLISI LITERÀRIA

3.1: "Bon bolontatea, nere laztenos..."

3.2: Son

3.3: Euskera

3.4: Quatre versos

4.OBSERVACIONS: Sílabes sense significació: "BO".

PAÍS BASC

me-re mai-ti-a, lo-ta - lo li-yot e-gin-go de-gu-lo yuko

rain e-ta mit ge-ro, li-yot e-gin-go de-gu, lo!

1.FONT

Nº: 12 PB

1.1: Euskel Eres Sorta. J.A. de Donostia.

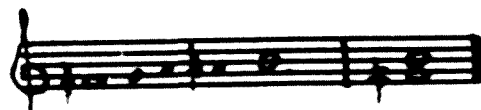
1.2: País Basc. Guipuscoa. Donostia. 1919.

2.ANÀLISI MUSICAL

2.1: 11:11453<4

2.2: Escala andalusa
Àmbit 4º

2.3: Cadència

2.4: Isomètrica / Isorrítmica

2.5: Binari

2.6:

2.7: 1.4 / 4.3 / 1.1 / 1.1 //

2.8: a8 / a8 / a8 / a8 //

A / B / C / C' //

A / B / C / D //

3.ANÀLISI LITERÀRIA

3.1: "Nere matia, lo, ta, lo..."

3.2: Son

3.3: Enkera

3.4: Quarteta

4.OBSERVACIONS: Anacrusi sobre la mateixa nota del 1er ictus.

PAÍS BASC

San-ta lo-a San-ta lo-a, qu-re am-a-ne-ma-ya lo-a qu-le
an-que qu-zi-to-a e-que-ey a-du-li-to-a

1.FONT

Nº: 13 PB

1.1: Cancionero Popular Vasco. R.M. Azkue.

1.2: País Basc. 1923-24.

2.ANÀLISI MUSICAL

2.1: 11113<454

2.2: Gamma espanyola
Àmbit 8º

2.3: Cadència

2.4: Isomètrica / Isorrítmica

2.5: Amalgama 5/8

2.6:

2.7: 1.4 / 3.3 / 3.1 / 6.1 //

2.8: a8 / a8 / a8 / a8 //

A / B / C / D //

A / Av / B / B //

3.ANÀLISI LITERÀRIA

3.1: "Santa Loa, Santa Loa..."

3.2: Son / Sants

3.3: Euskera

3.4: Quarteta

4.OBSERVACIONS: Anacrusi sobre la mateixa nota del 1er ictus.

PAÍS BASC

Eu - la, mi, ma - no, au - na du - qu mi - mi - no, mi - mi - no
e - ta qair - to - no, e - ta du - la - no, e - ta qair - te - no. Au - na
du - qu, mi - mi - no, mi - mi - no, e - ta qair - to - no

1.FONT

Nº: 14 PB

1.1: La cançó de la mare basca. J.A. Donostia.

1.2: País Basc

2.ANÀLISI MUSICAL

2.1: 171171175117

2.2: La menor
Àmbit 6ª

2.3:

2.4: Isomètrica / Isorrítmica

2.5: Binari

2.6:

2.7: 1.7 / 1.7 / 1.7 / 5.7 / 5.7 / 3.1 / 3.1 //

2.8: a6 / a8 / a8 / a6 / a6 / a8 / a8 //

A / Av / Av / A / Av / B / Bv //

A / B / C / D / Dv / E / Ev //

3.ANÀLISI LITERÀRIA

3.1: "Buba, miñño..."

3.2: Son

3.3: Euskera

3.4: 7 versos

4.OBSERVACIONS: Anacrusi a la 2ª Major ascendent del 1er ictus.

Sílabes sense significació: "Buba".

PAÍS BASC

Handwritten musical notation for the song "País Basc". It consists of three staves of music in a single system, each with a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). The lyrics are written below the notes.

país - a - ren Bil - dor ku, lo go - zo lat - ek den hai den
ar gai - kay Bil - dor ko - ni oto ze - qi - an se - as - ka
na - lüz a - mak je - sus au - a - ni O - la o - la

1.FONT

Nº: 15 PB

1.1: Euskel Eres Sorta. J.A. Donostia

1.2: País Basc

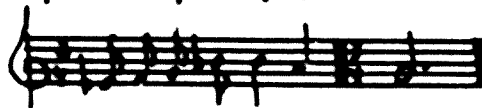
2.ANÀLISI MUSICAL

2.1: 12344355443

1ª part Sol Major

2.2: 2ª part Sol menor
Àmbit 7ª>

2.3:

2.4: Isomètrica / Heterorrítmica

2.5: Lliure

2.6:

2.7: 13 / 5.1 / 3.1 / 6.1 // 1.1 //

2.8: A10 / B10 / c8 / b7 //

A / B / C / D // E //

A / A_v / B / C // D //

3.ANÀLISI LITERÀRIA

3.1: "Jauneren bildotxo..."

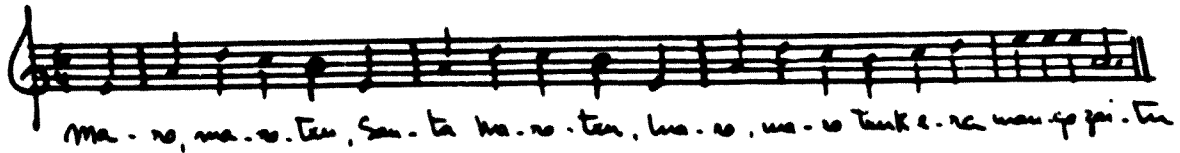
3.2: Sants

3.3: Euskera

3.4: Quatre versos

4.OBSERVACIONS: Sílabes sense significació: "Oba"

PAÍS BASC

1.FONT

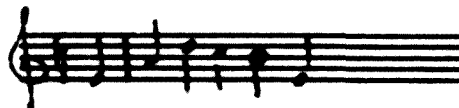
Nº: 16 PB

1.1: Cancionero Popular Vasco. R.M. de Azkue

1.2: País Basc. 1923-24.

2.ANÀLISI MUSICAL

2.1: 51432

2.2: La menor
Àmbit 8ª

2.3:

2.4: Isomètrica / Isorrítmica

2.5: Binari compost

2.6:

2.7: 5.2 / 5.2 / 5.2 / 3.1 //

2.8: a5 / a5 / a5 / a6 //

A / A / A / B //

A / A / A / B //

3.ANÀLISI LITERÀRIA

3.1: "Maro, Marotxa..."

3.2: Sants

3.3: Enshera

3.4: Quateta

4.OBSERVACIONS: Anacrusi a la 4ª descendent del 1er ictus.

PAÍS BASC

Two staves of musical notation in G major, 2/4 time. The first staff contains the melody with the lyrics: "An. ra e. gi. gu do. tro bat e. man. go di. gut go. zo bat; ai. lak bat". The second staff continues the melody with the lyrics: "e. ta a. mak hi g. in. bo fan. wak a. ma. lai do!".

1.FONT

Nº: 17 PB

1.1: Euskal Eres Sorta. J.A. de Donostia

1.2: País Basc. Oskoz. 1919.

2.ANÀLISI MUSICAL

2.1: 5111234

A single staff of musical notation showing the first measure of the melody, starting with a G4 note.

2.2: Fa # Major
Àmbit 8ª

A single staff of musical notation showing the first measure of the bass line, starting with a G2 note.

2.3:

2.4: Isomètrica / Isorrítmica

2.5: Binari

2.6:

2.7: 5.4 / 3.3 / 5.1 / 3.1 //

2.8: a8 / a8 / b8 / b8 // + lo

A / B / C / D // + lo

A / B / C / C // + lo

3.ANÀLISI LITERÀRIA

3.1: "Ara eguizu lotno..."

3.2: Premi

3.3: Euskera

3.4: Quarteta

4.OBSERVACIONS: Comença amb un interval de 4ª descendent

PAÍS BASC

Au-ra e-qui-ze lo ta lo, nit e-ma non go bi ko -
ko; lat o-vein e-ta lus-ti-a ge-ro, a-ra-tel-di-an to-ko-
la-ti - a

1.FONT

Nº: 18 PB

1.1: Euskel Eres Sorta. J.A. de Donostia

1.2: País Basc. Arbizu. 1919.

2.ANÀLISI MUSICAL

2.1: 55134543

2.2: Fa # Major
Àmbit 9º

2.3:

2.4: Isomètrica / Isorrítmica

2.5: Binari

2.6:

2.7: 53 / 53 / 3.1 / 3.1 //

2.8: a8 / a8 / B10 / B10 //

A / B / C / D //

A / B / C / D //

3.ANÀLISI LITERÀRIA

3.1: "Aura egnizu lo, ta, lo..."

3.2: Premi

3.3: Euskera

3.4: Quatre versos

4.OBSERVACIONS: Anacrusi a la 4ª descendent del 1er ictus.

PAÍS BASC

Ne-re ma-i-ti-a, ni zu-re-tyat o-pi-la sor-ta dan-
kat, er-di er-di-ya er-man-go di-zut, las-te er-di-ya ne-re-tyat

1.FONT

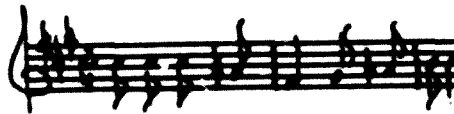
Nº: 19 PB

1.1: Euskal Eres Sorta. J.A. Donostia.

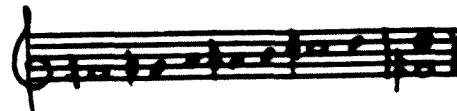
1.2: País Basc. Bilbao. Donostia.1919.

2.ANÀLISI MUSICAL

2.1: 5553<123<44

2.2: Fa Menor
Àmbit 6ª

2.3:

2.4: Isomètrica / Isorrítmica

2.5: Binari

2.6:

2.7: 5.4 / 4.3 / 5.4 / 6.1 //

2.8: A9 / a8 / B10 / b8 //

A / B / Av / C //

A / B / Av / C //

3.ANÀLISI LITERÀRIA

3.1: 'Nere maitia...'

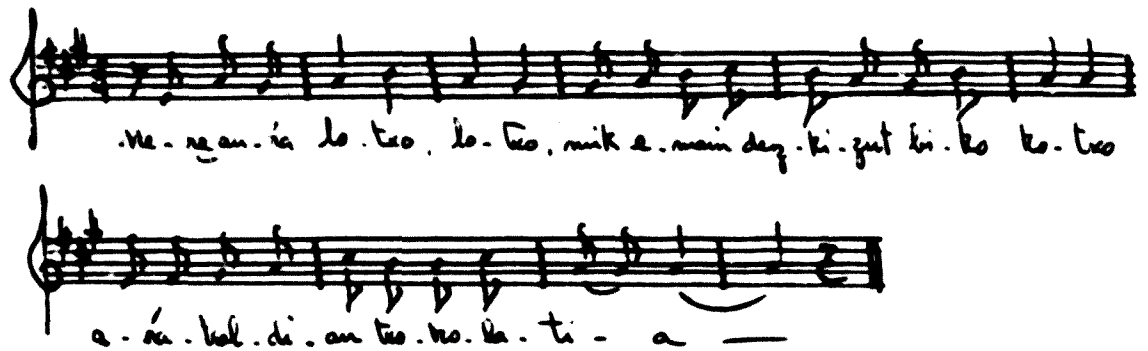
3.2: Premi

3.3: Euskera

3.4: Quatre versos

4.OBSERVACIONS:

PAÍS BASC

.Ne - re - an - ia do - teo, do - teo, mik e - main dez - ki - gut ki - ko do - teo
a - ra - bal - di - an - teo - ko - ka - ti - a

1.FONT

Nº: 20 PB

1.1: Euskel Eres Sorta. J.A. de Donostia.

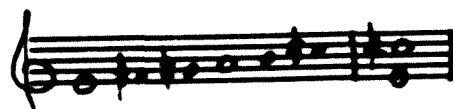
1.2: País Basc . . . . . 1919.

2.ANÀLISI MUSICAL

2.1: 5171217

2.2: La Major
Àmbit 6ª

2.3:

2.4: Isomètrica / Isorrítmica

2.5: Binari

2.6:

2.7: 53 / 21 / 5.1 //

2.8: a8 / A10 / B10 //

A / B / C //

A / B / C //

3.ANÀLISI LITERÀRIA

3.1: "Nere aurá lotxo..."

3.2: Premi

3.3: Euskera

3.4: Tres versos

4.OBSERVACIONS:

PAÍS BASC

Aur-a, e-qui-ze lo ta lo! main dig-ri-gut bi ho-keri -
 lo, o-nai bat e-ta ge-ro. be-te-a, an-ete-al-de-en lo-w-la
 te-a

1.FONT

Nº: 21 PB

1.1: Cancionero Popular Vasco. R.M. Azkue.

1.2: País Basc. 1923-24.

2.ANÀLISI MUSICAL

2.1: 1145643<4

2.2: Escala andalusa
Àmbit 8ª

2.3: Cadència

2.4: Isomètrica / Isorrítmica

2.5: Binari C

2.6:

2.7: 1.4 / 3.3 / 5.1 / 6.1 //

2.8: a8 / a8 / B10 / B10 //

A / B / C / D //

A / A / B / B //

3.ANÀLISI LITERÀRIA

3.1: "Aura eguizu lo, ta, lo..."

3.2: Premi

3.3: Euskera

3.4: Quatre versos

4.OBSERVACIONS: Anacrusi a la 4ª descendent

PAÍS BASC

Èren-ge-lo man-ge-lo i qu-re an-ra man-ge! Gu-a la-da
i-tue-to; qiz-to-a la-da kan-po-to; Mea-le lein-ge so-ro-a
qa-ni-a la-da, be-tro-ne-ra, or-to-a la-da li-p-a

1.FONT

Nº: 22 PB

1.1: Cancionero Popular Vasco. R.M. de Azkue.

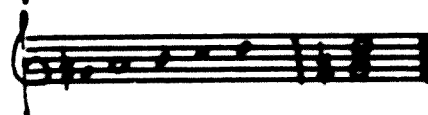
1.2: País Basc. 1923-24.

2.ANÀLISI MUSICAL

2.1: 112333

2.2: La menor
Àmbit 5ª

2.3:

2.4: Isomètrica / Isorrítmica

2.5: Binari excepte dos compases

2.6:

2.7: 13 / 42 / 13 / 42 / 13 / 42 / 3.1 //

2.8: a6 / a6 / a7 / a8 / b7 / b9 / b8 //

A / B / Av / Bv / Av, / Bv, / D //

A / Av / Av, / B //

A / B / C / D //

3.ANÀLISI LITERÀRIA

3.1: "Txango lo, mango lo..."

3.2: Nea abandonat / Por

3.3: Euskera

3.4: 7 versos

4.OBSERVACIONS:

PAÍS BASC

Ne ge mai-te mai-te po-li-ta eg e-gin le-nik
 la-so-an Oilo-a gel-dur-da-co an go co
 Ma-ur-i - i gor-ta-zak le-di-ta - a-gor-ta la-le-di

1.FONT

Nº: 23 PB

1.1: Cancionero Popular Vasco. R.M. de Azkue.

1.2: País Basc. 1919.

2.ANÀLISI MUSICAL

2.1: 3665644313

Sol $\sharp$ = Mi

2.2: Escala andalusa
 Àmbit 7 $^{\circ}$

2.3: Cadència

2.4: Isomètrica / Isorrítmica

2.5: Binari

2.6:

2.7: 33 / 3.1 / 1.4 / 53 / 43 / 4.1 //

2.8: A9 / b8 / c7 / d6 / e7 / c7 //

A / A $\flat$ / B / C / D / D $\flat$ //

A / B / C / D / C / D //

3.ANÀLISI LITERÀRIA

3.1: "Nege maite, maite polita..."

3.2: Variis

3.3: Euskera

3.4: Sis versos

4.OBSERVACIONS:

PAÍS BASC

lento

Din, dan, lo-le-ran, e-li-zen-ge qui-ze-tan, din, dan lo-le-ran
 qui-re an-rra ko-le-ran. Di-qui-din, da-qa-dan, di-qui-din, dan. Di-qui-din
 da-qa-dan, di-qui-din, dan. Din, dan, lo-le-ran qui-re an-rra ko-le-ran

1.FONT

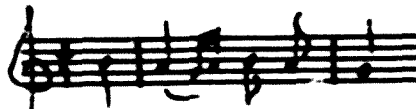
Nº: 24 PB

1.1: Cancionero Escolar Español. Tomas-Figuera.

1.2: País Basc

2.ANÀLISI MUSICAL

2.1: 32321

2.2: Prepentatònic °
 Àmbit 3ª

2.3: Melismes

2.4: Isomètrica / Isorítmica

2.5: Binari

2.6:

2.7: 3.1 / 3.1 / 3.1 / 3.1 // 3.1 / 3.1 / 3.1 / 3.1 //

2.8: a6 / a8 / a6 / a8 // A11 / A11 / a6 / a6 //

A / Av / Av / Av // Av / Av / A / Av //

A / B / A / B // C / C / A / B //

3.ANÀLISI LITERÀRIA

3.1: "Din, dan, boleras ..."

3.2: Vari

3.3: Euskera

3.4: 2 estrofes de quatre versos

4.OBSERVACIONS: Anacrusa a la 2ª ascendent Major del 1er ictus.
 Sílabes sense significació: "Din", "Dan".

PAÍS BASC

Din dan do-le-ran, e-li-zan-go gan-za-tan. Din dan do-le-

ran, qu-re an-ra do-le-ran, Din gin dis danqu dan din qu dan dan

1.FONT

Nº: 25 PB

1.1: Euskal Eres Sorta. J.A. de Donostia

1.2: País Basc. 1919.

2.ANÀLISI MUSICAL

2.1: 32321

2.2: Prepentatònic *
Àmbit 3ª

2.3: Melismes

2.4: Isomètrica / Isorrítmica

2.5: Binari

2.6:

2.7: 3.1 / 3.1 // 3.1 / 3.1 //:3.1://

2.8: a6 / a8 // a6 / a8 //: A11://

A / Av // A / Av //:Av://

A / B // A / B //: C://

3.ANÀLISI LITERÀRIA

3.1: "Din, dan, bolera..."

3.2: Varis

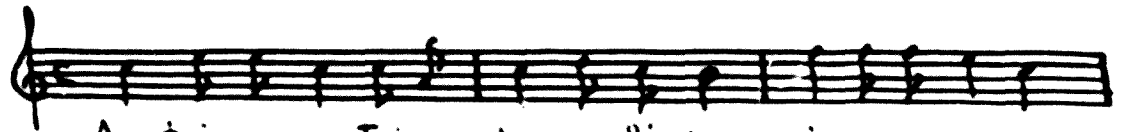
3.3: Enxera

3.4: Quarteta

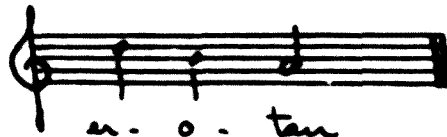
4.OBSERVACIONS: Anacrusi a la 2ª ascendent del 1er ictus.

Síl·labes sense significació: "Din", "Dan".

PAÍS BASC

A . tui - a mo - tui - a pe - so - ki - pan , ni - re , se - me - a

u - o - tan

1.FONT

Nº: 26 PB

1.1: Cancionero Popular Vasco. R.M. de Azkue

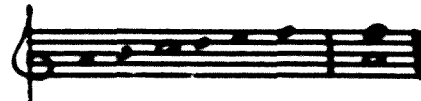
1.2: País Basc. 1923-24.

2.ANÀLISI MUSICAL

2.1: 1331161217

2.2: Dc Major
Àmbit 6ª

2.3:

2.4: Isomètrica / Isorrítmica

2.5: Binari C

2.6:

2.7: 1.7 / 4.6 //

2.8: A11 / A9 //

A / B //

A / B //

3.ANÀLISI LITERÀRIA

3.1: "Atria, motria..."

3.2: Varis

3.3: Euskera

3.4: 2 versos

4.OBSERVACIONS:

PAÍS BASC

Bon. lo. lan lat e. ta lo. lo. lan bi lon. lo. lan pu. tu. na
e. no. ri, e. no. ri la. gan e. no. ri ge. ya. go e. Tyan
a. ge. ri

1.FONT

Nº: 27 PB

1.1: Euskal Eres Sorta. J.A. de Donostia.

1.2: País Basc. 1919.

2.ANÀLISI MUSICAL

2.1: 1111712221

2.2: Do Major
Àmbit #

2.3:

2.4: Isomètrica / Isorrítmica

2.5: Binari compost

2.6:

2.7: 1.1 / 2.1 / 1.3 / 3.1 //

2.8: A11 / A10 / A9 / A9 //

A / B / C / D //

A / Av / B / B //

3.ANÀLISI LITERÀRIA

3.1: "Bon bolobat eta..."

3.2: Variis

3.3: Enskera

3.4: Quatre versos

4.OBSERVACIONS: Síl·labes sense significació: "Bombolon".

PAÍS BASC

Si - ran la ro - se - des lat da, ka - le - ri - na da sin au,
 sin au y - pi - lu da - la - ta a - wak le - gi - ra - tzen dau
 G. la G. la

1.FONT

Nº: 28 PB

1.1: Cancionero Popular Vasco. R.M. de Azkue

1.2: País Basc. 1923-24.

2.ANÀLISI MUSICAL

2.1: 5171217

2.2: Escala andalusa
Àmbit 9º

2.3: Melismes. Cadència

2.4: Isomètrica / isorrítmica

2.5: Binari excepte un compàs

2.6:

2.7: 14 / 43 / 3.1 / 6.1 // + Oba

2.8: a8 / b7 / a8 / b7 // + Oba

A / B / C / D // + Oba

A / A / B / A // + Oba

3.ANÀLISI LITERÀRIA

3.1: "Scian la rosac..."

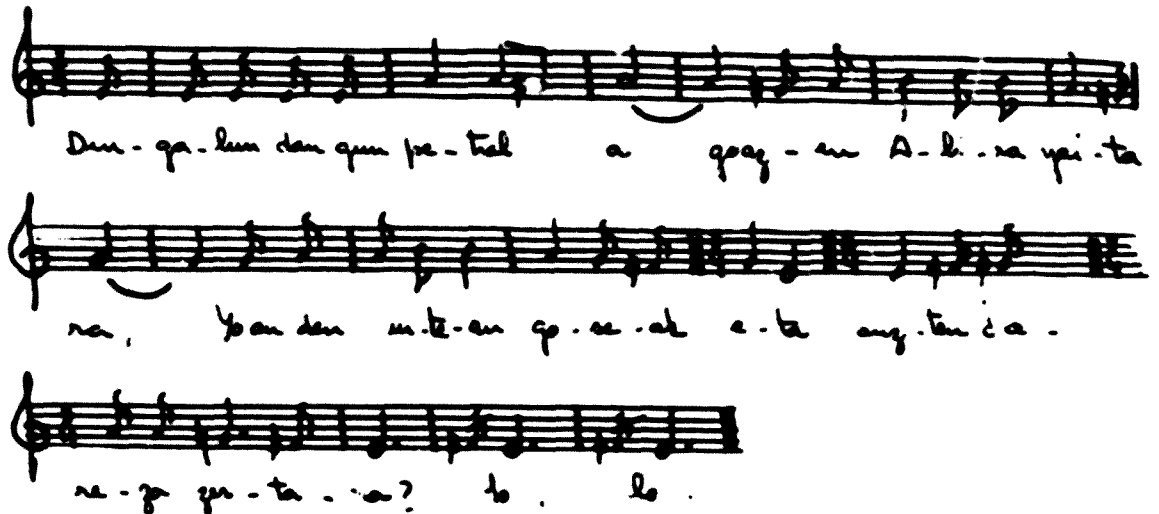
3.2: Varis

3.3: Euskera

3.4: Quarteta

4.OBSERVACIONS: Començament amb interval de 4º descendent

PAÍS BASC

Du - ga - lan dan que pe - tal a ga - en A - bi - ra yei - ta
 na, You dan un - te - en go - se - ak e - ta ang - ten - cia -
 re - ga yei - ta - ia? to . lo .

1.FONT

Nº: 29 PB

- 1.1: Cancionero Popular Vasco. R.M. de Azkue
- 1.2: País Basc. 1923-24.

2.ANÀLISI MUSICAL

2.1: 11111443<4

2.2: Escala andalusa
Àmbit 9º

2.3: Melisma. Cadència

2.4: Isomètrica / Heterorrítmica

2.5: Binari excepte un corapls

2.6:

2.7: 14 / 33 / 3.1 / 1.1 //

2.8: a8 / a8 / B10 / a8 // + Lo

A / B / C / D // + Lo

A / B / C / D // + Lo

3.ANÀLISI LITERÀRIA

- 3.1: "Dugalan dangun..."
- 3.2: Variu
- 3.3: Euskera
- 3.4: Quatre versos

4.OBSERVACIONS: Anacrusi sobre la mateixa nota del 1er ictus.
Síl·labes sense significació: "Dugalan", "Dugun".

PAÍS BASC

Two staves of musical notation in G major, 2/4 time. The melody is written on a treble clef staff. The lyrics are written below the notes.

Tan - tis - men, tis - men, tis - men, tis - men tis - men, tis - men Tan, tis - men, tis - men, tis - men, tis - men, tis - men tis - men tis - men tis - men tis - men tis - men tis - men tis - men

1.FONT

Nº: 30 PB

1.1: Euskal Eres Sorta. J.A. de Donostia.

1.2: País Basc. Guipuscoa. Oyartzua. 1919.

2.ANÀLISI MUSICAL

2.1: 3334555

A single staff of musical notation showing the first six notes of the melody: G4, A4, B4, C5, D5, E5.

2.2: Mi menor
Àmbit 9ª

A single staff of musical notation showing the first six notes of the bass line: G3, F3, E3, D3, C3, B2.

2.3: Apoiatures 2ª M. desc.

2.4: Isomètrica / Isorrítmica

2.5: Binari

2.6:

2.7: 3.5 / 5.4 / 4.1 / 7.1 // // 7.3 //

2.8: a8 / b7 / a8 / b7 // // b7 //

A / B / C / D // // E //

A / B / A / B // // B //

3.ANÀLISI LITERÀRIA

3.1: "Tunkurua, kutua, kutua..."

3.2: Son

3.3: Euskera

3.4: Quarteta amb repetició

4.OBSERVACIONS: Fragments a la manera de 'recitatiu'.

PAÍS BASC

Andantino

Aur-ko Tai-ti-a ne-ge-rey da-ge - a-nun-er-ri-o-gu
 ti-ti-a ai-ta gung-to-a ta-der-nan-da-ge
 pi-ka-no p-ka-la-ri-a

1.FONT

Nº: 31 PB

1.1: Cancionero del País Vasco. J. Hidalgo Montoya.

1.2: País Basc

2.ANÀLISI MUSICAL

2.1: 1112<3<43<354

2.2: Escala andalusa
Àmbit 6ª

2.3: Cadència

2.4: Isomètrica / Isorrítmica

2.5: Binar.

2.6:

2.7: 1.4 / 3.3 / 5.1 / 3.1 //

2.8: A11 / b8 / A11 / b8 //

A / B / C / D //

A / B / A / B //

3.ANÀLISI LITERÀRIA

3.1: "Aurtzo trilkia..."

3.2: Varis

3.3: Euskera

3.4: Quatre versos

4.OBSERVACIONS: Anacrusi sobre la mateixa nota del 1er ictus.

PAÍS BASC

Al-tza a-der ur ai-ri-ou i-nu a-no-sa Ma-yat.
Tzi-ou, A-nu-xi-o-ri-kan g-tu-a-ak g-tu mi-ni-kan
lei-ot zi-an

1.FONT

Nº: 32 PB

1.1: La cançó de la mare basca. J.A. Donostia.

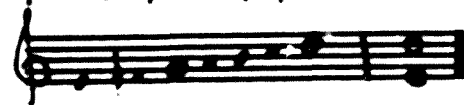
1.2: País Basc

2.ANÀLISI MUSICAL

2.1: 4543221

2.2: Sol Major
Àmbit 7ª

2.3: Caddacia a la 3ª descendent

2.4: Isomètrica / Isorrítmica

2.5: Binari

2.6:

2.7: 4.1 / 4.1 / 6.3 / 3.1 //

2.8: a8 / a8 / b8 / a8 //

A / Av / B / C //

A / B / C / Cv //

3.ANÀLISI LITERÀRIA

3.1: "Altza eder ur airian..."

3.2: Varis

3.3: Enskera

3.4: Quarteta

4.OBSERVACIONS:

PAÍS BASC

J. ta. ru. a. - tan la. rio da. go Ba. io. ur. ko ba. za. ra. -
 rio, Tro. ni. ak be. ze u. ni. ak ba. no Nik zu zai. tut bai. ti. a. -
 Go

1.FONT

Nº: 33 PB

1.1: La cançó de la mare basca. J.A. Donostia.

1.2: País Basc

2.ANÀLISI MUSICAL

2.1: 321713465

2.2: Mi Menor
Àmbit 7º

2.3: Cadència en 3es descendents

2.4: Isomètrica / Isorrítmica

2.5: Binari compost

2.6:

2.7: 3.5 / 3.1 / 3.5 / 3.1 //

2.8: a8 / b8 / b8 / a8 //

A / B / Av / B //

A / Av / Av, / B //

3.ANÀLISI LITERÀRIA

3.1: "Irasuetan laño dago..."

3.2: Variis

3.3: Euskera

3.4: Quarteta

4.OBSERVACIONS:

PAÍS BASC

I-ta sue-lán la-nó da - go Ba - so - na - ko la - na - za -
 nó. Nik zu goi-tud mai-ti - a - go Tro - ni - atz be - re
 u - ni - atz ba - nó

1.FONT

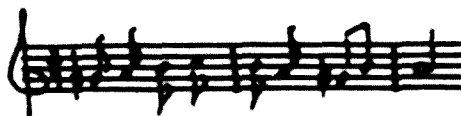
Nº: 34 PB

1.1: La cançó de la mare basca. J. A. Donostia

1.2: País Basc

2.ANÀLISI MUSICAL

2.1: 712321721

2.2: La meior amb 6º <
Àmbit 5º

2.3:

2.4: Isomètrica / Isorrítmica

2.5: Binari

2.6:

2.7: 7.1 / 6.7 / 6.1 / 6.1 //

2.8: a8 / b8 / b8 / a8 //

A / B / A / Bv //

A / A / A / Av //

3.ANÀLISI LITERÀRIA

3.1: "Itrasuctan laño dago..."

3.2: Varis

3.3: Euskera

3.4: Quarteta

4.OBSERVACIONS:

PAÍS BASC

Bo-lon bat e-ta lo-lon-bi, Bo-lon pug-ta-ra e-nu-ri, E-no-ri la-pu e-no-ri, Ez da ge-roz-tik a-ge-ri Bar lo-lon-bon lo-lon, Bo-lon lo-lon Bo-lon

1.FONT

Nº: 35 PB

1.1: La cançó de la mare basca. J.A. Donostia

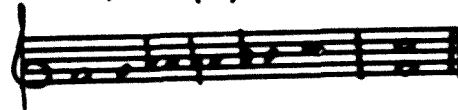
1.2: País Basc

2.ANÀLISI MUSICAL

2.1: 3455345

2.2: Fa Major (final menor)
Àmbit 9ª

2.3:

2.4: Isomètrica / Isorrítmica

2.5: Binari

2.6:

2.7: 35 / 31 / 35 / 5.1 // 2.1 //

2.8: a8 / a8 / a8 / a8 // b7 //

A / B / A / B //

A / A / A / A //

3.ANÀLISI LITERÀRIA

3.1: "Bolon bat eta bolon bi..."

3.2: Varis

3.3: Euskera

3.4: Quarteta

4.OBSERVACIONS:

PAÍS BASC

Tra-lo-pin, Tra-lo, Tra-lo ta tra-lo ka-tu-tro-a nie-pi-lla
qa-ue-zu da-qa Ba-da-qa be-qa le-qa la-da-qa
Za-pa-ta-tro le-ni-en so-pe-ron da-qa

1.FONT

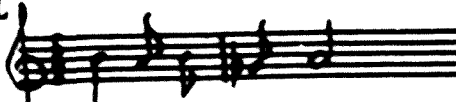
Nº: 36 PB

1.1: La cançó de la mare basca.

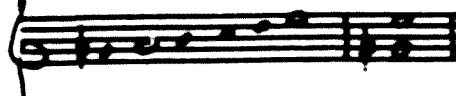
1.2: País Basc

2.ANÀLISI MUSICAL

2.1: 21271

2.2: La meyor
Àmbit 6º

2.3:

2.4: Isomètrica / Isorrítmica

2.5: 5 / 8 Zortzico

2.6:

2.7: 21 / 21 / 11 / 21 / 11 //

2.8: a6 / a6 // A13 / A11 / A13 //

A / A // B / A / B //

A / A // B / A / B //

3.ANÀLISI LITERÀRIA

3.1: 'Tzalopia, Tzalo...'

3.2: Varis

3.3: Euskera

3.4: Zortzico

4.OBSERVACIONS:

PAÍS BASC

A-tzo tun tun ga-ur tun tun De-ti tun tun gai-tun
 qu ga-ur di-m-a a-i-tun e-ta Mak ra-i-ko
 gai-tun qu

1.FONT

Nº: 37 PB

1.1: La cançó de la mare basca. J.A. Dolostia

1.2: País Basc

2.ANÀLISI MUSICAL

2.1: 352212155

2.2: La menor
 Àmbit 7º

2.3:

2.4: Isomètrica / Isorrítmica

2.5: Binar 2/8

2.6:

2.7: 3.5 / 3.1 //: 3.4 / 5.5://

2.8: a8 / b8 //:c8 / b8 //

A / Av // B / C //

A / B // C / D //

3.ANÀLISI LITERÀRIA

3.1: "Atzo tun tun ga-ur tun tun..."

3.2: Varis

3.3: Euskera

3.4: Quarteta

4.OBSERVACIONS:

FONTS**1.1 Procedència arxivística. Recollector. Transcriptor.
Nom de qui l'ha dictada.**

1000 Canciones Españolas. Secció Femenina.
2 cançons
Nos 5-7

Cancionero del País Vasco. J.Orue y Matia.
2 cançons
Nos 9-31

Cancionero Escolar Español. J. Tomás J. Remeu Figueras.
2 cançons
Nos 10-24

Cancionero Popular Musical Español. F. Pedrell.
1 cançó
Nº 8

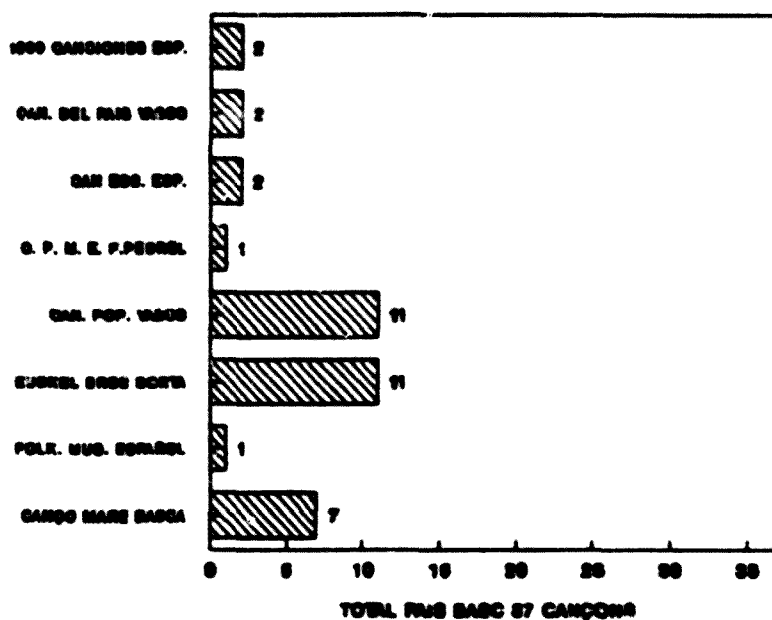
Cancionero Popular Vasco. R.M. de Azkue.
11 cançons
Nos 2-3-4-13-16-21-22-23-26-28-29

Eukel Eres Sorta. J. A. Donostia.
11 cançons
Nos 6-11-12-15-17-18-19-20-25-27-30

Folklore Musical Español. J. Hidalgo Montoya
1 cançó
Nº 1

La cançó de la mare basca. J. A. Donostia.
7 cançons
Nos 14-32-33-34-35-36-37

Azkue i Donostia són els qui aporten més materials d'anàlisi.

1.2 (a) Província. Comarca. Ciutat i/o poble.

Sense determinar

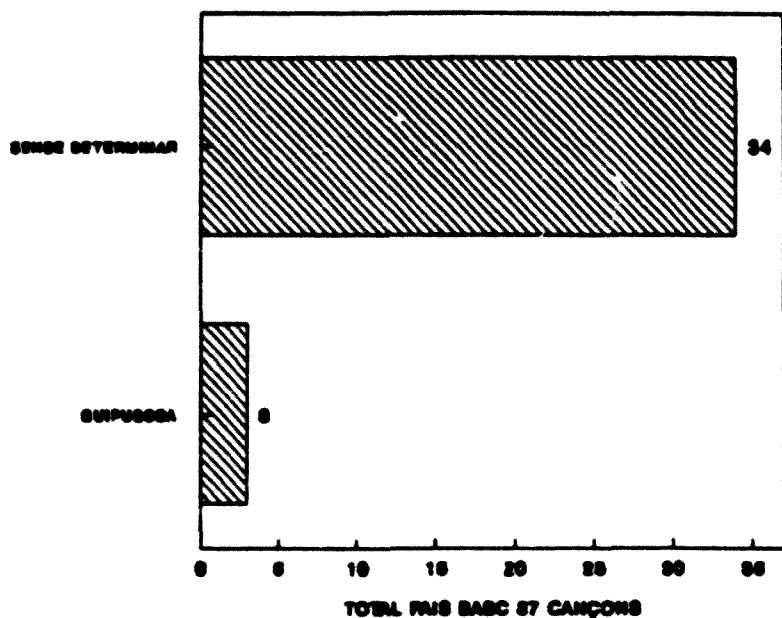
34 cançons

**Nos 1-2-3-4-5-6-7-9-10-11-13-14-15-16-17-18-19-20
21-22-23-24-25-26-27-28-29-31-32-33-34-35-36-37**

Guipuscoa

3 cançons

Nos 8-12-30

1.2 (b) Època en que s'han recollectat o publicat

1919

11 cançons

Nos 6-11-12-15-17-18-19-20-25-27-30

1923-24

11 cançons

Nos 2-3-4-13-16-21-22-23-26-28-29

1935

7 cançons

Nos 14-32-33-34-35-36-37

1954

2 cançons

Nos 10-24

1958

1 cançó

Nº 8

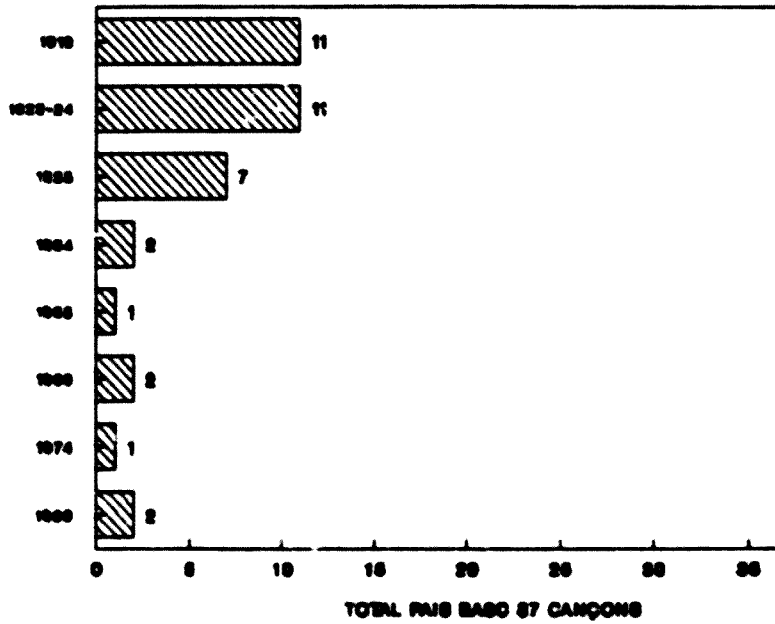
1966

2 cançons

Nos 5-7

1974
1 cançó
Nº 1

1980
2 cançons
Nos 9-31

Durant la 1ª part del segle és quan s'apleguen més materials d'aquesta zona.

ANÀLISI MUSICAL

2.1 Íncipits melòdico-rítmics

I°.I°
1 cançó
Nº 27

I°.II°
1 cançó
Nº 1

I°.III°
2 cançons
Nos 15-22

I°.IV°
7 cançons
Nos 6-8-12-13-21-29-31

I°.V°
2 cançons
Nos 4-5

I°.VI°
1 cançó
Nº 7

I°.VII°
1 cançó
Nº 2

II°.I°
1 cançó
Nº 36

III°.III°
1 cançó
Nº 23

III°.I°
2 cançons
Nos 24-25

III°.V°
4 cançons
Nos 30-33-35-37

IV°.I°
1 cançó
Nº 32

V°.II°
3 cançons
Nos 9-10-16

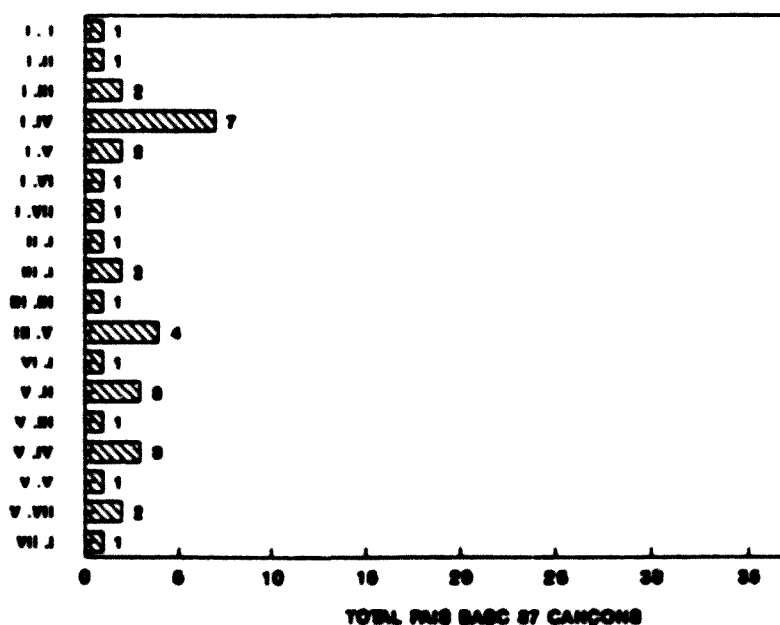
V°.III°
1 cançó
Nº 18

V°.IV°
3 cançons
Nos 11-17-19

V°.V°
1 cançó
Nº 3

V°.VII°
2 cançons
Nos 20-25

VII°.I°
1 cançó
Nº 34

La meitat dels materials comencen sobre el I°.

2.2 (a) Organització melòdica

Prepentatònic
2 cançons
Nos 24-25

Menor
11 cançons

Fa	Nº 19
La	Nos 2-14-16-22-34-36-37
Mi	Nos 30-33
Si	Nº 1

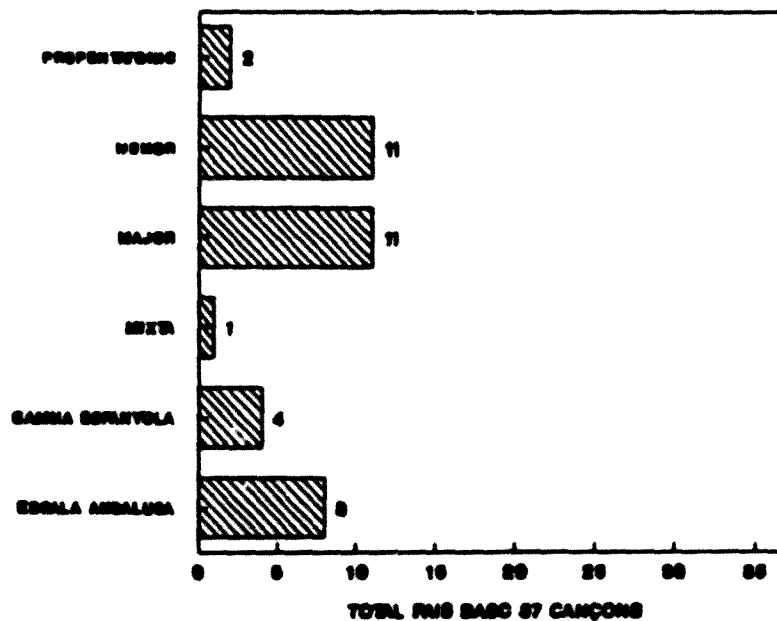
Major
11 cançons

Fa	Nº 35
Do	Nos 26-27
Sol	Nos 9-10-32
La	Nos 11-20
Mi	Nº 8
Fa#	Nº 35

Mixta
1 cançó
Nº 15

Gamma espanyola
4 cançons
Nos 4-5-7-13

Escala andalusa
8 cançons
Nos 3-6-12-21-23-28-29-31

2.2 (b) Àmbit

Àmbit 3^a
2 cançons
Nos 24-25

Àmbit 4^a
3 cançons
Nos 6-12-27

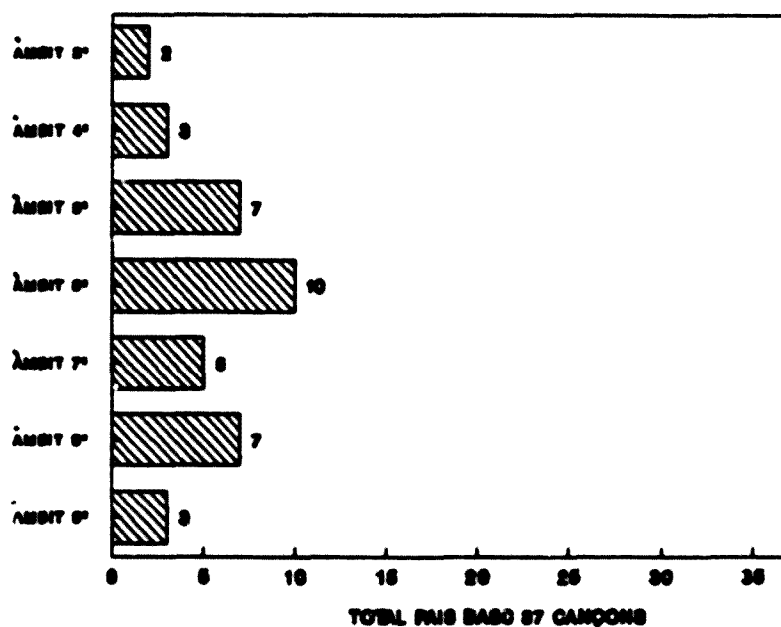
Àmbit 5^a
7 cançons
Nos 5-9-10-22-29-34-35

Àmbit 6^a
10 cançons
Nos 1-2-4-7-14-19-20-26-31-36

Àmbit 7^a
5 cançons
Nos 15-23-32-33-37

Àmbit 8^a
7 cançons
Nos 3-8-13-16-17-21-28

Àmbit 9^a
3 cançons
Nos 11-18-30

Hi ha majoria de materials amb àmbit de 6^a.

2.3 Particularitats melòdiques

Cadència andalusa

12 cançons

Nos 3-4-5-6-7-12-13-21-23-28-29-31

Cadència en 3es descendents

3 cançons

Nos 10-32-33

Melismes

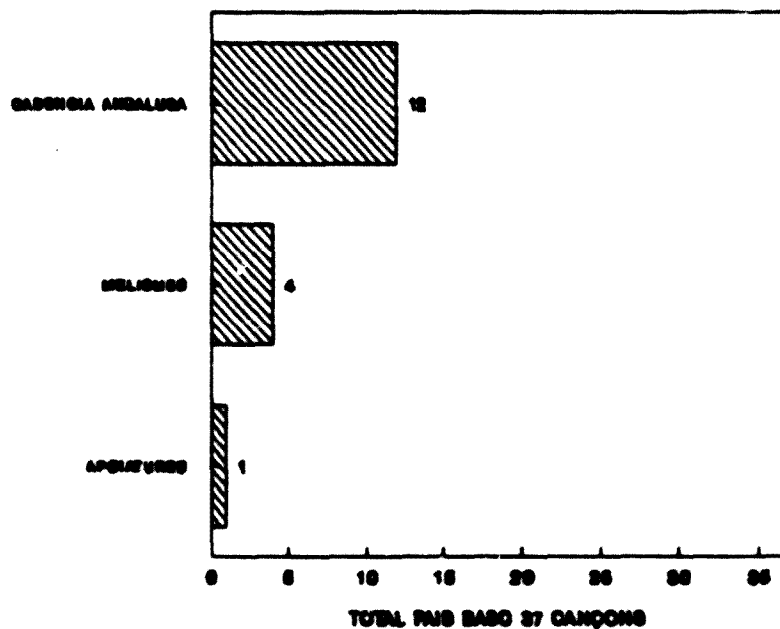
4 cançons

Nos 24-25-28-29

Apoiatures

1 cançó

Nº 30

La majoria de particularitats fan referència a la cadència andalusa.

2.6 Mètrica

Isometria / Isorrítmia

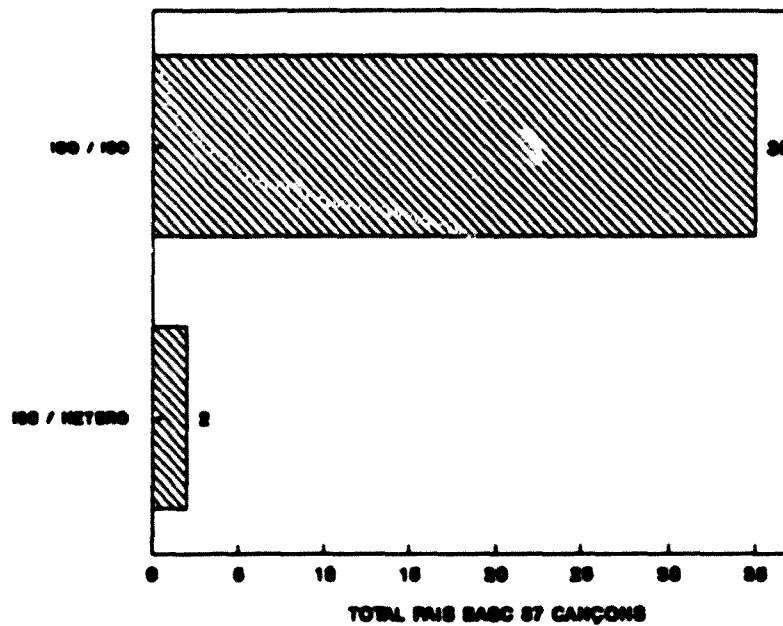
35 cançons

Nos 1-2-3-4-5-6-7-8-9-10-12-13-14-15-16
17-18-19-20-21-22-23-24-25-26-27-28
30-31-32-33-34-35-36-37

Isometria / Heterometria

2 cançons

Nos 11-29

La majoria de cançons tenen estructura isomètrica i isorrítmica.

2.5 Ritme

5/8
1 cançó
Nº 38

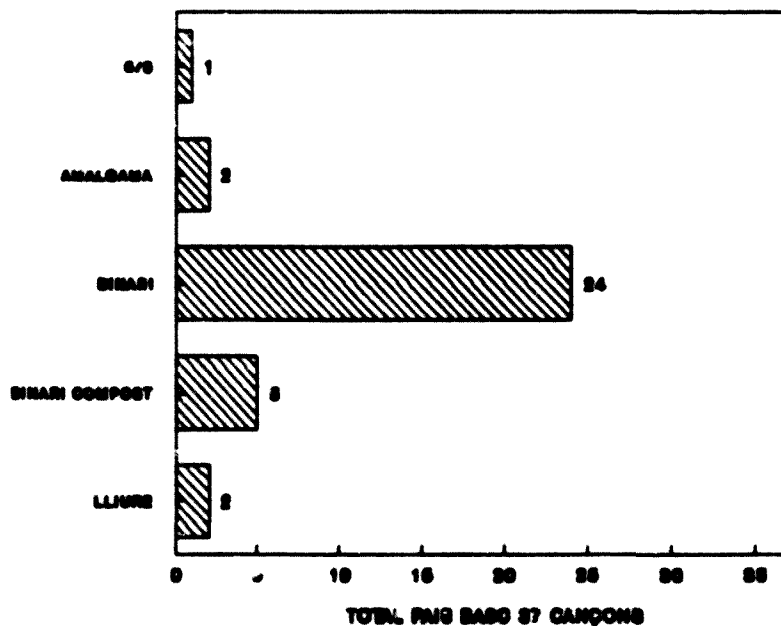
Amalgama
2 cançons
Nos 2-13

Binari
24 cançons
Nos 3-4-5-8-9-10-12-14-17-18-19-20-22-23-24
25-28-29-30-31-32-34-35-37

Binari / C
5 cançons
Nos 1-6-7-21-26

Binari compost
3 cançons
Nos 16-27-33

Lliure
2 cançons
Nos 11-15

No hi ha cap cançó amb estructura ternària.

2.6 Particularitats de tipus rítmic

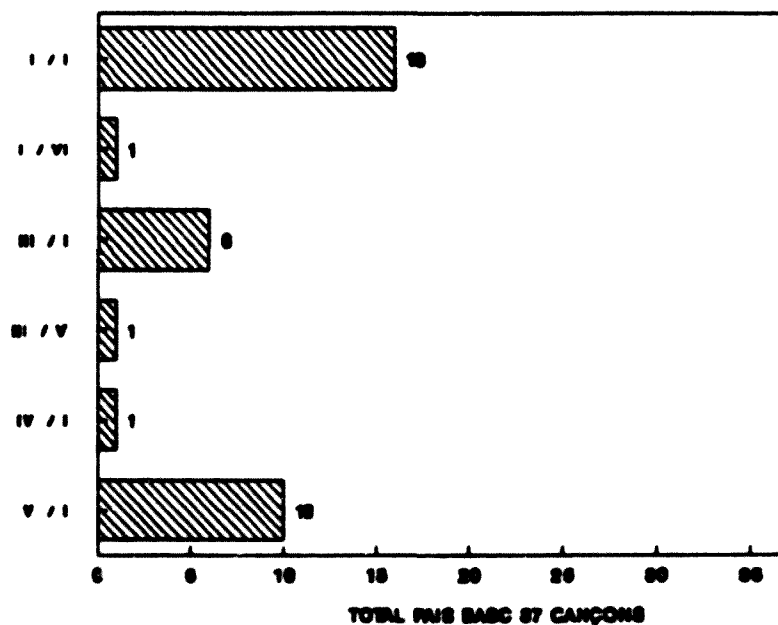
No en consten

2.7 Incipits i cadències

I ^o / I ^o	I ^o / VI ^o
16 cançons	1 cançó
Nos 1-4-5-6-7-8-12-13	N ^o 36
14-15-21-22-27-28	
29-31	

III ^o / I ^o	III ^o / V ^o
6 cançons	1 cançó
Nos 23-24-25-30-33-35	N ^o 37

IV ^o / I ^o	V ^o / I ^o
1 cançó	10 cançons
N ^o 32	Nos 2-3-9-10-11-16
	17-18-19-20

Excepte dues cançons les demés acaben sobre el I^o.

2.8 Paral·lelismes prosòdico-melòdico-rítmics

Coincidents en melodia i ritme 9 cançons

AB	Nº 26
AAAB	Nº 16
AABAB	Nº 36
ABC	Nº 20
ABAvC	Nº 19
AABC	Nº 10

No coincidents 28 cançons

ABCD
ABCC
2 cançons
Nos 8-17

ABCD
AAvBC
1 cançó
Nº 15

ABCD
AAvBB
2 cançons
Nos 13-27

ABCD
ABAB
2 cançons
Nos 30-31

ABCD
AABBv
1 cançó
Nº 4

ABCD
AABB
1 cançó
Nº 21

ABCD
AABA
1 cançó
Nº 28

ABCCv
ABCB
1 cançó
Nº 6

ABCCv
ABCD
1 cançó
Nº 12

AAvBC
ABCCv
1 cançó
Nº 32

AAvBC
AAvBB
1 cançó
Nº 5

ABAB
AAAA
1 cançó
Nº 35

AAvAAv
ABAB
1 cançó
Nº 25

AAvAv,Av
ABAB
1 cançó
Nº 24

ABAvB
AAvAv,B
1 cançó
Nº 33

ABABv
AAAAv
1 cançó
Nº 34

AAvBC
ABCD
1 cançó
Nº 37

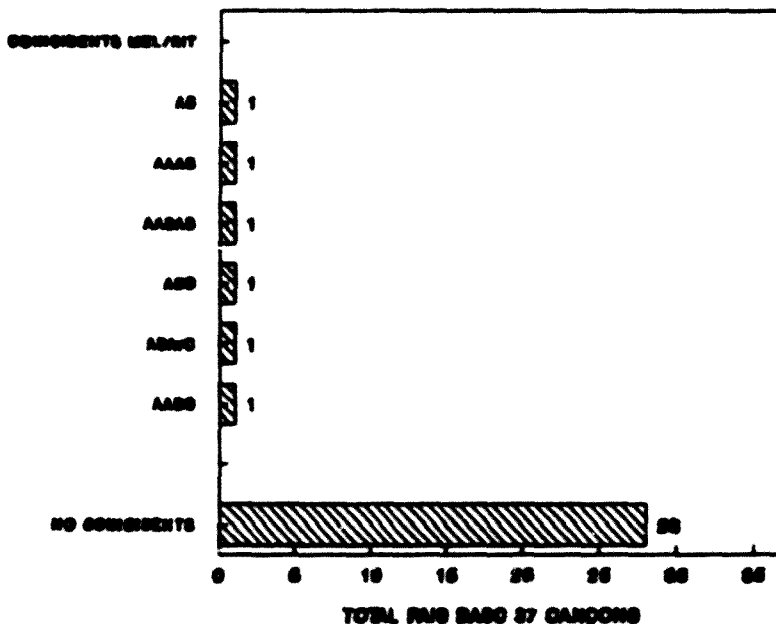
ABCD
AAAAvA
1 cançó
Nº 2

AAvBCDDv
ABCDCD
1 cançó
Nº 23

ABCDEF
ABCDBvE
1 cançó
Nº 1

AAvAvAAvBBv
ABCDDvEEv
1 cançó
Nº14

ABAvBvAv,Bv,D
A Av Av, B
1 cançó
Nº 22

De les cançons no coincidents, gran majoria tenen estructura ABCD.

3.1 Incipit literari

"Altza eder ur airian..."

1 cançó
Nº 32

"Atzo tun tun qaur tun, tun..."

1 cançó
Nº 37

"Aura eguitzu lotxo..."

1 cançó
Nº 17

"Aurga isua lo, eta, lo..."

2 cançons
Nos 7-8

"Binbili, bonbolo..."

2 cançons
Nos 9-10

"Bon bolon bat eta..."

1 cançó
Nº 27

"Buba miñaño..."

1 cançó
Nº 14

"Dungalun dangun..."

1 cançó
Nº 29

"Jauneren bildoxtko..."

1 cançó
Nº 15

"Lo, lo aingerua..."

2 cançons
Nos 4-5

"Maro, marotxu..."

1 cançó
Nº 16

"Nere maitia lo, ta, lo..."

1 cançó
Nº 12

"Atria, motxia..."

1 cançó
Nº 26

"Aura equizta lo, ta, lo..."

2 cançons
Nos 18-21

"Aurak loga leda..."

1 cançó
Nº 3

"Aurtxo triquia..."

1 cançó
Nº 31

"Bolon bat eta bolon bi..."

1 cançó
Nº 35

"Bon bolontena, nere laztanos..."

1 cançó
Nº 11

"Din dan boieran..."

2 cançons
Nos 24-25

"Itrasuetan laño dago..."

2 cançons
Nos 33-34

"Katalina, Katalina..."

1 cançó
Nº 2

"Lua, lua..."

1 cançó
Nº 1

"Nege maite, maite polita..."

1 cançó
Nº 23

"Nere aura lotxo..."

1 cançó
Nº 20

"Nere maitia..."
2 cançons
Nos 6-19

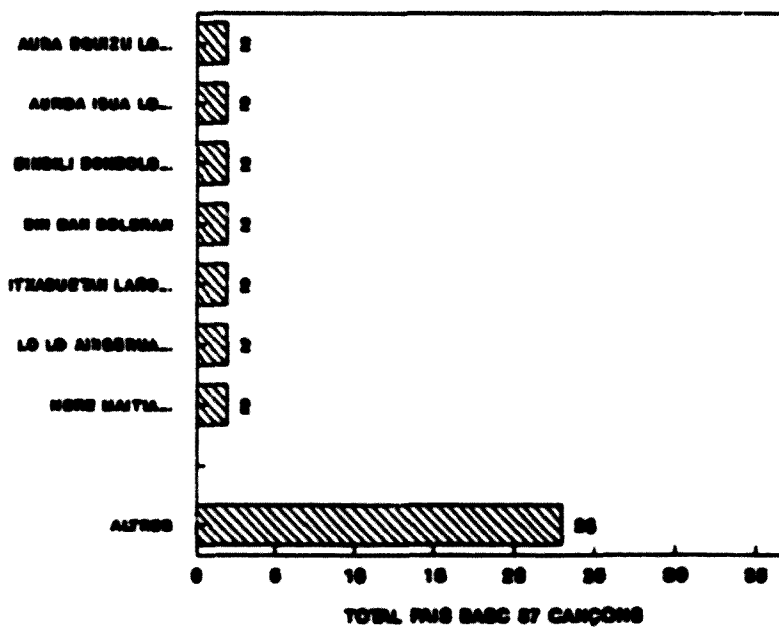
"Santa Loa, Santa Loa..."
1 cançó
Nº 13

"Seinan la rosae..."
1 cançó
Nº 28

"Tunkurun, kutun, kutun..."
1 cançó
Nº 30

"Txalopin, txalo..."
1 cançó
Nº 36

"Txango lo, mango lo..."
1 cançó
Nº 22

Hi ha gran diversitat d'incipits.

3.2 Tema

Son

15 cançons

Nos 1-2-3-4-5-6-7-8-9-10-11-12-13-14-30

Sants

2 cançons

Nos 15-16

Premi

5 cançons

Nos 17-18-19-20-21

Nen abandonat

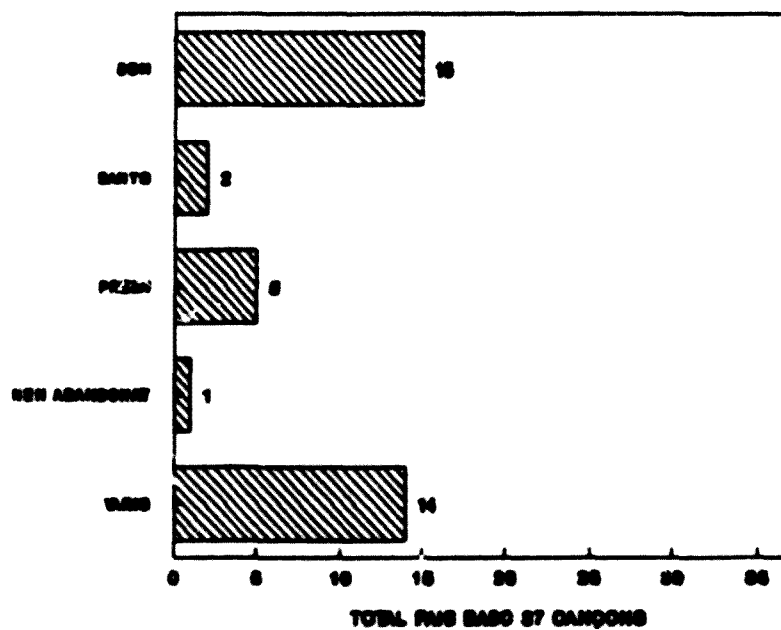
1 cançó

Nº 22

Varis

14 cançons

Nos 23-24-25-26-27-28-29-31-32-33-34-35-36-37

Les cançons amb temàtica referent a la son són les més freqüents.

3.3 Idioma

Euskera
37 cançons
Totes

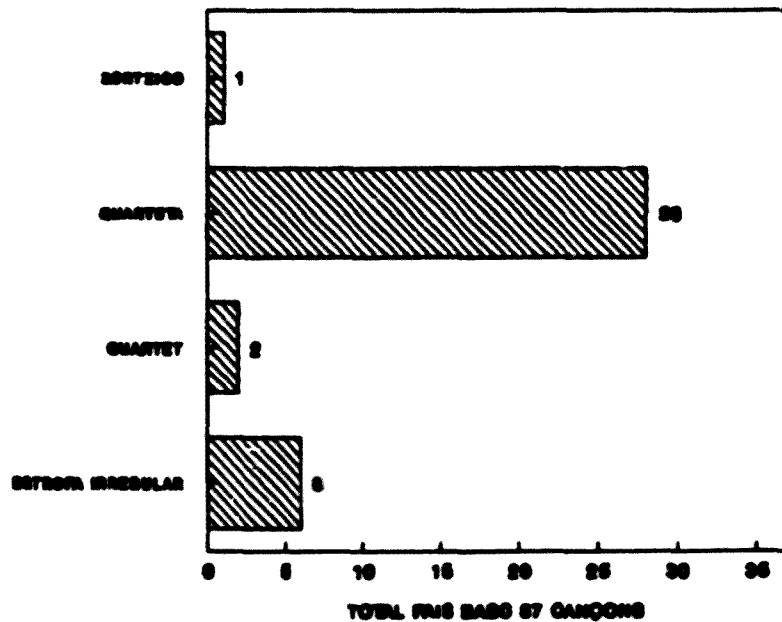
3.4 Estructura de l'estrofa literària

Zortzico
1 cançó
Nº 36

Quarteta
28 cançons
Nos. 2-3-4-5-6-7-8-10-11-12-13-15-16
17-18-19-21-24-25-28-29-30-31-32
33-34-35-37

Quartet
2 cançons
Nos. 9-27

Estrofa irregular
6 cançons
Nos. 1-14-20-22-23-26

La quarteta és la que es presenta amb més freqüència.

4 OBSERVACIONS

Començament anacrúsic

Sobre la mateixa nota del 1er ictus

7 cançons

Nos 6-7-8-12-13-29-31

2ª ascendent del 1er ictus

3 cançons

Nos 14-24-25

4ª descendent del 1er ictus

4 cançons

Nos 2-16-18-21

Recitatiu

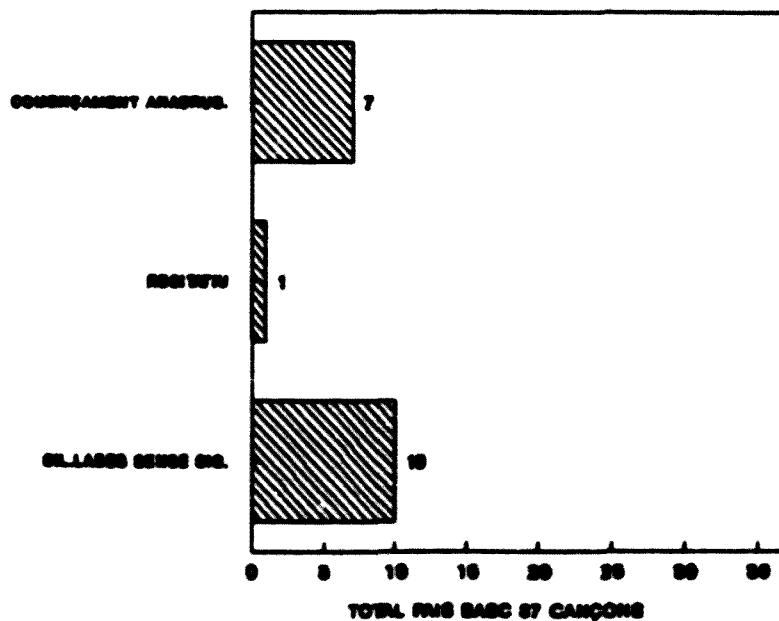
1 cançó

Nº 30

Síl.labes sense significació

10 cançons

Binbili	Nos 9-10
Bo	Nº 11
Bonbolo	Nos 9-10
Bonbolon	Nº 27
Buba	Nº 14
Dan	Nos 24-25
Din	Nos 24-25
Dugalun	Nº 29
Dugun	Nº 29
Oba	Nº 15

COMENTARI

FONTS

Després de revisar els resums de les anàlisis dels materials del País Basc, podem dir:

a) Els materials han estat aplegats de fonts ben diverses. Dels cançoners d'Azkue i del P. Donostia és d'on s'han extret la majoria dels materials.

b) No és gaire fàcil determinar de quin lloc són els materials aplegats atès que en molts casos només sen's diu que són del País Basc sense especificar res més.

c) L'època en que han estat fixats els materials és amplia. Va des de l'any 1919 fins al 1980. S'ha de dir que al País Basc és on es fa el primer intent de recull de materials amb intenció de conservar un patrimoni que no s'ha de perdre.

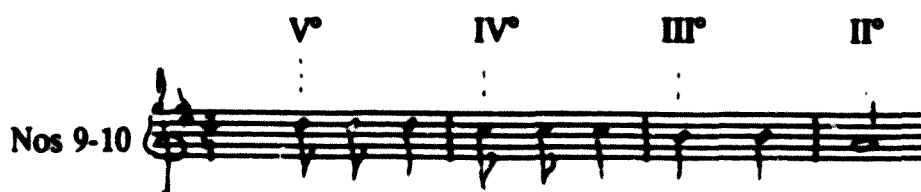
ANÀLISI MUSICAL

En l'apartat 2.1 que fa referència als incipit melòdico-rítmics, veiem com les cançons comencen en majoria sobre els I° i V°, tenen el final del 1er vers sobre graus diferents però especialment sobre el IV° i el V°.

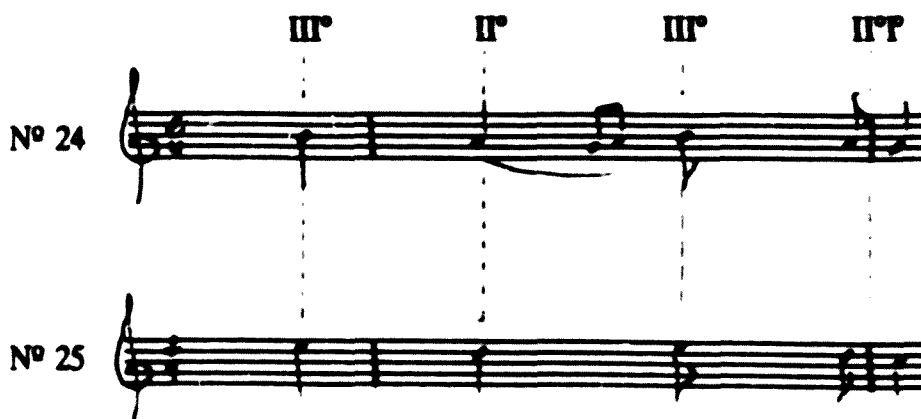
Hi ha incipits que coincideixen en estructura melòdico-rítmica:

Dues cançons tenen el seu incipit basat sobre els I°-IV°-V°-III° < -IV°.

Altres dues cançons presenten idèntic incipit sobre els V^o-IV°-III°-II°.

Dues cançons més presenten l'incipit sobre els III°-II°-III°-II°-I^o.

L'organització melòdica es reparteix entre l'organització en mode major (12 cançons), l'organització en mode menor (12 cançons), i les organitzacions derivades del mode de mi (12 cançons). Només dues utilitzen una organització prepentatònica.

Els àmbits de les cançons són molt variats, des del de 3ª fins al de 9ª amb majoria de cançons que presenten àmbit de 6^a.

Com a particularitats melòdiques cal destacar les 12 melodies que acaben sobre la anomenada cadència andalusa.

Es fan constar els dotze finals d'aquest tipus:

Model

Nº 4

Nº 5

Nº 6

Nº 7

Nº 12

Nº 13

Nº 21

Nº 23

Nº 28

Fa# =

Sol# =

En altres cançons hi ha melismes i apoiatures.

Pel que fa a la mètrica, 35 cançons de 37, presenten característiques d'isometria i isorrítmia.

El ritme es diversifica, una cançó presenta un ritme de 5/8 i la majoria de les altres tenen estructura binària .(32 cançons de 37)

No consten especials particularitats de tipus rítmic i pel que fa a incipits i cadències la majoria de finals són sobre el I^o i els començaments queden majoritàriament repartits entre els I^o, III° i V^o.

En l'apartat 2.8 que fa referència als paral·lelismes prosòdico-melòdico-rítmics, només s'hi fan constar nou cançons amb estructura coincident en melodia i ritme. Les 28 cançons que resten, tenen diferents estructures melòdiques i rítmiques. Gran nombre d'aquestes tenen estructura melòdica ben variada, amb freqüència es dona l'estructura ABCD.

ANÀLISI LITERÀRIA

Els texts de les cançons de bressol que s'analitzen són tots escrits en euskera.

L'estructura estròfica que es presenta amb més freqüència és la quarteta.

Els temes més tractats són els que fan referència a la son. En alguns casos els texts fan referència al premi, als sants, i amb molta freqüència són temes que no parlen de la son encara que s'utilitzin per adormir a les criatures.

Els incipits en alguns casos es repeteixen.

De les cançons que fan referència a la son, n'hi ha que presenten incipit idèntic idèntic i el mateix text:

Nos 6-12   Nere maitia, lo ta lo
bikoz egingo degu lo,
zuk orain eta nik gero
bikoz egingo degu lo.

Amor meu dorm i dorm
dormirem tots dos,
tú ara i jo després
dormirem tots dos.

Nos 4-5   Lo, lo, lo aingerua
zeruan zer bari?   Bis)
zeruan zer bari onak
orain eta beti.

Dorm, dorm dorm, angelet
que hi ha de nou al cel?
en el cel hi ha bones noves
ara i sempre.

Nos 7-8   Aur gaisua lo, eta lo
lo giro eubat dago!
zuk orain eta nik gero
biyok egin go degu lo, lo,
lo, lo, lo.

Nen pobret, dorm y dorm,
dorm que és hora de dormir,
tú ara i després jo
dormirem tots dos, dorm, dorm,
dorm, dorm, dorm.

Nos 18-21   Aurra egizu lo ta lo
main dizkizut bi kokoilo,
orain bat eta gero bestea
arratsaldian txocolatea.

Nen dorm i dorm
jo et donaré dos bo-bos,
un ara i un altre després
i a la tarda xocolata.

Nº 1   Lua, lua, seintru laztanoi
lua, lua bildurka,
goi goian
daukak eure amatruba,
kutunoi, eure begira.
Lua, lua.

Dorm, dorm, nen estimat
dorm dorm sense por,
reposa
que sóc molt aprop de tú
bressant-te amb amor.
Dorm, dorm.

Nº 14

Buba fiñño;
aura dugu fiñño,
fiñño ate gaixño;
aura dugu fiñño,
eta gaixño.

Dorm fill meu,
tenim un nen petitet,
petitet i dolentó per adormir,
Dorm dolentó,
tenim un nen petitet
petitet i dolentó per adormir.

Nº 29

Dungalun, dangun petrata
geazan alita yaitara,
yoanden urtean goseak eta,
aucten
¿areza zertara? lo, lo.

Dungalun, dangun
anem a passar el temps a la festa
l'any passat va ser de gana,
i aquest què?. Dorm, dorm.

Nº 2

Katalina, Katalina
begia duzu urdina
emaiozu aur uneri
bi ozduko loaren mina
Katalina, Katalina.

Caterina, Caterina
tens el ull blau
dona-li a aquest nen
son per a dues hores,
Caterina, Caterina.

Nº 3

Aurak, loga leda iako
lotxo nai luke egin,
bat ertsia duta
bestea zabai ezin.

El nen té son
voldria dormir una mica
té un ull tancat
l'altre no el pot obrir.

Nº 13

Santa loa, santa loa,
gure aur arri emazu loa,
gaube augan guzikoa
egunez ordubikoa.

Sant son, sant son,
dona-li al nostre nen
son per a tota la nit
i de dia per dues hores.

Nº 16

Maro, marotxu,
Santa marotxu
Maro, Marotxu-k
eramango zaitu.

Maro, Marotxu,
Santa Marotxu,
Maro, Marotxu
se t'emportarà.

En tots aquests texts apareix l'imperatiu *dorm* (*lo* en Euskera) però no apareix amb la mateixa intenció que en alguns dels materials de la resta de la península.

S'expressa el desig que el nen dormi però en cap cas se l'espanta sinó que s'intenta de donar-li seguretat per a que dormi tranquil.

En d'altres cançons apareix la temàtica del premi. xocolata, pastís, bobs, caramels... que li donaran al nen si s'adorm.

Nº 17

Aura eginzu lotxo
bat e mango dizut goxo bat,
aitak bat ata amak
bi zeruko jaunak amabi lo!.

Nen fes una soneta
et donaré un carmelet,
el teu pare te'n donarà un
i la teva mare dos
i el Senyor del cel dotze, dorm!

En la cançó anterior apareix l'imperatiu dorm (lo en Euskera) al final.

Nº 19   Nere maítia nik uretzat
opila sorta daukat,
erdi, erdiya emango dizut
beste erdiya neretzat.

Amor meu jo per a tú
un pastís tinc,
te'n donaré la meitat
l'altra meitat és per a mí.

Nº 20   Nere aura lotxo, lotxo,
nik ermain deizkizut,
bi kokotxo aratsaldian txocolatia.

El meu nen fa noneta, noneta
jo li donaré dos carmelets
i a la tarda xocolata.

En moltes cançons es troben referències a animals diversos:

Nos 9-10   Bimbili, bombolo, sendoa lo,
akerra Frantzian balego,
akerrak kanta idiak dantza
auntzak danbolifia jo.

Bimbili, bombolo,
si la cabra fora a França,
la cabra canta, el bou dansa
i el burro toca el tamborí.

Nº 23   Nege malte, malte polita
ez egin lorik basoan
Oiloa galdudaco
auzoco manuri
igar tazak baditua gatubaldi.

Nen estimat, bonic,
no dormis al bosc,
se li ha perdut la gallina
al veí Manu.

Nº 36   Txalopia, txalo
txalo ta txalo,
katutxoa mizpila gañean dago,
Badago, bego, bego badago,
zapatatxo berrien esperon dago.

**Manetes, manetes,
manetes i més manetes
el gatet és dalt la nesprera
si hi està que hi estigui,
unes sabatetes noves està esperant.**

Nº 11

**Bombolontena, nere laztaha
ez egin lorik basuan,
aiztertxuac eamango zaitu
erbiya zeralakuan, Bo.**

**Bombolontena, estimadet
no dormis al bosc,
el caçadoret se t'emportaria
pensant que eres una llebre. Bo!**

En les següents, que tenen idèntic text la mare al cantar li diu a la criatura que l'estima més que els ocells a llurs críes, els dos primers versos no correspon al text que segueix.

Nos 33-34

**Itxasuaetan laño dago
Baionako barraño
txoriak bere umiak baño
nik zu zaitut maitiago.**

**A la mar hi ha boira
fins a la línia de Baiona,
que els ocells llurs críes,
jo tésimo més.**

En les dues següents que també tenen el mateix text es fa esment a unes joguines que caigueren al pou. Caldria veure si el pou té connotacions simbòliques.

Nos 27-35

**Bolon bat eta bolon bi
Bolon putzura erori,
erori bazen erori,
ez da gerotik ageri.**

**Una pilota i dues pilotes
la juguina caigué al pou,
si va caure, si no va caure
ja no l'hem vista mai més.**

En altres cançons es fan servir síl·labes que anomenem sense significació, que volen imitar campanes o que, senzillament, no volen dir res.

Nos 24-25   **Din, dan, boieran,
elizango gauzetan,
din, dan, boieran
gure aurra koleran.
Diguidin, dagadan, diguidin, dan.
diguidin, dagadan, diguidin, dan.
Din, dan, boieran
gure aurra koleran.**

**Din, dan, repiquen les campanes,
en les coses de l'església
din, dan, repiquen les campanes,
el nostre nen està enfadat
Diguidin, dagadan, diguidin, dan
diguidin, dagadan, diguidin, dan.
Din, da, repiquen les campanes
el nostre nen està enfadat.**

Nº 30   **Tun, kutun, kutun, kutun,
kutun, kutun, kutuna,
tun, kutun, kutun, kutuna,
tun, kurun, kutuna,
Lo, lo. tun, kutun, kutuna.**

**Tun, kutun, kutun, kutun,
kutun, kutun, estimadet,
kutun, kutun, estimadet,
kutun, kutun, estimadet.**

També només en un cas es dona el tema del pare que deixa a la mare i a l'infant i se'n va a la taverna.

Nº 31   **Aurtso txiquiya negarrez dago
ama emazu titia,
aita gaiztoa tabernan dago,
Pikaro, jokalaria.**

**L'infantó plora
mare dona-li de mamar,
el pare dolent és a la taverna
elitre i jugador.**

En el cas de les següents cançons els texts són aliens a la son, segurament es fan servir en ocasions per altres motius.

Nº 22 Txangolo mangolo,
¿gure aurra emango?
ona bada itxeko
goiztea bada kanpoko
Maikelaingo soroa
garia bada, betor onera
orta alada bijoa.

Txangolo, mangolo,
et donem nostre nen?
si és bo per a casa
si és dolent per a fora.
el tros del Miqueló
si és blat que vingui
si és dolent que marxi.

Nº 37 Atzo tun, tun gaur tun, tun.
Beti tun, tun, gaitun gu,
Gure dirua aitun eta
Nork naiko gaitun gu?

Ahir era festa, avui és festa
sempre som festa,
se'ns acaba el diner i,
qui ens voldrà?

Aquesta és una cançó de caire alegre que contrasta amb la següent que és tota dolçor.

Nº 32 Altza eder ur airian
Iru arrosa Mayatzian
Amoriarikan ezuenak
Eztu miñikan biotzian.

El vern bell a prop de l'aigua,
tres roses al mes de maig,
el que no sap que és amor
no ha tingut penes al cor.

Nº 28

Seinan larosa eder bat da
kabelina da sein au
sein hau izpilu dalata
Amak begiratzen dau. Oba, Oba.

El nen és una bella rosa
aquest nen és un clavell,
aquest nen és un mirall
i sa mare es mira en ell.

CONCLUSIONS

Revisats els resums de les anàlisis dels materials del País Basc s'observa que les cançons són curtes, generalment de quatre versos. Els texts fan referència a la son i al premi que se li donarà al nen si s'adorm, són els més freqüents.

Pel que fa a l'organització de les melodies queden repertides entre el mode menor, el major i les organitzacions derivades del mode de mi.

L'àmbit més freqüent és el de 6ª.

L'estructura mètrica i isorrítmica és la que es presenta amb més freqüència així com el ritme ben clar de 5/8.

Les estructures melòdico-ritmiques són variades però l'estructura melòdica que es presenta amb més freqüència és la ABCD.

COMENTARIS I CONCLUSIONS FINALS

COMENTARIS I CONCLUSIONS FINALS

Arribat aquest punt, crec oportú deixar constància dels resultats globals de tots els camps, ordenats tal i com apareixen en la fitxa d'anàlisi. Aquests resultats es presenten en forma de quadre resum per tal que sigui més fàcil veure el que hi ha en cada autonomia.

A continuació del quadre resum de cada camp analitzat es fa el comentari als resultats obtinguts.

ANÀLISIS MUSICALS

2.1

ZONES ÍNCIPIT MELÒDIC

	P-I*	P-II*	P-III*	P-IV*	P-V*	P-VI*	P-VII*
ANDALUSIA	2	1	12	11	9	2	--
ARAGO	--	--	2	--	--	1	--
ASTURIAS	--	2	6	2	2	1	--
BALEARS	2	2	3	--	9	--	2
CANARIES	1	--	--	2	1	--	--
CANTABRIA	4	3	7	9	6	1	1
CASTELLA-LLEO	7	6	16	12	12	--	2
CASTELLA-MAN.	1	--	2	7	11	--	--
CATALUNYA	6	1	17	8	6	--	--
COM. VAL.	4	1	12	12	4	2	3
EXTREMADURA	--	--	3	4	4	--	1
GALICIA	5	--	5	7	2	2	--
LA RIOJA	--	2	4	13	7	1	--
MADRID	2	--	1	1	2	1	--
MURCIA	1	--	--	--	5	--	--
NAVARRA	--	--	--	2	1	--	--
PAIS BASC	1	1	2	7	2	1	2
TOTAL	36	19	92	97	83	12	11

ZONES ÍNCIPIT MELÒDIC

ZONES	IP-I*	IP-II*	IP-III*	IP-IV*	IP-V*	IP-VI*	IP-VII*
ANDALUSIA	1	..	..	..	..	..	..
ARAGO	..	..	..	..	..	..	..
ASTURIES	2	..	..	..	..	..	..
BALEARS	..	..	..	..	2	..	..
CANARIES	..	..	..	..	..	..	..
CANTABRIA	..	..	..	..	..	..	..
CASTELLA-LLEO	..	1	..	..	..	..	..
CASTELLA-MAN.	..	..	..	..	..	..	..
CATALUNYA	..	..	1	..	..	..	..
COM. VAL.	..	1	1	1	..	..	..
EXTREMADURA	..	..	..	..	..	..	..
GALICIA	..	..	..	..	..	..	..
LA RIOJA	..	..	..	..	..	..	..
MADRID	..	..	..	1	..	..	..
MURCIA	..	..	..	..	..	..	..
NAVARRA	..	..	..	..	..	..	..
PAIS BASC	1	..	..	..	..	..	..
TOTAL	4	2	2	2	2	..	..

ZONES	ÍNCIPIT MELÒDIC							
	III-P	III-IP	III-III	III-IV	III-V	III-VI	III-VII	
ANDALUSIA	--	--	5	--	1	--	1	
ARAGO	--	--	--	1	1	1	--	
ASTURIES	1	--	--	--	--	--	--	
BALEARS	--	--	--	--	1	--	--	
CANARIES	--	--	--	--	--	--	--	
CANTABRIA	2	--	2	--	2	--	--	
CASTELLA-LLEO	2	2	4	1	5	2	--	
CASTELLA-MAN.	1	--	2	2	--	1	--	
CATALUNYA	2	1	5	2	7	--	--	
COM. VAL.	4	1	5	--	6	1	--	
EXTREMADURA	1	--	1	1	--	--	1	
GALICIA	--	--	2	--	1	--	--	
LA RIOJA	--	--	1	--	1	--	--	
MADRID	--	--	--	1	2	--	--	
MURCIA	--	--	--	--	--	--	--	
NAVARRA	--	--	--	--	--	--	--	
PAIS BASC	2	--	1	--	4	--	--	
TOTAL	15	4	28	8	31	5	2	

ZONES	ÍNCIPIT MELÒDIC							
	IV ^o -I ^o	IV ^o -II ^o	IV ^o -III ^o	IV ^o -IV ^o	IV ^o -V ^o	IV ^o -VI ^o	IV ^o -VII ^o	
ANDALUSIA	--	--	--	1	3	--	--	
ARAGO	--	--	--	--	--	--	--	
ASTURIES	1	--	2	1	--	--	--	
BALEARIS	--	--	--	--	--	--	--	
CANARIES	--	--	--	--	--	--	--	
CANTABRIA	--	--	--	1	1	--	--	
CASTELLA-LLEO	2	--	2	--	--	--	--	
CASTELLA-MAN.	1	--	--	--	--	--	--	
CATALUNYA	--	--	--	--	1	--	--	
COM. VAL.	--	--	2	3	--	1	--	
EXTREMADURA	1	--	1	--	--	--	--	
GALICIA	--	--	3	2	--	--	--	
LA RIOJA	--	--	--	--	--	--	--	
MADRID	1	--	2	--	2	1	--	
MURCIA	--	--	--	--	--	--	--	
NAVARRA	--	--	--	--	--	--	--	
PAIS BASC	1	--	--	--	--	--	--	
TOTAL	7	--	12	8	7	2	--	

ZONES	ÍNCIPIT MELÒDIC							
	V-I ^a	V-II ^a	V-III ^a	V-IV ^a	V-V ^a	V-VI ^a	V-VII ^a	
ANDALUSIA	3	1	5	--	--	--	--	--
ARAGO	--	--	3	1	1	--	--	--
ASTURIES	2	--	3	--	1	--	--	--
BALEARIS	--	--	1	--	1	2	--	--
CANARIES	--	--	--	--	--	--	--	--
CANTABRIA	2	--	6	--	4	1	--	--
CASTELLA-LLEO	5	2	--	2	--	--	1	--
CASTELLA-MAN.	2	2	1	2	2	--	--	--
CATALUNYA	--	1	5	--	2	1	--	--
COM. VAL.	5	1	9	5	7	1	3	--
EXTREMADURA	4	1	--	--	--	--	--	--
GALICIA	4	--	1	--	2	1	--	--
LA RIOJA	2	--	2	--	--	--	--	--
MADRID	--	--	--	1	1	--	--	--
MURCIA	--	--	--	--	--	--	--	--
NAVARRA	1	--	1	--	--	--	--	--
PAIS BASC	1	3	1	3	1	--	2	--
TOTAL	31	11	38	14	22	6	6	6

ZONES	ÍNCIPIT MELÒDIC							
	VP-I*	VP-II*	VP-III*	VP-IV*	VP-V*	VP-VI*	VP-VII*	VP-VIII*
ANDALUSIA	--	--	1	1	--	--	--	--
ARAGO	--	--	--	--	--	--	--	--
ASTURIES	--	--	--	--	--	--	--	--
BALEARIS	--	--	--	--	--	--	--	--
CANARIES	--	--	--	--	--	--	--	--
CANTABRIA	--	--	2	--	--	--	--	--
CASTELLA-LLEO	--	1	1	--	--	--	--	--
CASTELLA-MAN.	--	--	1	1	--	--	--	--
CATALUNYA	--	--	--	--	--	--	--	--
COM. VAL.	3	--	1	1	--	1	--	--
EXTREMADURA	--	--	--	--	--	--	--	--
GALICIA	--	--	--	--	--	--	--	--
LA RIOJA	--	--	--	--	--	--	--	--
MADRID	--	--	1	--	1	--	--	--
MURCIA	--	--	--	--	--	--	--	--
NAVARRA	--	--	--	--	--	--	--	--
PAIS BASC	--	--	--	--	--	--	--	--
TOTAL	3	1	7	3	1	1	1	--

ZONES	ÍNCIPIT MELÒDIC										TOTAL	
	VIP-I	VIP-II	VIP-III	VIP-IV	VIP-V	VIP-VI	VIP-VII					
ANDALUSIA	--	--	2	--	--	--	--	--	--	--	--	62
ARAGO	--	2	--	--	--	--	--	--	--	--	--	13
ASTURIES	1	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	27
BALEARIS	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	25
CANARIES	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	4
CANTABRIA	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	54
CASTELLA-LLEO	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	88
CASTELLA-MAN.	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	39
CATALUNYA	1	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	67
COM. VAL.	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	101
EXTREMADURA	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	23
GALICIA	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	37
LA RIOJA	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	33
MADRID	--	--	--	1	--	--	--	--	--	--	--	22
MURCIA	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	6
NAVARRA	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	5
PAIS BASC	1	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	37
TOTAL	3	2	2	1	--	--	--	--	--	--	--	643

2.1 ÍNCIPIT MELÒDIC

Aquests incipits melòdics es corresponen amb el primer període, amb el primer vers del text. En el quadre resum que s'adjunta, apareixen reflectides totes les possibilitats d'inicis i acabaments dels incipits musicals. Queda clar que la major freqüència, 54,4% del total dels materials (350 cançons de 643), es presenta en les melodies que comencen sobre el I°. D'aquestes són majoritàries les que tenen el final de l'incipit sobre el IV°, 15 % del total (97 cançons de 643), les que tenen el final sobre el III°, 14,3% (92 cançons de 643) i les que tenen el final sobre el V°, 12,9% del total (83 cançons de 643).

No són tan freqüents les que reposen sobre el I°, 5,5% del total (36 cançons de 643), les que reposen sobre el II° 2,9 % del total (19 cançons de 643), les que ho fan sobre el VI° 1,8 % del total (12 cançons de 643) o les que reposen sobre el VII° 1,7 % del total (11 cançons de 643)

De les 350 cançons que tenen el començament sobre el I° només un 14% d'elles (49 cançons de 350) estan organitzades en mode major. La resta presenta variació entre el mode de mi i derivats i també n'hi ha en un bon nombre en mode menor.

Només 12 cançons (1,8 % del total) tenen el començament de l'incipit sobre el II°. Els finals, graus de repòs, es reparteixen entre el I°, (4 cançons) i els II°, III°, IV° i V° amb dues cançons per cadascun. No es possible establir una característica pel que fa a les organitzacions melòdiques. Són variades.

Més freqüents són les que presenten l'incipit musical sobre el III°. 14,4% del total (93 cançons de 643). Els graus on reposa l'incipit musical són ben variats. El 4,8% del total (31 cançons de 643) reposen sobre el V° i presenten

majoria d'organitzacions melòdiques en major. El 4,3% del total (28 cançons de 643) reposen sobre el propi III°. Majoritàriament presenten organització melòdica en mode de mi i els seus derivats.

El 2,3% del total (15 cançons de 643) reposen sobre el I°, el 1,2% del total (8 cançons de 643) reposen sobre el IV°, el 0,8% del total (5 cançons de 643) sobre el VI° i el 0,6% del total (4 cançons de 643) reposen sobre el II°.

Pel que fa als incipits que reposen sobre els IV°, VI°, II° i VII° no es pot establir cap característica especial, es donen organitzacions melòdiques molt variades.

Només un 5,5% del total dels materials (36 cançons de 643) presenten el seu començament sobre el IV°. D'aquestes, un 1,8% del total (12 cançons de 643) reposen sobre el III°, el 1,2% del total (8 cançons de 643), reposen sobre el IV°, el 1,1% del total, (7 cançons de 643) sobre el V° i el mateix nombre sobre el I°. Només dues cançons reposen sobre el VI°. De les 36 cançons que comencen sobre el IV° només una presenta organització melòdica en mode major i la resta ho fan sobre el mode de mi, els seus derivats i en algun cas en mode menor.

Les melodies que tenen el seu incipit sobre el V° segueixen en freqüència a les que ho fan sobre el I°. Representen el 19,9% del total (128 cançons de 643). La major freqüència es presenta en les que reposen sobre el III°, 5,9% del total (38 cançons de 643) ; també en majoria estan organitzades melòdicament en mode major.

Segueixen en freqüència les que reposen sobre el I°, un 4,8% del total (31 cançons de 643) i es reparteixen quasi per igual entre les organitzacions modals major i menor.

Sobre el propi V° en reposen un 3,4% del total (22 cançons de 643). Presenten organitzacions melòdiques en els modes major i menor majoritàriament i en alguns casos excepcionals en gamma espanyola o escala andalusa.

Les melodies que reposen sobre el IV° són només el 2,1% del total (14 cançons de 643) i les seves organitzacions melòdiques es reparteixen també entre els modes major i menor, a excepció de les que comencen a la manera de recitatiu sobre el V^o que tenen organització melòdica en el mode de mi i els seus derivats.

Les melodies que reposen sobre el II° representen el 1,7% del total (11 cançons de 643), tenen organitzacions melòdiques majors, menors i modals. Les melodies que reposen sobre els VI° i VII° són només sis cançons en cada cas 0,9% del total. Majoritàriament en ambdós casos estan organitzades melòdicament en mode major.

Només el 2,4% del total de les melodies té el seu íncipit sobre el VI°. D'aquestes un 1% reposen sobre el III° (7 cançons de 643) en tots els casos presenten organització melòdica sobre el mode de mi i els seus derivats. Només tres cançons reposen sobre el I^o i tres sobre el IV° éssent l'organització melòdica en ambdós casos sobre el mode de mi i els seus derivats. Només una acaba l'íncipit en cada un dels graus II°, V^o i VI°. Presenten organització melòdica modal.

Per acabar, només un 1,2% del total dels materials té el començament sobre el VII°, reposant respectivament, tres cançons sobre el I^o, dues sobre el II°, dues sobre el III° i només una sobre el VI°. Les que reposen sobre el I^o presenten organització melòdica en els modes major o menor, la resta estan organitzades melòdicament segons el mode de mi i els seus derivats.

Pel que fa a l'íncipit rítmic, ve condicionat pel text i, excepte en alguns casos en que hi trobem melismes, queda sotmès a aquest, coincidint amb les síl·labes que es canten.

Cal apuntar algunes observacions curioses fetes a partir de l'anàlisi dels íncipits melòdics. Curiosament les cançons que tenen l'íncipit melòdic format

per la combinació dels graus I° / III°, (15 cançons), estan escrites en català.

Les melodies analitzades que comencen l'incipit melòdic sobre el I.I° i el finalitzen sobre el I°, presenten característiques diferents si el V° hi és present amb freqüència. Si és així les organitzacions melòdiques ho són en mode major. Si només apareix el V° en una nota, la tendència és que siguin organitzades en mode de mi, els seus derivats, en modes menors i, molt excepcionalment en mode major.

Encara que en els quadres resum s'hi fan constar només els graus de començament i final, és interessant de tenir en compte la trajectòria que segueix el moviment melòdic.

A més de tenir en compte la intervàlica o el moviment melòdic de la frase d'inici que ja es comenta detingudament en les anàlisis parcials s'ha de tenir en compte la intervàlica de l'inici. En la majoria dels materials analitzats es dona l'inici sobre l'unisò, però no es dona de la mateixa manera en tots els casos. Una de les formes més característiques en que el trobem es mantenint-se des de l'inici en anacrusi fins a la primera síl.laba tònica, i omplint les síl.labes anteriors a l'accentuada. Un altre cas freqüent és el de l'unisò que comença en la pròpia síl.laba tònica. Observem com musicalment no té el mateix valor. Si observem la quantitat de cançons que comencen sobre l'unisò, ens adonem de que es la forma que el cantor prefereix per arrancar del silenci al so, aquest moviment sonor té lloc primer en la imaginació del cantor i després es converteix en so real.

La tendència és de que la intervàlica d'inici en sentit ascendent es doni més freqüentment que en sentit descendent. També pel que fa a la direcció de la intervàlica general s'aprecia que és més freqüent l'ascendent en el començament per arribar a un punt àlgid que després baixa fins al lloc on hi ha la funció final. Cal esmentar la particularitat de que sobre el V° és més freqüent la intervàlica descendent que l'ascendent.

Seria convenient constatar si en l'acte de parlar la intervàlica d'inici és similar a la que s'estableix amb major freqüència a l'hora de cantar.

Els intervals de 2^a i 3^a, són també molt freqüents. Si mirem la situació en conjunt, podem observar com són més freqüents els més fàcils d'entonar o els que donen clarament els graus característics d'una modalitat o tonalitat.

INTERVÀLICA DE L'INICI

INTERVALS	GRAU	FREQUEN.	SENTIT	
			ASC.	DESC.
Unisò	I°	220		
	II°	3		
	III°	19		
	IV°	22		
	V°	73		
	VI°	6		
	VII°	3		
2ª	I°	62	62	
	II°	12	4	8
	III°	35	29	6
	IV°	11	9	2
	V°	7	2	5
	VI°	2	1	1
3ª	I°	30	30	-
	II°	3	3	-
	III°	20	23	3
	IV°	1	1	-
	V°	7	-	7
4ª	I°	22	22	-
	III°	2	2	-
	VI°	1	-	1
5ª	I°	40	1	39
6ª	VI°	8	-	8
	VII°	1	-	1
7ª	I°	11	6	5

2.2 a)

ZONES	ORGANITZACIÓ MELÒDICA										TOTAL
	DIAT.	TRIF.	PREP.	MODAL	AND.	ESP.	MENOR	MAJOR	MIXTA		
ANDALUSIA	2	--	--	8	18	20	3	11	--		62
ARAGÓ	--	--	--	5	--	--	--	8	--		13
ASTÚRIES	--	--	--	3	--	4	4	14	2		27
BALEARS	--	--	--	--	--	--	23	2	--		25
CANÀRIES	--	--	--	--	2	1	1	--	--		4
CANTÀBRIA	--	--	1	16	3	4	8	22	--		54
CAST. LLEÓ	--	2	-	21	6	29	14	15	1		88
CAST. MAN.	--	--	--	6	10	8	8	5	2		39
CATALUNYA	--	--	1	21	11	2	11	18	3		67
COM. VAL.	--	1	--	26	19	7	12	34	2		101
EXTREM.	--	--	1	5	4	4	7	1	1		23
GALÍCIA	--	2	--	10	2	7	8	8	--		37
LA RIOJA	--	--	--	4	8	3	9	8	1		33
MADRID	--	--	--	10	9	2	1	--	--		22
MÚRCIA	--	--	1	--	2	2	--	--	1		6
NAVARRA	--	--	--	2	2	--	--	1	--		5
PAÍS BASC	--	--	2	--	8	4	11	11	1		37
TOTAL	2	5	6	137	104	97	120	158	14		643

2.2 a) ORGANITZACIÓ MELÒDICA

Aquest quadre reflecteix la varietat d'organitzacions melòdiques que trobem en els materials analitzats. Trobem tipus d'organitzacions melòdiques molt primitives, en alguns cassos només integrades per dos o tres sons. Hi ha nombrosos materials organitzats pel sistema modal i pel sistema tonal. També en trobem una bona part organitzats per alguna derivació dels anteriors.

En tot cas i com en altres treballs sobre música popular i/o tradicional, trobem uns tipus de músiques diferents de les que la nostra orella ha estat educada. Les que presenten major quantitat de materials són la del mode major, un 24,5 % del total (158 cançons de 643), les modals, 21,3 % del total (137 cançons de 643), del mode menor 18,6 % del total (120 cançons de 643).

Els modes major i menor, establerts normalment des de l'època del barroc, han estat quasi els únics que s'han utilitzat per a la producció de la música culta i és normal trobar-los en la cançó popular atès que moltes vegades prové de músiques cultes o moltes altres l'interpret es veu influït pel que normalment sent i encara que inventi, inconscientment inventa de manera similar a allò que està acostumat a escoltar.

Coneixem bé els modes major i menor perquè en definitiva són els que estem acostumats a escoltar gairebé inconscientment, i trobem en totes aquestes melodies populars quelcom que sen's fa estrany. Això és a causa de que les melodies tradicionals estan compostes amb materials sonors diferents dels que els compositors utilitzen normalment.

Les organitzacions melòdiques modals donen caràcter especial a les melodies, aquestes estan subjectes a una forma especial de desenvolupament, diferent al de les melodies tonals. No existeixen les mateixes funcions en els sistemes tonals que en els modals i és per això, que encara que prenguin com a base una mateixa nota, no tenen el mateix caràcter.

Les organitzacions melòdiques modals presenten també una bona freqüència en la totalitat dels materials 18,8 %. (121 cançons de 643)

En les anàlisis dels materials s'ha anomenat a les organitzacions melòdiques modals que hi apareixen amb el nom de la nota que els serveix de base, en el quadre que comentem, per no fer-lo farragós i poc clar, exposem només el total de les melodies que tenen organització melòdica modal i el lloc on es donen, en un quadre posterior analitzarem per separat la freqüència de cadascun dels modes i les seves característiques.

Es donen en les melodies analitzades un parell de models d'organització molt freqüents: la que anomenem Escala andalusa, 16,1 % del total dels materials (104 cançons de 643) i la que anomenem Gamma espanyola, 15 % del total de materials. (97 cançons de 643)

Convé recordar la procedència i denominació d'aquests dos tipus d'organització melòdica. Després que durant una època passada es suscités fortes divergències d'opinió sobre l'origen de la nostra música tradicional, s'ha de recordar la postura arabista de J. Ribera ¹ i les de J.A. de Donostia, M. Schneider, A. de Larrea, M. García Matos i d'altres, que defensaven les influències de procedència nòrdica en la nostra música.

F. Pedrell aboga que no hi ha connotacions àrabs en la nostra música però no pren cap determinació al respecte. L'opinió d'Higini Anglès després de les seves anàlisi i treballs sobre música medieval, provocà grans polèmiques i J.A. Buylla,² amb gran lògica, exposa com al cap i a la fi una i altra influències, la del sud i la del nord provenen en el seu més remot origen, de l'Orient mitjà així que no poden ésser tan oposats. Finalment es poden raonar aquelles postures tan radicals.

---

¹ Ribera, J. 1927.

² Buylla, J.A.B. 1977.

Tenim constància de que en un gran percentatge de melodies tradicionals espanyoles apareix la modalitat antiga, el mode de Mi,³ és el quin apareix amb major freqüència i el trobem representat en qualsevol punt de la península. Ben sovint apareix amb totes les seves característiques i en d'altres ocasions n'utilitza només algunes.

Pot presentar-se amb cromatitzacions i aquest és el cas de l'anomenada Escala andalusa que no és res més que el mode Dòric amb el tercer grau cromatitzat.

Vegem com el primer tetracord és l'escala oriental anomenada Maqam Hijaz Kar sobre el que es formen moltes melodies tradicionals.

Moltes vegades aquest cromatisme (2ª aug.) s'evita cromatitzant d'altres graus o suprimint el fa natural. En terres de Castella i Lleó és on més sovinteja aquest tipus d'escala que cromatitza el primer tetracord i segueix normalment fins l'octava.

Aquest tipus d'organització l'anomenem Gamma de Castella i Lleó o també Gamma espanyola.⁴

---

³ Donostia, J.A. 1946

⁴ Crivillé, J. 1983.

De vegades es pot trobar elevat el IV° que és l'afirmació de la dominant en la gamma generadora de Mi.

Es presenta també un apartat que anomenem "mixta" on s'inclouen les cançons que presenten una organització melòdica integrada per dues formes diferents, 2,1 % del total dels materials. (14 cançons de 643)

Les formes d'organització melòdica més primitives tenen un nombre molt petit de materials. El 0,9 del total les que presenten una organització molt primitiva, la pentatònica (6 cançons de 643), el 0,7 % del total les que presenten només tres sons, les trifòniques (5 cançons de 643) i, el 0,3 % del total les que només presenten 2 sons. (2 cançons de 643).

2.2 b)

ZONES	AMBIT										TOTAL	
	2º	3º	4º	5º	6º	7º	8º	9º	10º	11º		12º
ANDALUSIA	--	--	3	11	26	11	7	4	--	--	--	62
ARAGÓ	--	--	--	4	3	3	3	--	--	--	--	13
ASTÚRIES	--	--	4	3	10	5	3	2	--	--	--	27
BALEARIS	--	--	--	--	4	8	4	3	4	1	1	25
CANÀRIES	--	--	--	1	1	--	2	--	--	--	--	4
CANTÀBRIA	--	3	3	10	16	11	8	--	3	--	--	54
CAST.LLEÓ	--	1	16	17	17	20	11	5	--	1	--	88
CAST.MAN	--	--	--	5	14	7	9	3	--	1	--	39
CATALUNYA	1	--	1	17	21	17	7	1	1	--	--	67
COM.VALEN.	--	--	12	17	26	18	21	6	1	--	--	101
EXTREMADURA	--	--	--	6	8	5	4	--	--	--	--	23
GALICIA	--	2	--	6	14	6	5	2	1	1	--	37
LA RIOJA	--	--	--	4	12	11	5	1	--	--	--	33
MADRID	--	--	2	2	10	6	2	--	--	--	--	22
MURCIA	--	1	--	--	1	1	3	--	--	--	--	6
NAVARRA	--	--	--	--	3	--	1	--	1	--	--	5
PAIS BASC	--	2	3	7	10	5	7	3	--	--	--	37
TOTAL	1	9	44	110	196	134	102	39	11	4	1	643

2.2 b) ÀMBIT

La constatació de l'àmbit de les diferents melodies consta també en l'apartat 2.2 per la gran relació que existeix entre un concepte i l'altre.

Els àmbits de les melodies estan sempre relacionats amb els sistemes modals i els intervals, tot plegat dona un caire particular al repertori.

En el quadre adjunt queden clares algunes particularitats:

Només un 7,1 % de les melodies (46 cançons de 643) sobrepassen l'octava.

L'àmbit més freqüent en els materials estudiats és el de 6^a. Representa un 30,4 % del total dels materials, (196 cançons de 643) i la seva freqüència ratifica el que ja és conegut sobre l'àmbit de les cançons populars espanyoles. L'àmbit més freqüent a les nostres cançons és el de 6^a.

L'àmbit de 7^a és el que segueix en freqüència, representa el 20,8 % del total (134 cançons de 643). A continuació l'àmbit de 5^a, que representa el 17,1 % del total (110 cançons de 643), i el de 8ª que representa el 15,8 % (102 cançons de 643)

Els restants àmbits es presenten amb una gran diferència de freqüències:

Àmbit de 4 ^a	6,8 % (44 cançons de 643)
Àmbit de 9 ^a	4,6 % (309 cançons de 643)
Àmbit de 10 ^a	1,7 % (11 cançons de 643)
Àmbit de 3 ^a	1,3 % (9 cançons de 643)
Àmbit de 11 ^a	0,6 % (4 cançons de 643)
Àmbit de 12 ^a	0,1 % (1 cançó de 643)
Àmbit de 2 ^a	0,1 % (1 cançó de 643)

ÀMBITS	2ª 3ª 4ª 5ª 6ª 7ª 8ª 9ª 10ª 11ª 12ª											
	2ª	3ª	4ª	5ª	6ª	7ª	8ª	9ª	10ª	11ª	12ª	
ORGANITZACIÓ												
Diatonisme	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	2
Trifònica	-	3	-	2	-	-	-	-	-	-	-	5
Prepentatònic	1	4	-	1	-	-	-	-	-	-	-	6
Modal	-	1	15	28	46	21	21	5	-	-	-	137
Esc. andalusa	-	-	6	11	44	26	15	2	-	-	-	104
Gamma esp.	-	-	9	19	35	30	1	2	1	-	-	97
Menor	-	-	2	14	31	37	21	6	7	1	1	120
Major	-	1	12	32	38	19	35	15	3	3	-	158
Mixta	-	-	-	2	1	3	8	-	-	-	-	14
TOTALS	1	9	44	110	196	134	102	30	11	4	1	643

ÀMBITS		2º	3º	4º	5º	6º	7º	8º	9º	10º	11º	12º
ORGANITZACIÒ												
DIATONISME		-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	2
TRIFÒNICA		-	3	-	2	-	-	-	-	-	-	5
PREPENTAT.		1	4	-	1	-	-	-	-	-	-	6
MODAL		-	1	15	28	46	21	21	5	-	-	137
Mi		-	1	10	15	35	18	10	4	-	-	93
Sol		-	-	3	5	7	-	5	-	-	-	20
Re		-	-	-	1	2	-	-	-	-	-	3
La		-	-	-	-	-	1	1	1	-	-	3
Frigi		-	-	2	5	2	2	5	-	-	-	16
1er mode gr.		-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
8è mode		-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
ESCANDALUSA		-	-	6	11	44	26	15	2	-	-	104
GAMMA ESP.		-	-	9	19	35	30	1	2	1	-	97
MENOR		-	-	2	14	31	37	21	6	7	1	120
Fa		-	-	-	-	1	2	5	-	2	-	10
Do		-	-	-	-	7	3	1	-	-	-	11
Sol		-	-	-	5	8	7	4	1	-	1	26
Re		-	-	-	-	3	9	3	2	1	-	18
La		-	-	1	6	9	8	7	1	1	-	33
Mi		-	-	-	3	2	7	-	2	3	-	18
Si		-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
Fa#		-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	2
Sib		-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
MAJOR		-	1	12	32	38	19	35	15	3	3	158
Fa		-	-	-	9	7	6	6	3	-	-	31
Do		-	-	2	5	11	5	13	2	1	-	39
Sol		-	1	6	13	10	3	6	7	2	-	49
Re		-	-	-	3	3	1	6	-	-	-	13
La		-	-	3	-	3	1	-	1	-	-	8
Mi		-	-	-	2	1	-	2	1	-	2	8
Mib		-	-	1	-	1	1	1	-	-	1	5
Sib		-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	2
Lab		-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Fa#		-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	2
MIXTA		-	-	-	2	1	3	8	-	-	-	14
TOTALS		1	9	44	110	196	134	102	30	11	4	643

Pel que fa a les organitzacions melòdiques, anteriorment s'ha presentat el quadre resum segons organització melòdica i l'àmbit que li correspon, així com les variants que apareixen en cada una de les organitzacions.

Les organitzacions melòdiques diatòniques sense cromatismes no són gaire freqüents. Les dues cançons que es classifiquen com a *diatonisme* en realitat són diatonismes en evolució al voltant d'un to no sempre molt clar. En les classificades com a *modals* trobarem diatonismes cromatitzats o no, però desenvolupats en la seva totalitat.

Per organització *trifònica* entenem la que només presenta tres sons. Naturalment és difícil de dir com es classificaria si evolucionés ja que no se sap com continuarà la seva evolució, ens falten elements per a constatar-ho. Com a *prepentatòniques* es classifiquen aquelles que semblen tenir només els cinc sons disposats amb les característiques de l'organització del sistema pentatònic.

En el sistema d'organització modal cadascun dels set sons naturals pot ser bàsic per formar una successió, la música modal queda acolorida de manera diferent depenent de en quin grau es basi, presentant unes característiques pròpies. Normalment no s'utilitza l'escala completa. Els sistemes d'organització modal no estan subjectes a lleis que facin predominants uns o altres graus. En alguns casos són difícils de constatar sobre tot, perquè últimament se'ls ha utilitzat a la manera tonal. En el quadre adjuntveiem com és de freqüent el mode de mi. No classifiquem en aquest apartat el mode de mi cromatitzat. Acostuma a tenir un caracter auster que es suavitza, en el cas dels materials que s'analitzen amb nombrosos melismes.

El mode de sol es dona també amb una certa freqüència i és dels més ben caracteritzats sobre tot pel VII° que queda a un to de distància del so fonamental.

El mode de re apareix en molt poques ocasions i s'assimila al mode de la.

Les organitzacions derivades del mode de mi, que presenten cromatitzacions, les anomenades *escala andalusa* i *gamma espanyola*, apareixen amb freqüència i és per això que les considerem separatament amb valor per si mateixes.

Entre la música modal i la música tonal, la diferència està en que així com la primera pren color depenent del grau en que comenci, la segona pren com a sons bàsics de l'organització melòdica dos dels graus de la successió natural. el do, des del qual es forma l'escala major i, el la des del qual es forma l'escala en mode menor. Aquesta és la raó per la qual la música tonal queda sempre acolorida de la mateixa manera, major o menor segons el model a partir del qual es formi.

Els materials analitzats presenten organitzacions melòdiques en diferents modes menors, moltes vegades el que siguin un o altre mode depen únicament del transcriptor. Comprovem que els basats en la nota la són els més freqüents (escala menor model). En el mode major també trobem gran variació i així mateix les notes do, sol i fa són les més freqüents com a graus base, éssent així mateix la escala model (escala de do) i les que presenten menys notes alterades. (només un bemolí en la de fa i un diesi en la de sol)

Les que s'han classificat com *mixta* tenen amb freqüència dues organitzacions melòdiques diferents, generalment es presenten major / menor o a la inversa.

Pel que fa als àmbits s'observa que llevat en l'organització melòdica menor i en les més primitives (diatonismes en evolució, trifòniques i prepentatòniques) l'àmbit de 6ª predomina disminuint la freqüència piramidalment cap als àmbits extrems.

2.3

ZONES	PARTICULARITATS MELÒDIQUES						
	CAD. AND.	CAD.3es	MELISMES	APOIATURES	DIS. POR	ORNAMENTS	ALTRES
ANDALUSIA	44	--	19	16	19	2	1
ARAGO	4	--	3	5	--	--	--
ASTURIES	4	--	4	4	3	--	--
BALEARS	--	3	8	7	--	4	--
CANARIES	3	--	--	--	1	--	--
CANTABRIA	16	7	3	3	6	--	--
CAST.LLEO	44	4	9	30	16	6	1
CAST. MAN.	21	2	7	2	9	2	2
CATALUNYA	27	--	9	5	--	--	3
COM. VALEN.	40	1	15	1	8	--	--
EXTREMAD.	13	--	7	3	1	--	--
GALICIA	12	--	4	3	--	--	3
LA RIOJA	10	--	1	1	9	--	2
MADRID	14	--	2	4	10	4	--
MURCIA	4	--	--	--	3	--	--
NAVARRA	2	--	--	1	1	--	--
PAIS BASC	12	3	4	1	--	--	--
TOTAL	271	20	95	86	86	18	12

2.3 PARTICULARITATS MELODIQUES

Com podem veure en el quadre resum que s'adjunta, la particularitat melòdica que trobem amb més freqüència és l'anomenada "cadència andalusa". Es presenta en un 41,9 % del total dels materials. (270 cançons de 643)

Aquest tipus de cadència el trobem en melodies organitzades en mode de mi i en els seus derivats: escala andalusa, gamma espanyola i, també en algunes melodies en mi menor.

	M. de Mi	Esc. and.	Gam. esp.	Mi menor
Andalusia	6	15	22	1
Aragó	4	--	--	--
Astúries	--	--	4	--
Balears	--	--	--	--
Canàries	--	2	1	--
Cantàbria	13	1	2	--
Cast.-Lleó	8	5	26	--
Cast.-Mancha	2	11	8	--
Catalunya	14	11	2	--
Com. Val.	13	18	8	1
Extremadura	3	4	4	1
Galícia	3	2	7	--
La Rioja	1	7	2	--
Madrid	5	7	2	--
Múrcia	--	2	2	--
Navarra	--	1	--	--
País Basc	-	8	4	--

El desenvolupament melòdic de les cançons que presenten aquestes organitzacions porta a un punt de repòs sobre la nota mi, aquesta pren el valor de tònica. La resolució ens complau l'oïda i es aquesta resolució la principal característica d'aquest tipus de melodies. Sempre són finals sobre graus descendents que acaben reposant sobre la nota mi.

Aquest és l'esquema de les cadències que es poden presentar més o menys adornades.

Pel que fa a altres cadències, trobem un petit nombre de melodies 3,1 % del total (20 cançons de 643) que finalitzen amb cadència sobre 3es. Les melodies que presenten aquestes característiques estan organitzades en els modes major o menor. No presenten especials particularitats. Generalment són terceres descendents.

També es donen amb gran freqüència melismes i apoiatures i en algun cas hi trobem indicacions per a ornamentar la melodia.

Constatem com a particularitat melòdica el disseny que tenen les paraules que signifiquen la por: coco, mora, etc. Amb molta freqüència presenten disseny melòdic descendent, segurament donat per l'accentuació de la paraula que dibuixa. (paraula plana) En 20 cançons el disseny és dibuixat sobre la mateixa nota. En tres casos aquestes paraules venen dibuixades amb disseny ascendent.

	Coco			Mora			Loba/o			Altres		
	asc.	desc.	pla	asc.	desc.	pla	asc.	desc.	pla	asc.	desc.	pla
Andalusia	1	5	1	1	2	1	--	1	1	--	1	--
Aragó	--	3	1	--	--	--	--	1	--	--	--	--
Astúries	--	3	1	--	--	1	--	--	--	--	--	--
Balears	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Canàries	--	1	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Cantàbria	--	3	--	--	--	--	--	1	1	--	1	--
Cast. Lleó	--	14	2	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Cast.-Mancha	1	8	2	--	1	--	--	--	--	--	--	--
Catalunya	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Com. val.	--	2	2	--	4	--	--	--	--	--	--	--

Extremadura	--	--	--	--	--	--	--	--	1	--	--	--
Galicia	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
La Rioja	--	7	3	--	--	--	--	2	--	--	1	--
Madrid	1	6	2	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Múrcia	--	3	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Navarra	--	1	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
País Basc	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Observem com en algunes zones no apareix cap paraula que vulgui significar la por.

2.4

ZONES	MÈTRICA	ISO / ISO	HETERO/HETERO ISO / HETERO	HETERO / ISO TOTAL	
ANDALUSIA	40	16	4	2	62
ARAGÓ	12	--	1	--	13
ASTÚRIES	27	--	--	--	27
BALEARIS	17	4	1	3	25
CANÀRIES	4	--	--	--	4
CANTÀBRIA	47	2	2	3	54
CAST.LLEÓ	76	7	1	4	88
CAST.MAN.	27	10	1	1	39
CATALUNYA	55	2	7	3	67
COM. VAL.	92	3	3	3	101
EXTREM	17	5	--	1	23
GALÍCIA	34	2	1	--	37
LA RIOJA	26	2	--	5	33
MADRID	15	2	--	5	22
MÚRCIA	3	3	--	--	6
NAVARRA	3	1	1	--	5
PAÍS BASC	35	--	2	--	37
TOTAL	530	59	24	30	643

2.4 MÈTRICA

En general les melodiwes tenen un pols rítmic, uns llocs on es recolcen temporalment i que es fan notar quan s'escolta la melodia, els successius grups rítmics que es formen adquireixen unes característiques que poden aparèixer regularment o no. Així classifiquem les melodies en **isomètriques** o **heteromètriques**

depenent de si tenen característiques mètriques que les fan regulars o no. Aquestes característiques afecten al compàs que acostuma a ser el mateix sempre en una melodia isomètrica i és anàrquic en una melodia heteromètrica.

Si deixem de banda el compàs i ens fixem en les frases, direm que hi ha isorrítmia si els períodes rítmics són iguals i, direm que és heterorrítmica si els períodes rítmics són diferents.

Queda reflectit clarament en el quadre resum que la majoria de materials presenten sempre el mateix compàs i tenen períodes rítmics iguals (estructura isomètrica i isorrítmica). Representen el 82 % dels materials analitzats (530 cançons de 643).

El 9% dels materials presenten estructura heteromètrica / heterorrítmica (59 cançons de 643), i la resta presenten diferents combinacions:

- isometria / heterorrítmia 3,7%
(24 cançons de 643)
- heterometria / isorrítmia 4,6%
(30 cançons de 643)

2.5

ZONES	RITME		BINARI BIN.COMP.	BIN.C	TERNARITER.COMP.	LLIURE	ALTERN 5/8	TOTAL	
	BINARI BIN.COMP.	BIN.C							
ANDALUSIA	15	10	--	--	18	13	5	1	62
ARAGÓ	5	2	--	--	4	2	--	--	13
ASTÚRIES	14	11	--	--	1	--	1	--	27
BALEARIS	3	3	--	--	3	4	12	--	25
CANÀRIES	--	--	--	--	4	--	--	--	4
CANTÀBRIA	21	8	3	3	8	4	10	--	54
CAST.LLEÓ	51	12	--	--	17	5	3	--	88
CAST.MAN.	9	6	--	--	12	9	3	--	39
CATALUNYA	7	21	--	--	24	10	3	--	67
COM. VAL.	21	8	--	--	62	10	--	--	101
EXTREMADURA	11	1	--	--	6	3	2	--	23
GALICIA	15	7	--	--	7	1	2	5	37
LA RIOJA	14	1	--	--	10	7	1	--	33
MADRID	11	3	--	--	2	5	1	--	22
MÚRCIA	--	--	--	--	3	2	1	--	6
NAVARRA	1	1	--	--	--	2	1	--	5
PAÍS BASC	24	3	5	5	--	2	2	1	37
TOTAL	221	97	8	8	181	79	46	7	643

2.5 RITME

Ja s'ha apuntat anteriorment que totes les melodies tenen un pols rítmic, sigui el que sigui. Els diferents pols rítmics s'agrupen en diferents fórmules segons l'accentuació i formen les agrupacions rítmiques que s'organitzen en estructures més llargues formant períodes. Tots aquests factors determinen uns o altres signes d'indicació de compàs.

En alguns cassos la melodia no té punts d'accentuació regulars de pols rítmic i es succeeix lliurement tenint a les hores aquell tipus de fórmules que anomenem recitatives, ritmes lliures o gèneres melismàtics.

Els agrupaments rítmics que trobem en les cançons de bressol possiblement tenen l'origen en una sèrie de moviments o expressions corporals que s'utilitzen per adormir al nen.

- . El **balanceig**, que es produeix quan la mare gronxa al nen perquè s'adormi. Moltes vegades és silenciós i el gest de la mare és el resultat d'un ritme intern que el marca.

- . La **percussió** que es fa quan al nen se li donen copets ritmats, també és el ritme intern que marca el compàs. Moltes vegades es barreja i es superposa aquesta percussió amb el balanceig.

- . L'acció de **bressolar**, depen el tipus de llit on el nen dorm. Pot ser que el llit no sigui mòbil i a les hores és freqüent trobar a la mare donant cops mesurats a la barana, és merament rítmic.

Pot ser que el tipus de llit sigui mòbil, el bressol pròpiament dit que pot estar en suspensió o pot tenir forma de balanç. En aquest cas pot

produir un ritme diferent. Cal tenir en compte totes aquestes circumstàncies a la vista dels diferents compassos que es presenten a més dels que estan determinats pel tipus d'estrofa literària utilitzada.

En els materials analitzats es donen diferents tipus d'agrupaments i els més freqüents són el binari i el ternari simples.

En compàs binari simple hi trobem el 34,3 % dels materials (221 cançons de 643) i en compàs ternari simple el 28,1 %. (181 cançons de 643).

En compàs binari compost (6/8), és la següent freqüència amb un 15 % dels materials. (97 cançons de 643)

No és gens estrany trobar en les cançons de bressol melodies en el que anomenem ritme lliure, atès que es dona en els recitatius i es pot observar com en aquest tipus de cançó ens apareix molt sovint l'estil de recitatiu sobre tot en els començaments.

Un 12 % de les cançons (79 cançons de 643) estan escrites sense compàs, és l'apartat que s'ha anomenat "lliure".

En molts cassos, 7,1 % dels materials (46 cançons de 643), s'han trobat cançons amb més d'una indicació de compàs, alternant generalment les indicacions de binari amb les de ternari, sense seguir un ordre fixe. Aquests cassos d'alternància venen produïts per l'efecte d'accentuació del text. A aquestes formacions mixtes pel que fa al compàs les hem anomenat en el quadre general com "alternància".

Són molt pocs els materials que estan escrits en compàs de quatre, només representen un 1,2 % del total (8 cançons de 643). i en compàs 5/8 en trobem només un 1 % del total (7 cançons de 643)

2.6

ZONES	PARTICULARITATS DE TIPUS RÍTMIC						ALTRÉS
	RITME INFANTIL	TROQUEU	SESQUIALT.	AKSAK	MONOCROM DÀCTIL		
ANDALUSIA	--	--	--	--	--	--	--
ARAGÓ	4	--	--	--	--	--	--
ASTÚRIES	7	1	--	--	1	--	--
BALEARS	1	5	--	--	--	--	--
CANÀRIES	--	1	--	--	--	--	--
CANTÀBRIA	9	2	--	--	3	1	1
CAST.LLEÓ	8	--	1	2	9	1	--
CAST.MAN.	3	--	--	--	--	--	--
CATALUNYA	1	--	--	--	--	--	--
COM. VALEN.	4	1	--	--	--	--	--
EXTREMAD.	4	1	1	--	--	--	--
GALICIA	8	4	--	5	4	1	1
LA RIOJA	6	1	--	--	2	--	--
MADRID	4	--	--	--	--	--	--
MURCIA	--	--	--	--	--	--	--
NAVARRA	--	--	--	--	--	--	--
PAIS BASC	--	--	--	--	--	--	--
TOTAL	59	16	2	7	19	3	2

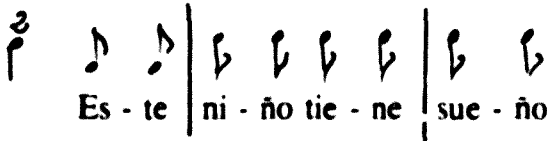
2.6 PARTICULARITATS DE TIPUS RÍTMIC

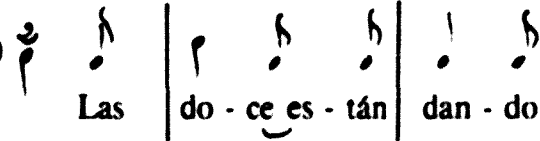
En aquest apartat s'hi han fet constar les aparicions excepcionals de determinats motius rítmics formats per diferents combinacions de figures.

Aquestes particularitats no es fan constar en el quadre adjunt perquè no es creu necessari atès que aquestes particularitats van molt llogades amb el llenguatge i la forma melismàtica o sil·làbica pròpia de cada zona. S'hi han fet constar també els tipus de ritme que caracteritzaven a algunes de les cançons. Aquestes particularitats queden reflectides en el quadre adjunt.

Les que presenten ritme infantil són el 9,1 % del total (59 cançons de 643). Parlem de ritme infantil quan es dóna la repartició del text d'una manera regular en vuit pulsacions de corxera en diferents combinacions que comprenen la frase mètrica d'un determinat text.

Es un sistema peculiar de simetria rigorosa que quasibé podríem fer afí a la dansa. Ens parla llargament d'aquesta qüestió Brailoiu.¹

Ex.: AR N° 8

Ex.: AR N° 10

Quan parlem de ritme infantil no pretenem pas dir que aquest és el que utilitzen els nens, si més no, l'utilitzen també els adults, de vegades per a comunicar-se amb els nens i d'altres no. No és un ordre establert exclusivament per a les cançons de bressol, en altres tipus de cançó també es dóna.

¹ Brailoiu, C. 1956.

Trobem cançons en les que la melodia adopta el ritme propi dels podis grecs. El **troqueu**, que contempla dues síl.labes: llarga - breu (- υ) i el **dàctil** que contempla tres síl.labes: llarga, breu, breu (- υ υ).

Aquesta consideració està feta tenint en compte els versos, no l'estrofa completa. Segons A. Quilis² una revisió tenint en compte els peus mètrics falseja del tot l'estructura de la llengua castellana.

Es fa constar si hi apareixen cèl.lules monócromes o sia les que tenen possibilitat de partir-se en dues parts iguals.

En dos casos apareix la particularitat **sesquiàltera**, versió llatina de la veu grega "hemíolia". No és més que la relació en que es troben dos nombres el més gran d'ells excedeix al petit en la meitat d'aquest com 3:2 o el que és el mateix, dividits donen 1,5.

En la rítmica grega codificada per Aristòxenes, el gènere hemíoli és aquell en que la tesi equival a la durada de tres meitats de l'arsi o a l'inversa. Al llarg del temps trobem contemplat el tractament de les proporcions en la composició musical. Resumint, sesquiàltera vol dir simplement que en una mida hi entren tres figures de les que abans n'entraven dues, indica doncs un moviment una vegada i mitja més ràpid que l'anterior.

En algunes melodies es constata l'aparició del ritme **aksak**. Aksak és un mot turc que significa "coix", i ha estat pres de la teoria clàssica per C. Brailoiu³ que l'introdueix en la ritmologia occidental per tal d'assenyalar un ritme anomenat búlgar doncs va ésser descobert a Bulgària on aquest ritme és molt freqüent. El ritme aksak és un ritme bitemporal irregular que se serveix de dues unitats de temps de relació irracional. ($2/3$ o $3/2$). Amb les dues unitats desiguals es formen grups elementals de dos temps com , , etc. o grups elementals de tres temps com , , etc. Els grups, simples o compostos, es repeteixen constantment com els compasos de la rítmica occidental.

---

² Quilis, A. 1935.

³ Brailoiu, C. 1952

2.7

ZONES ÍNCIPIT I CADÈNCIA

ZONES	P-F	P-IP	P-III	P-IV	P-V	P-VI	P-VII
ANDALUSIA	36	1	1	--	2	--	--
ARAGÓ	3	--	--	--	--	--	--
ASTÚRIES	9	16	--	1	2	--	--
BALEARS	16	--	--	1	1	--	--
CANÀRIES	4	--	--	--	--	--	--
CANTÀBRIA	29	1	1	--	--	--	--
CASTELLA-LLEÓ	51	1	--	--	--	2	--
CASTELLA-MAN.	21	--	--	--	--	--	--
CATALUNYA	30	1	4	--	--	--	--
COM. VAL.	31	--	4	--	3	--	1
EXTREMADURA	13	--	--	--	--	--	--
GALÍCIA	16	--	1	--	3	1	--
LA RIOJA	22	--	2	1	2	--	--
MADRID	6	--	--	--	--	--	--
MÚRCIA	6	--	--	--	--	--	--
NAVARRA	2	--	--	--	--	--	--
PAÍS BASC	16	--	--	--	--	1	--
TOTAL	311	5	13	3	11	2	1

ZONES ÍNCIPIT I CADÈNCIA

	IP-F	IP-IP	IP-III	IP-IV	IP-V	IP-VI	IP-VII
ANDALUSIA	1	--	--	--	--	--	--
ARAGÓ	--	--	--	--	--	--	--
ASTÚRIES	2	--	--	--	--	--	--
BALEARS	1	--	--	--	--	--	--
CANÀRIES	--	--	--	--	--	--	--
CANTÀBRIA	--	--	--	--	--	--	--
CASTELLA-LLEÓ	--	1	--	--	--	--	--
CASTELLA-MAN.	--	--	--	--	--	--	--
CATALUNYA	2	--	--	--	--	--	--
COM. VAL.	3	--	--	--	--	--	--
EXTREMADURA	--	--	--	--	--	--	--
GALÍCIA	--	1	--	--	--	--	--
LA RIOJA	--	--	--	--	--	--	--
MADRID	1	--	--	--	--	--	--
MÚRCIA	--	--	--	--	--	--	--
NAVARRA	--	--	--	--	--	--	--
PAÍS BASC	--	--	--	--	--	--	--
TOTAL	10	2	--	--	--	--	--

· INCIPTI I CADÈNCIA

ZONES	III-F	III-IF	III-IIF	III-IV	III-V	III-VI	III-VII
ANDALUSIA	5	--	1	--	--	--	--
ARAGÓ	3	--	1	--	--	--	--
ASTÚRIES	1	--	--	--	--	--	--
BALEARS	1	--	1	--	--	--	--
CANÀRIES	--	--	--	--	--	--	--
CANTÀBRIA	5	--	--	1	--	--	--
CASTELLA-LLEÓ	15	--	--	--	--	--	--
CASTELLA-MAN.	6	--	--	--	--	--	--
CATALUNYA	12	--	3	--	3	--	--
COM. VAL.	14	--	1	--	1	--	--
EXTREMADURA	3	--	--	--	--	--	--
GALÍCIA	2	--	--	--	--	--	--
LA RIOJA	--	--	2	--	--	--	--
MADRID	3	--	--	--	--	--	--
MÚRCIA	--	--	--	--	--	--	--
NAVARRA	--	--	--	--	--	--	--
PAÍS BASC	6	--	--	--	1	--	--
TOTAL	76	--	9	1	5	--	--

ZONES	ÍNCIPT I CADÈNCIA							
	IV ^o -I ^o	IV ^o -II ^o	IV ^o -III ^o	IV ^o -IV ^o	IV ^o -V ^o	IV ^o -VI ^o	IV ^o -VII ^o	IV ^o -VIII ^o
ANDALUSIA	4	--	--	--	--	--	--	--
ARAGÓ	--	--	--	--	--	--	--	--
ASTÚRIES	3	--	--	1	--	--	--	--
BALEARS	--	--	--	--	--	--	--	--
CANÀRIES	--	--	--	--	--	--	--	--
CANTÀBRIA	2	--	--	--	--	--	--	--
CASTELLA-LLEÓ	4	--	--	--	--	--	--	--
CASTELLA-MAN.	2	--	--	--	--	--	--	--
CATALUNYA	1	--	--	--	--	--	--	--
COM. VAL.	6	--	--	--	--	--	--	--
EXTREMADURA	1	--	1	--	--	--	--	--
GALÍCIA	4	--	--	1	--	--	--	--
LA RIOJA	--	--	--	--	--	--	--	--
MADRID	4	--	--	--	--	--	--	--
MÚRCIA	--	--	--	--	--	--	--	--
NAVARRA	--	--	--	--	1	--	--	--
PAÍS BASC	1	--	--	--	--	--	--	--
TOTAL	32	--	1	2	1	--	--	--

ZONES	ÍNCIPIT I CADÈNCIA							
	V-I*	V-II*	V-III*	V-IV*	V-V*	V-VI*	V-VII*	V-VIII*
ANDALUSIA	6	--	--	1	2	--	--	--
ARAGÓ	4	--	1	--	--	--	--	--
ASTÚRIES	--	--	--	--	--	--	--	--
BALEARS	4	--	--	--	--	--	--	--
CANÀRIES	--	--	--	--	--	--	--	--
CANTÀBRIA	12	1	--	--	--	--	--	--
CASTELLA-LLEÓ	12	--	--	--	1	--	--	--
CASTELLA-MAN.	7	--	--	--	1	--	--	--
CATALUNYA	8	1	1	--	--	--	--	--
COM. VAL.	21	--	8	--	2	--	--	--
EXTREMADURA	4	--	--	1	--	--	--	--
GALÍCIA	5	--	--	--	3	--	--	--
LA RIOJA	3	--	--	--	1	--	--	--
MADRID	2	--	--	--	--	--	--	--
MÚRCIA	--	--	--	--	--	--	--	--
NAVARRA	2	--	--	--	--	--	--	--
PAIS BASC	10	--	--	--	--	--	--	--
TOTAL	100	2	10	2	10	2	10	--

ZONES	ÍNCIPT I CADÈNCIA							
	VP-I	VP-II ^a	VP-III ^a	VP-IV ^a	VP-V ^a	VP-VI ^a	VP-VII ^a	VP-VIII ^a
ANDALUSIA	2	..	..	..	..	..	..	..
ARAGÓ	..	..	..	..	..	..	..	..
ASTÚRIES	6	..	..	..	..	..	..	..
BALEARS	..	..	..	..	..	..	..	..
CANÀRIES	..	..	..	..	..	..	..	..
CANTÀBRIA	2	..	..	..	..	..	..	..
CASTELLA-LLEÓ	1	..	..	..	..	..	..	..
CASTELLA-MAN.	2	..	..	..	..	..	..	..
CATALUNYA	..	..	..	..	..	..	..	..
COM. VAL.	6	..	..	..	..	..	..	..
EXTREMADURA	..	..	..	..	..	..	..	..
GALÍCIA	..	..	..	..	..	..	..	..
LA RIOJA	..	..	..	..	..	..	..	..
MADRID	4	..	..	..	..	..	..	..
MÚRCIA	..	..	..	..	..	..	..	..
NAVARRA	..	..	..	..	..	..	..	..
PAÍS BASC	..	..	..	..	..	..	..	..
TOTAL	23	..	..	..	..	..	..	..

ZONES	ÍNCIPIT I CADÈNCIA										TOTAL
	VIP-I*	VIP-II*	VIP-III*	VIP-IV*	VIP-V*	VIP-VI*	VIP-VII*				
ANDALUSIA	2	--	--	--	--	--	--	--	--	--	62
ARAGÓ	2	--	--	--	--	--	--	--	--	--	13
ASTÚRIES	1	--	--	--	--	--	--	--	--	--	27
BALEARIS	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	25
CANÀRIES	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	4
CANTÀBRIA	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	54
CASTELLA-I-LEÓ	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	88
CASTELLA-MAN.	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	39
CATALUNYA	1	--	--	--	--	--	--	--	--	--	67
COM. VAL.	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	101
EXTREMADURA	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	23
GALÍCIA	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	37
LA RIOJA	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	33
MADRID	1	--	--	--	--	--	--	--	--	--	22
MÚRCIA	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	6
NAVARRA	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	5
PAÍS BASC	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	37
TOTAL	7	--	--	--	--	--	--	--	--	--	643

2.7

ÍNCIPITS I CADENCIES

En aquest apartat, a diferència del que es fa en el 2.1, es considera la cançó completa, des de l'incipit fins a la cadència final.

El quadre resum ens dona una visió clara del que hi ha en els materials estudiats. Atès que en l'apartat 2.1 s'ha fet l'estudi dels graus en que comencen les cançons es veu oportú fixar-se en ara en els finals. Així, acaben sobre el I° el 86,9% del total dels materials (559 cançons de 643), el seu començament és com s'indica a continuació:

I°/I°	311	48,3%
II°/I°	10	1,5%
III°/I°	76	11,8%
IV°/I°	32	4,9%
V°/I°	100	15 %
VI°/I°	23	3,5%
VII°/I°	7	1 %

Només el 1,3% dels materials acaben sobre el II° (9 cançons de 643).

I°/II°	5
II°/II°	2
V°/II°	2

El 5,1% del total acaben sobre el III° (33 cançons de 643)

I°/III°	13
III°/III°	9
IV°/III°	1
V°/III°	10

Sobre el IV° només el 1,2% (8 cançons de 643)

I°/IV°	3
III°/IV°	1
IV°/IV°	2
V°/IV°	2

Només el 3,5 % del total dels materials analitzats acaben sobre el V°
(23 cançons de 643)

I°/V°	11
III°/V°	1
IV°/V°	1
V°/V°	10

No n'hi ha cap que finalitzi en els VI° o VII°

L'organització dels sons depen d'alguna manera del tipus d'organització melòdica que segueixin. El moviment natural de la melodia per curts intervals que van des de l'unisò fins a la 4ª, dóna a les músiques un caire suau, un moviment serè i gronxant.

De l'observació dels quadres resum que s'adjunten es pot deduir la direccionalitat de les diferents melodies. La majoria comencen i acaben sobre el mateix grau mantenint l'estructura suspensiva - conclusiva de la frase.

I° - I°	311 cançons
II° - II°	2 cançons
III° - III°	9 cançons
IV° - IV°	2 cançons
V° - V°	10 cançons

total   **334 cançons de 643**   (51,9% dels materials)

Amb direccionalitat descendent encara que puguin presentar ondulacions parcials:

II° - I°	10 cançons
III° - I°	76 cançons
IV° - I°	32 cançons
IV° - III°	1 cançó
V° - I°	100 cançons
V° - II°	2 cançons
V° - III°	10 cançons
V° - IV°	2 cançons
VI° - I°	23 cançons
VII° - I°	7 cançons

total   **263 cançons**   (40,9% dels materials)

Amb direccionalitat ascendent totí que no absoluta ja que presenten
ondulacions:

I° - II°	5 cançons	
I° - III°	13 cançons	
I° - IV°	3 cançons	
I° - V°	11 cançons	
I° - VI°	2 cançons	
I° - VII°	1 cançó	
total	35 cançons	(8,3% dels materials)

2.8

ZONES	MPR	AAAA	AABB	AABC	ABCC	ABAB	ABAC	ABC	ABCD	AAABC	ABAAB	ABABA	ABABV	ABAABV
ANDALUSIA		2	4	--	2	3	1	--	14	--	--	--	--	--
ARAGÓ		--	--	--	--	3	--	--	2	1	1	--	--	1
ASTÚRIES		--	--	2	--	5	--	--	--	--	--	--	--	--
BALEARNS		--	--	--	--	1	--	1	6	--	--	--	--	--
CANÀRIES		--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	1	--
CANTÀBRIA		1	--	--	--	1	1	3	6	--	--	1	--	--
CASTELLA-LL.		--	1	--	4	8	3	1	7	--	1	--	--	1
CASTELLA-MAN.		--	--	1	--	1	1	--	9	1	--	2	--	--
CATALUNYA		--	2	--	--	2	1	1	4	--	--	--	--	--
COM. VAL.		--	--	--	--	7	--	--	1	--	--	--	--	--
EXTREMADURA		--	--	--	--	2	--	--	1	--	--	2	--	--
GALÍCIA		--	--	--	--	2	--	3	7	--	--	--	--	--
LA RIOJA		--	--	--	--	1	--	--	1	--	1	1	--	--
MADRID		--	--	--	--	2	1	--	3	--	--	--	--	--
MÚRCIA		--	--	--	--	--	--	--	1	--	--	--	--	--
NAVARRA		--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
FAIS BASC		--	--	1	--	--	--	1	--	--	--	--	--	--
TOTAL		3	7	4	6	46	8	10	64	2	3	7	2	2

ZONES	MPR										
	AAV	AB	ABCB	AAAB	AAVB	AAVBC	AAVBRV	ABAVC	AAVAVV	AAAB	
ANDALUSIA	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
ARAGO	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
ASTÚRIES	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
BALEARIS	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
CANÀRIES	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
CANTÀBRIA	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
CASTELLA-LL.	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	2
CASTELLA-MAN.	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
CATALUNYA	..	..	1	..	1	..	..	..	..	..	..
COM. VAL.	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..
EXTREMADURA	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
GALÍCIA	1	..	..	..	..	..	1	1	..	..	..
LA RIOJA	..	1	..	1	..	..	..	..	1	..	..
MADRID	..	..	..	..	1	..	..	1	..	..	..
MÚRCIA	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
NAVARRA	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
PAÍS BASC	..	1	..	..	..	..	..	1	..	..	..
TOTAL	1	3	1	1	1	1	1	3	1	1	2

ZONES	MPR												
	ABCDE	ABCDEF	ABCDCE	ABCCY	ABCABC	AABAB	ABABAB	ABABC	ABCCvD	AAVAAYv			
ANDALUSIA	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
ARAGÓ	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
ASTÚRIES	1	1	1	--	1	--	--	--	--	--	--	--	--
BALEARS	--	2	--	--	1	--	--	--	--	--	--	--	--
CANÀRIES	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
CANTÀBRIA	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
CASTELLA-LL.	--	--	--	2	--	--	--	--	--	--	--	--	--
CASTELLA-MAN.	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
CATALUNYA	--	--	--	1	--	--	--	1	--	1	--	--	--
COM. VAL.	--	--	--	1	--	1	--	--	--	--	--	--	--
EXTREMADURA	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	1	--
GALÍCIA	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
LA RIOJA	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
MADRID	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
MÚRCIA	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
NAVARRA	1	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
PAÍS BASC	--	--	--	--	--	1	--	--	--	--	--	--	--
TOTAL	2	3	1	4	2	1	1	1	1	1	1	1	1

2.8 PARTICULARITATS PROSÒDICO - MELÒDICO - RÍTMIQUES

En el seu moment (veure Metodologia utilitzada) es dóna raó del perquè d'aquest apartat que, per altra banda, ja queda reflectit en el títol.

S'estableixen dos nivells d'informació. Per una banda es fan constar les melodies que tenen les estructures melòdico - rítmiques coincidents, per l'altra les que no les hi tenen. Només el 30,2 % del total dels materials (194 cançons de 643) tenen aquestes característiques.

En el quadre resum queden reflectides les freqüències de les que tenen els períodes melòdico - rítmics coincidents.

D'entre les que presenten estructures melòdico - rítmiques coincidents la que trobem amb més freqüència és l'estructura ABCD, 32,9 % dels materials (64 cançons de 194). En segon lloc l'estructura ABAB, 23,7 % dels materials (46 cançons de 194). La resta d'estructures presenten mínims:

ABC	5,2 % dels materials	10 cançons
ABAC	4,1 % dels materials	8 cançons
AABB	3,6 % dels materials	7 cançons
ABABv	3,6 % dels materials	7 cançons
ABCC	3 % dels materials	6 cançons
AABC	2 % dels materials	4 cançons
ABCCv	2 % dels materials	4 cançons
AAAA	1,5 % dels materials	3 cançons
ABAvB	1,5 % dels materials	3 cançons
ABAvB	1,5 % dels materials	3 cançons
ABAvC	1,5 % dels materials	3 cançons
ABCDEF	1,5 % dels materials	3 cançons
AAvBC	1 % dels materials	2 cançons
ABAvBv	1 % dels materials	2 cançons

AAB	1 % dels materials	2 cançons
ABCDE	1 % dels materials	2 cançons
ABCABC	1 % dels materials	2 cançons

La resta només presenten el 0,5 % dels materials amb una cançó per a cada estructura.

De les melodies que no tenen les estructures melòdico - rítmiques coincidents podem dir que també l'estructura més freqüent és la ABCD.
(Veure resums parcials per autonomies)

ANÀLISIS LITERÀRIES

3.1

ZONES ÍNCIPIT LITERARI

ZONES	"Deürmne"	Onomatopelles	"Este niño"	Son	Mare de Déu	Altres	Total
ANDALUSIA	25	17	11	--	--	9	62
ARAGÓ	7	--	4	--	--	2	13
ASTÚRIES	8	2	2	--	--	2	27
BALEARs	4	12	4	3	--	2	25
CANÀRIES	1	3	--	--	--	--	4
CANTÀBRIA	19	12	6	4	--	13	54
CASTELLA-LLEÓ	18	12	12	3	--	43	88
CASTELLA-MAN.	13	8	3	4	--	11	39
CATALUNYA	--	8	8	10	19	22	67
COM. V/L.	22	12	22	13	--	32	101
EXTREMADURA	7	4	1	2	--	9	23
GALÍCIA	7	4	12	--	--	14	37
LA RIOJA	16	4	2	7	--	4	33
MADRID	13	3	1	2	--	3	22
MÚRCIA	3	2	--	--	--	1	6
NAVARRA	2	--	--	1	--	2	5
PAÍS BASC	9	3	--	3	--	22	37
TOTAL	174	106	88	52	19	204	643

3.1 ÍNCIPIT LITERARI

Els incipits literaris ens han proporcionat en molts casos idea del tema que tracten. S'han agrupat en el quadre resum de la següent manera: els que imperativament li diuen al nen que s'adormi, els que contenen onomatopeies, els que ens parlen del nen, incloent en aquest apartat els que fan referència al nen/a com amo d'alguna cosa, els que parlen de la son que ronda al nen, i l'apartat de la Mare de Déu que es dona a Catalunya. La resta han estat agrupats sota el títol d' "altres".

Vegem com queden repartits: un 27% del total (171 cançons de 643) utilitzen la forma imperativa de "duérmete", dormte, etc.

El 16,4% del total (106 cançons de 643) comencen utilitzant diferents onomatopeies. El 13,6% del total (88 cançons de 643) fan referència a "este niño". El 8,8% del total (52 cançons de 643) fan referència a la Mare de Déu. El 31,7% del total (204 cançons de 643) parlen de la Mare de Déu.

El 31,7% del total (204 cançons de 643), comencen de maneres ben diverses.

ZONES	TEMES										TOTAL
	VARIS SON	POR	SANTS	NEN	TREBALLS	MÀGIA	PREMI	CTTA			
ANDALUSIA	11	23	15	3	7	--	2	1	--	62	
ARAGÓ	--	4	5	2	--	2	--	--	--	13	
ASTÚRIES	6	5	4	4	1	3	--	--	4	27	
BALEARS	20	5	--	--	--	--	--	--	--	25	
CANÀRIES	--	3	1	--	--	--	--	--	--	4	
CANTÀBRIA	15	17	6	4	2	3	2	2	3	54	
CAST.LLEÓ	25	15	16	7	6	5	6	3	5	88	
CAST.MAN.	6	11	9	2	5	1	4	--	1	39	
CATALUNYA	13	16	--	36	--	--	--	2	--	67	
COM. VAL.	51	33	8	5	--	--	--	3	1	101	
EXTREM.	8	3	1	2	3	2	1	1	2	23	
GALÍCIA	11	12	--	4	9	--	--	1	--	37	
LA RIOJA	3	5	9	--	8	4	1	1	1	33	
MADRID	2	3	10	--	1	1	4	--	1	22	
MÚRCIA	1	2	3	--	--	--	--	--	--	6	
NAVARRA	1	3	--	--	--	--	--	--	--	4	
PAÍS BASC	14	15	--	2	1	--	--	--	5	37	
TOTAL	187	175	87	71	43	21	20	19	18	643	

3.2 TEMES

Els temes de les cançons de bressol analitzades, són diversos. Hi ha cançons que podien estar comptabilitzades en dos apartats, s'han comptabilitzat dins del que en podriem dir que és el tema principal. S'han agrupat en els següents grans apartats que comentarem per ordre de freqüència:

Varis	29 %
Son	27,2 %
Por	13,8 %
Sants	11,04 %
Nen abandonat	6,6 %
Treballs de la mare	3,2 %
Màgia	3,1 %
Premi	2,9 %
Cita	2,7 %

Encara que l'apartat que presenta més freqüència és el de **Varis**, el comentarem al final perquè és el més complex.

SON

El tema de la **son** es dona en totes les zones. Un 27,2 % del total de cançons analitzades (175 cançons de 643) tracta aquesta temàtica. Tot i que se n'ha fet un sol apartat el tractament no és el mateix en tots els casos.

a) El cas de la son per la son, en el que les cançons són de caire narratiu i ens expliquen que el nen té son i s'adorm o que ja s'adormirà, són

freqüents en totes les zones estudiades. Moltes d'aquestes cançons contenen en el text síl·labes onomatopèiques de les que anomenem "sense significació" i de les que parlarem més endavant.

b) Els casos en els que en el text s'exhorta a la criatura perquè dormi també són freqüentíssimes i es donen en totes les zones estudiades. Trobem nombroses cançons que comencen amb els imperatius "duérmete", "duerme", "aduérmete", "dorm-te", "lo-lo", etc.

De totes les cançons que presenten aquesta casuística, només s'han comptabilitzat en l'apartat son aquelles que no impliquen cap altre condicionament que el de dormir. Les que impliquen amenaça, premi o qualsevol altre condicionament estan comptabilitzades en l'apartat corresponent.

c) La son la trobem tractada com a necessitat que el nen té de dormir però que en molts casos costa d'agafar. En les cançons aquesta situació ve expressada amb una invocació a la son. Aquest tractament del tema es dona freqüentment a la zona mediterrània, sobre tot a zones de parla catalana.

" Son, soneta, vina, vina", "Soneta vine-li a l'ull", "Son, son, veni ".
són els incipits més utilitzats en aquest tipus de cançó.

POR

En l'apartat **por** s'inclouen les cançons que a més de parlar de la son amenacen a la criatura amb alguna presència que pot fer-li por.

Aquesta temàtica no es dona en cap dels materials analitzats de Galícia, País Basc, Balears o Catalunya. Representa un 13,8% del total dels materials analitzats (87 cançons de 643). Pel que fa als éssers que fan por, ens n'apareixen diverses versions en les diferents zones.

Andalusia	Coco	Mora	Loba	----	Tío
Aragó	Coco	----	Loba	----	---
Astúries	Coco	Mora	----	----	---
Canàries	Coco	----	----	----	---
Cantàbria	Coco	Mora	----	----	Cocón

C.Lleó	Coco	----	----	Bu	---
C."La Mancha"	Coco	Reina mora	----	----	---
Com. Val.	Coco	Mora	----	----	---
Extremadura	----	----	Loba	----	---
La Rioja	Coco	----	Lobo	----	Toro
Madrid	Coco	----	----	Bu	---
Múrcia	Coco	----	----	----	---
Navarra	Coco	----	----	----	---

Tots els éssers que s'anomenen per amenaçar al nen que no dorm, tenen una raó d'existir. El **coco** i el **bu** són éssers irreal, creats per la fantasia popular i que no representen res conegut. Són la representació del desconegut, del fosc. Segurament la seva materialització té lloc en el tío que ens citen a Andalusia.

La **mora**, o **reina mora**, la **loba**, el **lobo**, el **toro** i el **tío**, si que són sers reals. Són però éssers dels que en alguns llocs i en algunes ocasions s'ha tingut por. Els moros eren una amenaça per als cristians i és per això que es prenen com a ésser que fa por.

El **tío** ja s'ha dit anteriorment que és la materialització del **coco** i del **bu**.

Pel que fa als animals com el **lobo**, s'ha de tenir en compte que el llop per a les comunitats ramaderes era un ser amenaçador del que el pastor s'havia de prevenir ja que espantava els ramats i matava les ovelles.

Pel que fa al **toro**, el trobem només en una cançó a La Rioja. La cançó té connotacions eròtiques pel que en deduem del que li diu la mare a la criatura:

Lloraba el niño en la cuna
y le decía su madre,
no llores que viene el toro
y era que entraba su padre.

Tenint en compte totes aquestes qüestions ens adonem que els texts de les cançons que esmentem no han variat amb el temps, quan s'utilitzen es continuen utilitzant com si el temps no hagués passat.

També cal constatar el fet que en algunes zones (Galícia, País Basc, Balears i Catalunya) on no s'ha analitzat cap material amb temàtica por, no és perquè el personatge paorós no existeixi, coneixem bé a Catalunya la figura del "Papu", però no es fa servir per amenaçar i condicionar a les criatures a dormir.

SANTS

S'han inclòs dins d'aquest apartat les cançons en les que el text anomena algun sant, la Verge o els àngels. Els materials amb aquesta temàtica representen el 11,04 % del total, (71 cançons de 643) i, gairebé tots parlen també de la son.

No en totes les zones hi ha materials que esmentin els sants, la Verge, o els àngels i en les zones que hi apareixen hi ha força diversitat:

Andalusia	Verge	Déu	Sant Josep	----
Aragó	Verge	---	Sant Antoni	----
			Sant Martí	
			Sant Joaquim	
			Santa Ana	----
Astúries	Verge	---		
	Mare de Déu			
Cantàbria	Verge	Nen	Sant Josep	Àngels
	Mare de Déu			
	Maria			
Cast. Lleó	Verge	Redentor	Sant Antoni	Àngels
	Verge de Haro		Santa Ana	
	Verge del Pilar			
	Verge del Castañar			
	Mare de Déu			
C."La Man".	Mare de Déu	----	Sant Josep	Àngels
			Santa Ana	
Catalunya	Mare de Déu	Déu	Sant Jaume	----
	Maria		Sant Joan	
			Sant Martí	
			Santa Anna	
Com. Val.	Verge	---	Sant Jaume	Àngels
	Verge dels Dolors		Sant Josep	
Extremadura	Verge	----	Sant Antoni	----
Galícia	Maria	Crist	Sant Josep	----
			Sant Joan	----
País Basc	Santa Marotxu	Senyor	-----	

Les referències que es fan a totes aquestes figures, es fan considerant-les com a figures protectores, en contraposició als éssers malèfics que apareixien en les cançons de temàtica por.

En algunes cançons apareixen a l'hora St. Josep i la Verge, segurament com a Santa parella, pares del Nen Jesús.

No opino com Marius Schneider en que en les cançons en les que es parla de Sant Josep siguin una versió transformada del coco, crec que Sant

Josep té entitat pròpia com a parella de la Verge Maria segons la tradició cristiana.

La Santa Marotxu que s'esmenta en una cançó del País Basc és l'equivalent a Santa Maria, o sía la Verge. S'ha de fer esment en que de vegades Maria és la "Verge" i de vegades la "Mare de Déu".

En les cançons de la zona de Catalunya que mencionen la "Mare de Déu", aquesta menció no es fa amb la intenció de protecció, sinó de model. "La Mare de Déu quan era xiqueta..." fa una sèrie d'accions totes ben fetes que se suposa que la criatura també haurà de fer quan tingui l'edat.

També amb el parentiu celestial tenen a veure Sant Joaquim i Santa Anna, com a pares de la Verge Maria.

Els àngels apareixen en general vetllant el son de les criatures que ja dormen, no són els quins propicien la son sinó els que procuren un bon son.

Pel que fa a la resta dels sants, apareixen Sant Antoni que per ser protector principal en les comunitats agràries pot protegir també les criatures, Sant Joan que és ben conegut arreu i no té res d'estrany que també es consideri protector. El fet que s'anomeni a Sant Jaume, Sant Martí i Sant Joan en algunes zones pot aduir-se a diferents raons:

Sant Martí s'invoca només en les cançons d'Aragó o Catalunya, això fa pensar en que s'invoca a aquests sants perquè eren els patronímics dels que van ser reis de Catalunya i Aragó. Sant Jaume s'anomena com a "patró d'Espanya" i "del carrer nou" i només s'invoca a aquest Sant en algunes cançons de Catalunya o de la Comunitat Valenciana. També en aquest cas fa pensar en el patronímic del Rei En Jaume.

En el cas de Sant Martí i Sant Jaume, dos sants que són representats muntant a cavall es podria tenir en compte el que simbòlicament significa. La mort, i per aproximació la son, al cap i a la fi és un estat de repós.

NEN ABANDONAT

Aquest tema inclou aquelles cançons en les que al nen li manca alguna de les coses que cobreixen les seves primeres necessitats vitals, la mare que no hi és per algun motiu, el bressol o llit que no té o, la mare que no el pot alletar.

Les cançons que presenten aquesta temàtica representen el 6,6 % del total (43 cançons de 643), i apareixen en les següents zones:

Andalusia	No tiene madre	No tiene cuna	-----
Astúries	-----	No tiene cuna	-----
Cantàbria	-----	No tiene cama/cuna	No le da la teta
Cast. Lleó	-----	No tiene cama/cuna	No le da la teta
Cast. Man.	No tiene madre	No tiene cama/cuna	-----
Extremadura	La madre no está en casa	No tiene cuna	-----
Galícia	-----	-----	Quen che vai a dar as papas Quen lle ha de dar la tetiña
La Rioja	La madre no está en casa	No tiene cama/cuna	No le da la teta
Madrid	No tiene madre	-----	-----
País Basc	La mare no hi és	-----	-----

En alguns texts surt l'expressió "no tiene madre", relacionada amb "lo parió una gitana, lo echó a la calle" amb la qual cosa no és que no tingui mare realment sinó que aquesta l'abandona.

En altres casos diu -"que tu madre no está en casa". Pot implicar una marxa definitiva, -"que se le lievó la Virgen/el Señor", de companyera a su casa", o una marxa ocasional, és al molí, a la ciutat, etc.

Aquestes són també les raons que impedeixen que la mare alimenti al nen -"no le puede dar la teta", tot i que de vegades ho expressa de manera que sembla voluntari el no voler-lo alletar -"no le quiso dar la teta". A Galícia trobem una altra expressió que fa referència a la alimentació -"quen che vai a dar as papas".

Pel que fa al lloc on el nen ha de dormir, llitet o bressol, -"no tiene cama ni cuna", sempre es resol la situació perquè -"su padre que es carpintero dice que le va a hacer una", o bé es recorre a Sant Josep que sempre sembla estar a punt -"San José que es carpintero, que le haga una".

TREBALLS DE LA MARE

Les cançons contingudes en aquest apartat representen el 3.2 % del total de materials analitzats (21 cançons de 643). S'inclou en **treballs de la mare**, totes les cançons que en el seu text expressen la necessitat que té la mare de què el nen s'adormi per a poder fer alguna feina.

Es dóna aquesta temàtica en les zones següents:

Aragó	Hacer Lavar los pañales	Planchar	Coser -----	-----
Astúries	Hacer Lavar los pañales	-----	Coser Cocer	Moler
Cantàbria	Hacer Lavar tus pañales	-----	Coser -----	-----
Cast. LLeó	----- Lavar los pañales	Planchar	Coser Cocer	Cerner
Extremadura	Hacer Lavar los pañales	Planchar	Coser -----	-----
	Lavar los culeros			
La Rioja	Hacer Lavar los pañales	Planchar	Coser Fregar	Barrer
Madrid	Hacer Lavar los pañales	-----	Coser -----	-----

Gairebé tots els textos comencen amb el freqüent "Duérmete niño que...", condicionant la feina que la mare farà quan el nen s'adormi. La feina que la mare ha de fer amb més freqüència és "lavar los pañales", (en totes les zones on es dóna aquesta temàtica), altres feines són les pròpies de la mestressa de casa: "coser, cocer, cerner, moler..." pròpies de comunitats agràries.

En el cas de la zona de Galícia els treballs de la mare venen expressats en les cançons que s'han classificat dins de l'apartat "nen abandonat". En molts casos la mare no és a casa perquè -"foise a lavar", o bé, -"e tua mai na leña seca", -"e sua mai vai na farifa", o -"a sua mai vaiche na vila". De tota manera en aquests casos la cançó està cantada per una tercera persona, no té les característiques de les altres on la mare li diu personalment al nen "Duérmete niño que..."

MÀGIA

En l'apartat de Màgia s'han agrupat els temes que tenen referències simbòliques o màgiques. Hi són comptabilitzats el 3,1 % dels materials (20 cançons de 643).

Hi ha diferents expressions simbòliques en les diferents zones on es troben aquests tipus de materials:

Andalusia	Laguna Lucerito Almendro	Sol	Luna	Caldo de caracoles
Cantàbria	-----	Sol	Luna	-----
Cast.Lleó	Laguna Lucerito Almendro	Sol	Luna	-----
Cast.Man.	Laguna Lucerito	Sol	Luna	-----
Com. Val.	-----	---	---	Caldo de caracoles Caldo de gallina
Extrem.	-----	Sol	Luna	-----
La Rioja	-----	Sol	Luna	-----
Madrid	-----	Sol	Luna	-----

En aquestes referències al sol, la lluna, la laguna i el caldo de caracoles, o de gallina hom vol trobar una significació simbòlica antiga i màgica.

De fet també es podrien trobar referències màgiques en els éssers que expressen por, coco, loba, etc. però s'ha preferit fer-ne un apartat específic.

Aquesta simbologia es prou discutible però sembla tenir una explicació. Els símbols que s'utilitzen per a representar la son, són els mateixos que els que s'utilitzen per a simbolitzar la mort.

Segons M. Schneider que escriu força sobre aquestes simbologies, la laguna seria l'equivalent a l'oceà que simbolitza la mort. De passada simbolitza el repós que don també vida, i en aquest sentit s'utilitza la laguna que representa la son que retorna les forces al que dorm en ella o prop d'ella. La cuna simbolitza la barca que serveix per travessar l'aigua que no és res més que el període de temps durant el qual es dorm.

En les cançons que citen la laguna, acostuma a aparèixer la referència de lucerito de la mañana, i de l'almendro.

Als dos costats de l'oceà (laguna), hi ha respectivament el Sol i la Lluna. El lucerito de la mañana és el propi nen que està col·locat al bressol. Les referències al Sol i al lucerito de la mañana es consideren de bon auguri. El almendro també apareix en aquestes cançons juntament amb "la laguna" i el "lucerito de la mañana". "Pajarito que cantas en la laguna / en el almendro", l'ametller, segons M. Schneider, és dels arbres més citats en la simbologia de la zona de la son.

Pel que fa al Sol i a la Lluna, són dos astres amb significat propi, el Sol és el dia, el retorn a la vida, de bon auguri, la Lluna la nit, la mort, és de mala estruga si apareix al cap. D'aquí que en la majoria de les cançons trobem aquesta referència diguent: "a los pies tienes la luna y a la cabecera el sol".

En dues cançons de la zona de Madrid s'han referenciat al contrari:

Nos 19-20   "Si este niño se durmiera
yo le echaría en la cuna
con los piecitos al Sol,
y la carita a la luna.

Aquesta cançó fa trontollar el que hi ha sobre les simbologies a que ens referim doncs no creiem que cap mare canti premeditadament un text que no sigui de bon auguri per a la criatura.

Pel que fa al "caldo de caracoles, que está muy bueno", o "que cría cuernos", M. Schneider es refereix a la simbologia del cargol com a espiral que va de la vida a la mort. No desdenyem la suggerència de Schneider però aquesta referència es dóna en cançons d'Andalusia i allà és freqüent de prendre "caldo de caracoles", un brou picant que es pot dir que "retorna als morts". No podríem assegurar si les cançons es refereixen a aquest brou ni tampoc si aquest brou té uns orígens curatius, amb la qual cosa aniríem a parar a la suggerència de M. Schneider.

PREMI

És l'apartat on es fan constar aquelles cançons que condicionen a la criatura perquè dormi a canvi d'un premi que pot ser de diferents espècies. Els materials continguts en aquest apartat representen el 2,9 % de materials analitzats, (19 cançons de 643) i es donen en les següents zones:

Andalusia	Caramels	-----	-----	-----
Cantàbria	Dolços	Sabates	-----	-----
Cast.Lleó	-----	Sabates	Diners (un rial)	-----
Catalunya	Torrans	-----	-----	-----
	Avellanetes			
	Nous			
Com. Val.	Sopes en vi	Sabates	-----	Nino
	Una camiseta nova			
	Mantellina			
Extrem.	-----	-----	Un dineral	-----
Galícia	-----	-----	-----	Portar-lo de romeria
La Rioja	Cucas	-----	-----	-----
País Basc	Caramels			
	Dolços			
	Xocolata			

Vegem com la major varietat de premis els tenim a la Comunitat valenciana. Els premis queden repartits entre coses de menjar, de vestir, diners i el cas de Galícia que porten al nen de "Romeria".

CITA

Les cançons que anomenem de cita, representen un 2,7 % dels materials analitzats (18 cançons de 643). Entenem com a cançons de cita aquelles que s'utilitzen per adormir al nen i de passada citar o desfer la cita amb l'amic que espera a la porta de la casa la confirmació de que pot entrar.

Algunes cançons citen al "fraile" com l'amic que espera per entrar. En aquestes cançons s'explica cantant com el pare del nen que havia sortit de

viatge torna inesperadament sigui a causa de la tempesta o de que està malalt i, a les hores l'amic que està esperant no pot entrar a veure la mare.

VARIS

Dins l'apartat de varis s'inclouen tots aquells materials que no han estat inclosos en els altres apartats. Els materials que s'inclouen en aquest apartat representen el 29 % del total (187 cançons de 643). Els materials varis de les diferents zones no tenen les mateixes característiques i és per això que que no s'ha cregut oportú fer un apartat concret per uns tipus de materials que només es trobaven en una o dues zones.

Dins les diferents temàtiques que completen aquests materials cal destacar les de la Comunitat Valenciana i Catalunya que marquen un Status. "El meu xiquet és el amo", "La meua xiqueta és l'ama". Aquests tipus de materials (30 cançons de 187) representen un 16 % del total dels varis.

A Catalunya es dona una temàtica al voltant del romanç que explica els fets que van succeir al quedar l'infant sol amb la dida quan els reis van anar de cacera. En moltes ocasions només es canta una estrofa d'aquest romanç i no sempre la mateixa. "L'infantó no vol callar / dormir", "La dida encen un gran foc", "A caçar n'és el bon rei". Curiosament només s'esmenta la figura de la dida a Catalunya la qual cosa fa que les cançons de bressol catalanes tinguin aquesta singular diferència amb les de la resta d'Espanya.

Anotem aquí el romanç sencer:

A caçar n'és el bon rei,
el bon rei i la regina.
No roman ningú al palau,
sinó l'infant i la dida.
L'infantó no vol callar
ni en bressol ni en cadira,
sinó voreta del foc,
a la falda de la dida.
Un gran foc la dida encen
de llenya seca d'alzina.
Amb l'ardoret del foc
la dida s'és adormida.

-Dida, de que sospireu?
De que esteu tan afligida?
-Me s'ha cremat un llençol
del millors que el rei tenia.
-Dida, veus aquí diners:
aneu's-en per les botigues.
-En botigues no hi ha pas
dels llençols que el rei tenia.
-Si no hi ha de plata i or,
compreu-lo de seda fina.-
Mentre estan dient això,
lo rei i la reina arriben.

Quan ella es va despertar
troba l'infant cendra viva.
La dida llença un gran crit:
- Aidau-me, Verge Maria,
que si vos no m'ajudeu,
de tothom seré avorrida.
Set anells d'or que jo tinc
tot set vos els donaria.
Verge, si'm torneu l'infant,
corona d'or vos faria,
i al vostre fill gloriós
un altre de plata fina.-
Mentre estava ella en això
un patge del rei arriba.

-Dida, aont teniu l'infant,
que per veur'l jo venia?
-L'infant és en el bressol:
nit i dia dormiria.
-Dida aneu-lo a cercar,
sinó jo també hi'niria.-
A la voreta del breç
sent una veu que li crida:
-Dida, veus aquí l'infant
que es al bressol que dormia.
-Valeu-me, santíssim Déu!
Aidau-me, Verge Maria!
Les promeses que us he fet
totes seran ben complides.

Aquesta cançó és força coneguda en l'època que Joan Amades la incorpora al seu cançoner:

- és força coneguda i ofereix moltes variants, tant literàries com melòdiques. Les velles mares barcelonines tenien el cas per cert i passat a Barcelona quan hi vivia el rei innominat i imprecís símbol de tantes rondalles i tradicions-¹

Aquesta cançó figura també en el cançoner de la Provença, de la llengua d'Oc i d'Itàlia.

A les Illes Balears apareix freqüentment un tipus de cançó de la que la lletra indica que hauria de ser cantada quan es vesteix al nen "No ninó quan lo bolcava" (bolcar = posar-l'hi els bolquers) de les 25 cançons que s'han analitzat de les Illes Balears, (10 tenen aquesta temàtica). Representen un 5 % del total dels materials de l'apartat **varis**. La resta dels materials presenten temàtiques molt diverses que moltes vegades no tenen res a veure amb els nens ni amb la son.

Altres temes en l'apartat de **varis** són:

Onomatopeies de campanes

Nen / a macos Rosa, clavell

Nen malalt

Mareta

Queixa de la mare

Llops

---

¹ Amades, J. 1960

Nen que neix de nit
Molinera / er

Aquestes són les temàtiques que omplen de contingut el missatge musical de la cançó de bressol. En alguns casos aquest tema expressa el desig de que la criatura s'adormi però en d'altres el que queda palès en el text és el que sent en aquell moment la persona que canta.

D'alguna manera es pot considerar una doble funció en aquests texts, la de posar contingut semàntic en la melodia i la d'expressar alguna cosa.

3.3 IDIOMA

CASTELLA	401 Cançons
CATALA	166 cançons
EUSKERA	39 Cançons
GALLEC	37 Cançons
BABLE	1 Cançó
TOTAL	644 Cançons

La raó de que el total consideri una cançó més de les analitzades (644 per comptes de 643), és degut a que n'hi ha una escrita meitat en bable i meitat en castella.

3.4

ZONES	ESTRUCTURA ESTROFES							IRREGULARS	TOTAL
	QUARTETA	SEGUIDILLA	QUARTET	ALTRES	IRREGULARS	TOTAL			
ANDALUSIA	17	42	1	2	--	62			
ARAGÓ	8	5	--	--	--	13			
ASTÚRIES	17	6	2	--	2	27			
BALEARS	25	--	--	--	--	25			
CANÀRIES	4	--	--	--	--	4			
CANTÀBRIA	35	11	1	5	2	54			
CAST.LLEÓ	44	39	1	3	1	88			
CAST.MAN.	12	27	--	--	--	39			
CATALUNYA	55	--	4	6	2	67			
COM. VAL.	85	10	--	4	2	101			
EXTREMADURA	16	7	--	--	--	23			
GALÍCIA	31	--	3	1	2	37			
LA RIOJA	21	8	--	2	2	33			
MADRID	5	14	1	2	--	22			
MÚRCIA	--	6	--	--	--	6			
NAVARRA	4	1	--	--	--	5			
PAIS BASC	28	--	2	1	6	37			
TOTAL	407	175	15	20	21	643			

3.4 ESTRUCTURA DE L'ESTROFA LITERÀRIA

El tipus d'estrofa més utilitzat en els materials que s'han analitzat és la **quarteta**, 63,1 % del total. (407 cançons de 643).

La quarteta és una estrofa de quatre versos de vuit síl·labes cadascun. Poden tenir rima assonant o consonant. La majoria presenten rima assonant en els versos parells. En el lèxic popular es coneix amb l'apel·latiu "Copla" la combinació poètica de rima **abab**, i per extensió es dóna aquest nom tant a les quartetes de seguidilla com a les "redondillas". De vegades la trobem amb tornada formada per una altra quarteta, i de vegades no. També és possible trobar-la incompleta.

La segueix en freqüència la **seguidilla** amb un 27 % del total de materials analitzats. (175 cançons de 643). Aquest tipus d'estrofa no el trobem en totes les zones estudiades.

La "seguidilla" o, quarteta de seguidilla com l'anomenen alguns autors. El tipus més freqüent és el denominat simple, els versos primer i tercer són heptasil·làbics i el segon i el quart pentasil·làbics. La majoria tenen rima assonant en els versos parells.

Pel que fa al **quartet** el trobem en menor nombre 2,3 % del total. (15 cançons de 643). Gairebé sempre les cançons que presenten aquest tipus d'estrofa semblen provenir de cançons cultes popularitzades, no espontànies. Es per això que amb menys freqüència s'utilitza el quartet en la cançó de bressol. Gairebé sempre aquesta estrofa té caracter culte. Consta de quatre versos d'Art Major que poden rimar amb molt diverses combinacions.

En **altres** s'han inclòs diferents formacions estròfiques Representen el 3,1 % dels materials. (20 cançons de 643)

La "quintilla" és un tipus d'estrofa de cinc versos octosil·làbics, la combinació de la rima queda a voluntat del poeta, sembla que es va formar amb el model de la "redondilla" afegint-hi un altre vers.

La sexta, estrofa de sis versos d'Art Major poc freqüent en la cançó popular, també té diferents formes de rima.

La "sextilla" és la corresponent en Art menor, té també diferents combinacions de rima.

El zortzico és la forma literària que presenta la successió de vuit versos integrants de l'estrofa poètica utilitzada quan la dansa corresponent és interpretada vocalment. Existeixen diferents tipus de zortzicos anomenats literaris: el "Aundia" (gran) i el "Txiquia" (petit).

Els versos parells tenen vuit síl·labes i hi ha consonància entre ells. Els senars tenen deu síl·labes i no presenten consonància.

El romanç, consta d'una sèrie il·limitada de versos octosil·làbics en els que només tenen rima assonant o parcial els versos parells. Sembla que provenen dels antics Cants de gesta.

En **estrofes irregulars** estan incloses les irregulars pròpiament dites, les cançons inacabades i les onomatopèiques. També representen el 3,1 % de les cançons. (21 cançons de 643)

OBSERVACIONES

ZONES OBSERVACIONS

ZONES	Començament anacrúsic	Recitativu	Síl·labes sense significació	Variants dialectals	Transcripcions	Melodia repetitiva
ANDALUSIA	18	7	26	..	10	..
ARAGÓ	8	2	2	..	..	..
ASTÚRIES	4	1	18	13	..	..
BALEARIS	3	..	18	..	..	..
CANÀRIES	4	..	3	..	..	..
CANTÀBRIA	18	1	41	..	1	..
CASTELLA-LLEÓ	25	7	55	..	..	..
CASTELLA-MAN.	4	4	15	..	3	..
CATALUNYA	11	9	10	..	..	..
COM. VAL.	24	17	13	..	3	1
EXTREMADURA	5	7	5	..	..	1
GALÍCIA	8	1	18	..	..	2
LA RIOJA	5	7	5	..	..	1
MADRID	7	4	10	1	..	..
MÚRCIA	..	..	2	..	1	..
NAVARRA	1	1	2	..	..	..
PAÍS BASC	14	1	10	..	..	..
TOTAL	139	64	264	11	25	8

4 OBSERVACIONS

En aquest apartat s'han anotat les qüestions que no eren fàcilment classificables en els altres apartats. Les més freqüents, es fan paleses en el quadre resum adjunt:

Començament anacrúsic

El presenten el 21,6% dels materials analitzats (139 cançons de 643). Amb molta freqüència trobem el començament a la 4ª descendent del 1er ictus. (76 cançons) i segueixen en freqüència les cançons que comencen amb anacrusi sobre el propi 1er ictus. (51 cançons) Amb anacrusi a la 3ª menor hi ha 16 cançons i la resta es presenten en un nombre molt inferior, 3 a la 2ª menor ascendent, 3 a la 2ª menor descendent, 3 a la 2ª Major descendent, 1 a la 2ª Major ascendent i, 1 a la 8ª descendent. Aquesta última molt poc natural.

Recitatiu

Es pot presentar en una o més parts de la melodia. Representa el 9,9% dels materials analitzats (64 cançons de 643).

Síl.labes sense significació

D'aquest subapartat cal parlar-ne amb deteniment. En principi el concepte "sense significació" pot semblar impropï perquè en realitat algunes tenen significació o provenen d'una altra paraula que la té. S'ha donat l'accepció de "sense significació" perquè realment no la tenen en la

significació del text de la cançó, es fan servir més aviat com a onomatopeia que ajuda al ritme.

El 41% dels materials analitzats (264 cançons de 643) contenen aquest tipus de característica que no es dona igual en totes les zones. És la que trobem amb més freqüència (72 cançons) seguida de **Ro** (44 cançons). La resta les trobem en un nombre considerablement més baix. Pel que fa al tipus de fonètica emprada en aquestes síl·labes s'ha de fer constar que les que contenen la **N** són més pròpies de la zona Mediterrània. Les que contenen la **R** es donen al centre de la península. Tot això no amb exclusivitat, es poden trobar excepcions.

Les variants dialectals

En algunes zones es presenten variants dialectals del castellà fet que queda reflectit en aquestes observacions.

Transposicions

En alguns casos s'han realitzat transposicions que permetien eliminar armadures que de fet no es feien servir. En el cas que això s'hagi fet es fa constar.

Melodies repetitives

També en el cas que les melodies presentin repeticions es fa constar.

ZONES OBSERVACIONS Començament anacrúsic

	Mateixa nota	2ª m. asc.	2ª m. desc.	2ª M. asc.	2ª M. desc.	3ª m. asc.	3ª m. desc.	4ª justa des. 5ª justa des. 6ª justa		
ANDALUSIA	4	--	1	1	--	--	1	8	1	--
ARAGÓ	2	--	--	--	--	--	--	6	--	--
ASTÚRIES	--	--	--	--	--	--	2	2	--	--
BALEARIS	2	--	--	--	--	--	--	1	--	--
CANÀRIES	--	--	--	--	--	--	--	4	--	--
CANTÀBRIA	3	--	--	1	1	1	2	10	--	--
CASTELLA-LLEÓ		--	1	--	--	--	5	5	--	--
CASTELLA-MAN2		--	--	--	--	--	1	1	--	--
CATALUNYA	4	--	1	--	--	--	3	3	--	--
COM. VAL.	9	--	--	--	--	--	1	14	--	--
EXTREMADURA		--	--	--	--	--	--	4	--	--
GALÍCIA	3	--	--	1	--	--	--	3	--	--
LA RIOJA	--	--	--	--	--	--	--	5	--	--
MADRID	1	--	--	--	--	--	1	5	--	1
MÚRCIA	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
NAVARRA	--	--	--	--	--	--	--	1	--	--
PAÍS BASC	7	3	--	--	--	--	--	4	--	--
TOTAL	51	3	3	3	1	1	16	76	1	1

ZONES OBSERVACIONS Sil·labes sense significació

	Ah/A	Arrotjé	Arré	Ay	Bimbilli	Bo	Bombolo	Bombolon	Buba	Cuco	Dan	Dia	Don	Dangala
ANDALUSIA	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
ARAGÓ	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
ASTÚRIES	.	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
BALEARIS	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
CANÀRIES	..	3	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
CANTÀBRIA	1	..	..	..	..	..	..	..	..	1	..	..	..	..
CASTELLA-LLEÓ	1	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
CASTELLA-MAN.	..	2	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
CATALUNYA	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	2	..	..
COM. VAL.	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
EXTREMADURA	..	3	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
GALÍCIA	3	..	1	2	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
LA RIOJA	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
MADRID	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
MÚRCIA	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
NAVARRA	..	..	..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..
PAÍS BASC	..	..	..	..	2	1	2	1	1	2	2	..	1	1
TOTAL	7	10	1	2	2	2	2	1	1	2	2	2	1	1

ZONES OBSERVACIONS Sòlabes sense significació

ZONES	Degan	Eh	Ea	Eya	La	Lalita	Lo	Mmm	Naaa	Nanita	Nea	Nia	No	Non	Noeta
ANDALUSIA	..	..	11	..	..	..	..	..	9	5	..	..	..	..	..
ARAGÓ	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
ASTÚRIES	..	..	6	1	1	..	1	..	..	..	1	1	..	1	..
BALEARIS	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	2	1	..
CANÀRIES	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
CANTÀBRIA	..	..	15	..	..	..	..	1	3	3	5	..	..	..	..
CASTELLA-LLEO	..	1	17	..	..	..	..	..	3	2	..	..	..	..	..
CASTELLA-MAN.	..	..	10	..	..	..	..	..	5	1	..	..	..	..	..
CATALUNYA	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	9	1
COM. VAL.	..	..	..	..	..	1	..	..	1	1	..	..	..	5	..
EXTREMADURA	..	1	1	..	..	..	..	..	1	2	..	..	..	..	..
GALÍCIA	..	..	5	..	2	..	..	..	..	..	2	..	..	..	..
LA RIOJA	..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
MADRID	..	..	5	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
MÚRCIA	..	..	1	..	..	..	..	..	1	1	..	..	..	..	..
NAVARRA	..	..	..	..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..
PAIS BASC	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
TOTAL	1	3	72	1	3	1	2	1	24	15	6	1	2	15	1

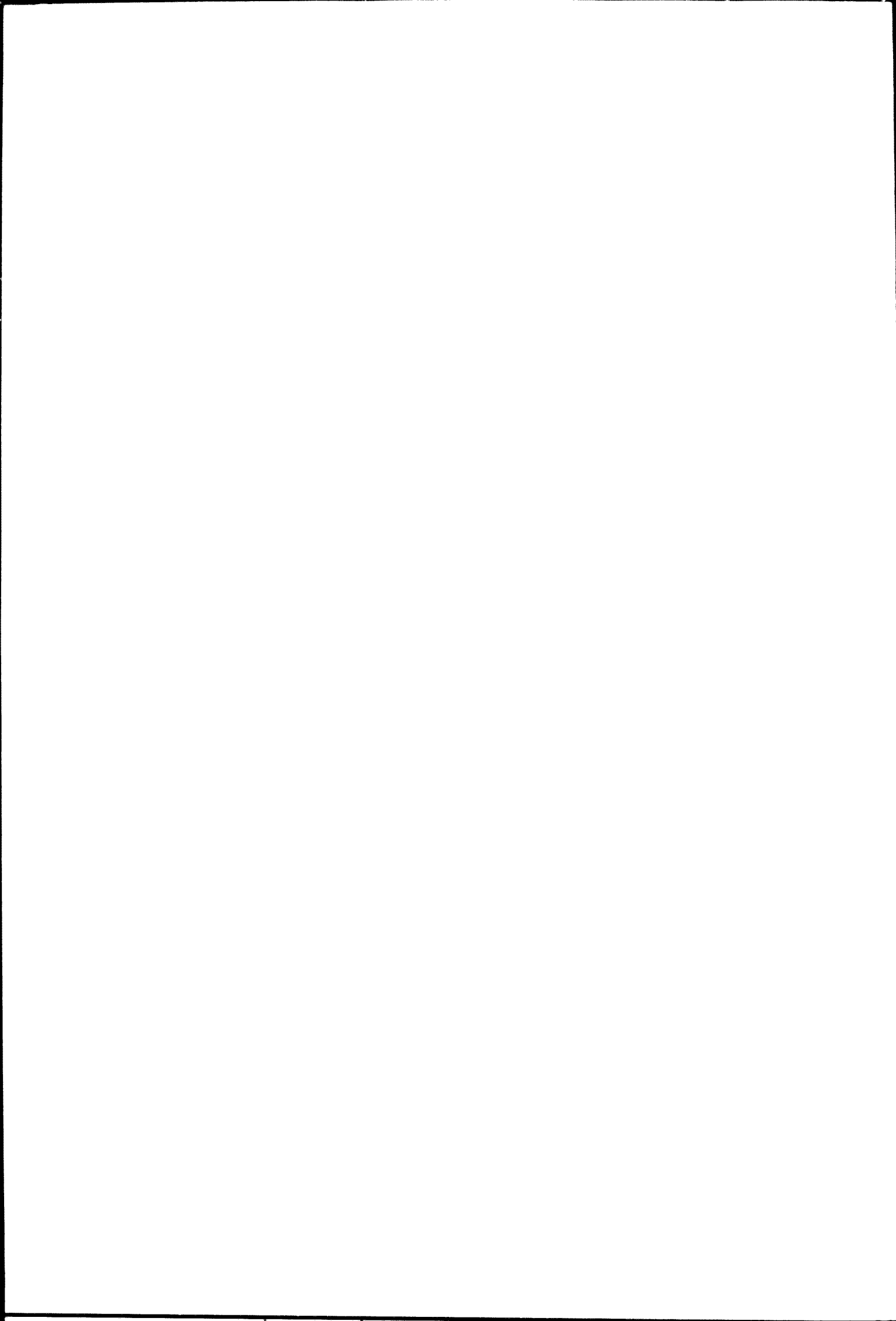

ZONES OBSERVACIONS Síl·labes sense significació

ZONES	Noneta	Nonino	Nonilacta	Nina	O	Oba/ova	Ola	Ora	Ra	Ro	Ron	Run	Rorró	Rr	Tca
ANDALUSIA	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	1	--	1	--	--
ARAGO	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
ASTÚRIES	--	--	--	--	--	--	2	--	--	2	--	2	1	--	--
BALEARS	--	13	2	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
CANÀRIES	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
CANTÀBRIA	--	--	--	--	1	9	--	--	--	10	7	--	2	--	--
CASTELLA-LL.	--	--	--	--	5	--	--	--	--	20	3	2	2	1	--
CASTELLA-MAN.	--	--	--	1	--	--	--	--	--	2	--	1	--	--	--
CATALUNYA	5	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
COM. VAL.	--	--	3	--	1	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
EXTREMADURA	--	--	--	--	--	--	--	--	--	7	--	--	--	--	--
GALICIA	--	--	--	--	7	--	--	1	1	1	--	--	1	--	--
LA RIOJA	--	--	--	--	--	--	--	--	--	1	2	--	--	--	--
MADRID	--	--	--	--	--	--	--	--	1	1	1	--	1	--	2
MÚRCIA	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	1	--
NAVARRA	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
PAÍS BASC	--	--	--	--	--	1	--	--	--	--	--	--	--	--	--
TOTAL:	5	13	5	1	14	10	2	1	1	44	14	5	8	1	2

ZONES OBSERVACIONS Sil·labes sense significació

ZONES	Tran	Vou verti vou	Vou verireta	Ye
ANDALUSIA	::	::	::	::
ARAGÓ	::	::	::	::
ASTÚRIES	::	::	::	::
BALEARIS	::	10	3	::
CANÀRIES	::	::	::	::
CANTÀBRIA	::	::	::	::
CASTELLA-LL.	::	::	::	::
CASTELLA-MAN.	::	::	::	::
CATALUNYA	::	::	::	::
COM. VAL.	::	::	::	::
EXTREMADURA	::	::	::	::
GALÍCIA	::	::	::	::
LA RIOJA	::	::	::	::
MADRID	::	::	::	1
MÚRCIA	::	::	::	::
NAVARRA	1	::	::	::
PAÍS BA ^{SC}	::	::	::	::
TOTAL	:	10	3	1

De tots aquests resultats en podem resaltar unes tendències que poden ser la base per a dissenyar una tipologia que probablement no sigui únicament per a les cançons de bressol però que en tot cas també els hi és pròpia. Així podem dir:

- . que en la seva majoria les cançons analitzades presenten la primera frase en direcció melòdica ascendent.
- . L'organització melòdica que es dona *aparentment* amb més freqüència és la major.

Cal aclarir el que volem dir quan diem *aparentment*. Si observem que hi ha nombroses cançons que estan organitzades en escala andalusa o en gamma espanyola, i que aquestes organitzacions són derivacions d'altres organitzacions modals, ens adonem que la tendència pel que fa a les organitzacions melòdiques de les cançons de bressol és la d'estar organitzades en *moç* o en els seus derivats, així que només és *aparentment* que la major tendència correspongui a les organitzacions majors.

- . La tendència pel que fa als àmbits se centra en l'àmbit de 6ª i els seus veïns, el de 7ª i el de 5ª.
- . Les particularitats melòdiques que hi trobem són les pròpies de les organitzacions melòdiques en que estan basades les cançons, la cadència que anomenem andalusa, els melismes, les apoïatures finals, etc.
- . La mètrica és la corresponent a frases quadrades, isomètriques i isorrítmiques són en la seva majoria.
- . Els ritmes binari i ternari i, el binari compost són els que apareixen més sovint. S'ha de considerar també el gran

número de cançons en les que no hi ha indicació de compàs i que hem anomenat de ritme lliure.

- . Trobem sovint l'anomenat ritme infantil.
- . La tendència pel que fa a tot el període melòdico - rítmic és la de començar i acabar sobre el I°, o bé començar en d'altres graus i acabar en el I°.

En alguns casos les cançons no acaben sobre el I° grau però no és gens estrany atès que és possible que si el nen s'adorm la mare deixi la cançó en suspens. De tota manera i preguntat a les mares prefereixen acabar de cantar.

- . Els períodes melòdico - rítmics, generalment de dues frases, no presenten monotonia pel que fa a la melodia tot i que el ritme es repeteixi. La tendència és de frases AB - CD, o, AB - AB.

Pel que fa a l'anàlisi literària podem destacar:

- . la tendència que hi ha en utilitzar l'imperatiu, seguit d'un vocatiu en el que s'incita al nena dormir per una o altra raó, aquestes raons són molt variades i donen origen a diferents temàtiques que curiosament es repeteixen en les diferents zones.
- . L'estructura estròfica més freqüent és la quarteta, també trobem amb freqüència la seguidilla.

De les observacions que hem fet, cal destacar:

les onomatopeies que es donen en les diferents zones; és curiós com varien les consonants utilitzades en unes i altres contrades.

Fetes aquestes consideracions podem dir que les cançons de bressol contenen aquestes característiques suara comentades. En tot cas, convé dir que aquells trets que podem considerar característica de la cançó de bressol són, en bona part, trets diferencials de tota cançó popular. I és per això que arribem a la conclusió que no és només la xarxa de trets formals la que atorga a la cançó de bressol l'aspecte característic específic sinó que és necessari tenir en compte les circumstàncies i la forma en què aquesta és cantada i anar més enllà per tal de posar de manifest com ha estat produïda. No podem pensar en aquest tipus de cançó com si es tractés només d'un fenòmen musical sinó que hem de distanciar-nos per tal de tractar-lo com un fenòmen més global, un fenòmen etnomusicològic. Abans de treure'n les conclusions finals cal afegir certes referències en alguns punts.

Pel que fa a la delimitació geogràfica el resultat del treball, organitzat per autonomies, no presenta diferències notables entre una i altra; es fa palès que les diferents entitats autonòmiques presenten característiques comuns; en alguns casos les diferències que es detecten corresponen a divisions geogràfiques naturals i no polítiques, però en el seu moment s'ha especificat ja que la tria escollida resultava la més operativa. En realitat el que es descobreix és que no hi ha substrats precisos sinó una gran intercomunicació; cal tenir en compte el fet sociològic que la història i els diferents esdeveniments comporten.

Al començament d'aquesta investigació s'emmarca la cançó de bressol dins el gran àmbit de la cançó popular. Es parla de la música com mitjà d'expressió i comunicació; això implica tenir en compte la gent que en diferents ocasions ha poblat el nostre país i, serà en aquest sentit que trobarem algunes diferències.

Al tenir en compte la gent, ho fem pensant en les influències que poden aportar dades a aquesta investigació i, es poden referir a dos punts de vista: el que fa referència als orígens històrics (influències d'un o altre país), i el que fa referència al status que ocupen, tant en la seva funció social com en la seva funció dins la família, origen generalitzat de la cançó de bressol.

Pel que fa a les característiques musicals, podríem reestructurar les disset autonomies en unes noves estructures més grans que presenten característiques similars i que tot i que no es podrien considerar amb límits inamovibles atès que s'influeixen les unes a les altres, serien més naturals que les disset divisions per autonomies.

Pel que fa a les característiques literàries també es podria reestructurar el territori de nou i probablement no ens coincidirien del tot una i altra reestructuració.

La delimitació temporal contempla similars problemes. Hagués estat interessant d'afegir obres que s'han publicat darrerament però tot i tenint-ne consciència no s'ha fet per no ajornar més l'acabament d'aquesta investigació.

Tenint en compte la circumstància que les provoca, la persona que canta i el nen, es pot trobar sentit a com estan estructurades les cançons de bressol i el per què de les seves característiques. Així a partir de les anàlisis dels materials i de la reflexió que hem fet al respecte podem arribar a unes conclusions.

CONCLUSIONS FINALS

Arribat el moment de concloure revisant la hipòtesi que s'havia previst en la que es contemplava que *la cançó de bressol presenta una tipologia musical específica amb unes variacions que estan determinades pel contingut de la lletra*, en resulta que, a partir de les anàlisis dels materials es pot dividir el corpus analitzat en dos grans blocs que, tindran les excepcions que vinguin al cas i que sempre hi són presents. En primer lloc:

Cançons fonamentades en dos sons provocats (originats) pel ritme

Es conserven els dos sons.

S'adornen o completen:

- al començament
- en alguns fragments
- s'adornen molt fins a que es perd la constatació de que està produïda per dos sons.
- No s'adornen al final (els dos sons queden molt clars al final, venen donats per la nota final i alguna apoiatura).

Només apareixen els dos sons al final de frase o al descans.

Aquestes cançons són originades quan la persona que pretén adormir a l'infant i el sacceja en els braços o en el llet amb un ritme regular i a més li diu amb entonació o sense, *ea*, o qualsevol altre expressió curta. De vegades el propi infant segueix amb la seva veu aquest ritme, diem que *ell mateix es canta la son*. Aquest tipus de cançó fonamentada en dos sons originats pel ritme ha anat variant i complicant-se musical i literàriament segons els casos. El caire binari o ternari que tenen les cançons ve donat per la forma en que es sacceja, el moviment del davant cap al darrera o donant

copets al llitet generalment provoca una mètrica binària, si es balanceja de dreta a esquerra o a la'inversa, propicia una mètrica terrària.

Cançons fonamentades en el recitatiu que està provocat per la conversa que la mare (o persona que té cura del nen) manté amb aquest (mondleg)

Es manté el recitatiu:

- Durant tota la cançó (poc freqüent)
- Al començament i en alguns fragments.
- Només en fragments interns.
- Mai hi ha recitatiu al final.

Hi ha recitatiu al començament que de vegades es prepara:

- Amb una nota inferior.
- Amb més d'una nota (generalment la mateixa repetida)
- Perd caracter i acaba per fer-se el recitatiu amb la nota que semblava la preparatòria.

En aquest cas la cançó ha estat originada a partir del mondleg que la persona que està amb l'infant manté amb ell, ja sigui mentre el bolca, el vesteix o simplement en un acte d'apropament. Aquest mondleg acostuma a fer-se en un to de veu suau i sempre igual, d'aquí el caracter de recitatiu que adquireix.

Ambdues tipologies generals, tene característiques comunes:

Cada zona adapta les característiques melòdiques:

- intervals d'inici.
- organització melòdica
- àmbit

. Cada zona adapta les característiques textuais:

- onomatopeies
- tipus de vers / tipus d'estrofa
- tema
- idioma

. Segons el text varia el ritme.

. Gairebé tots els finals són descendents, en forma gradual, suau.

. El tempo acostuma a ser tranquil

. En general estan formades per frases quadrades.

. No són freqüents els períodes melòdics repetits, acostumen a ser diferents.

BIBLIOGRAFIA

BIBLIOGRAFIA GENERAL

ACTAS.-I Congreso de Folklore Andaluz: Danzas y Música Granada.
1988   1986. Ed. Ave María. Granada.

AIATS, J.- "La cançó popular, vincle de llengua i cultura". Revista
1986   Nº 15. Barcelona.

ALCOVER A. MOLL, F de B.- Diccionari Català-Valencià-Balear Ed.
1980   Moll. Palma de Mallorca.

ALCOVERRO, SENSERRICH, SUBIRATS.- Soneta vine'm a l'ull
1982   Barcanova. Cultura Popular. Barcelona.

ALONSO CORTÉS, N.- Villancicos y representaciones populares de
1982   **Castilla.** Institución Cultural Simancas. Diputación de
Valladolid. Valladolid.

Cantares populares de Castilla. Institución Cultural
Simancas. Diputación de Valladolid. Valladolid.

ALVAREZ BLAZQUEZ, X.-Cantos de Nadal, Aninovo e Reis Ed.
1967   Castelao. Vigo.

AMADES, J.- "Chansons d'enfants en Catalogne" Revue Catalane.
1907   Perpinyà.

1948-49   **Les cent millors rondalles populars.** Ed. Selecta. Barcelona.

1949   **Les cent millors cançons de Nadal.** Ed. Selecta S.A.
Barcelona.

1951   **Folklore de Catalunya. Vol. II Cançoner.** Ed. Selecta
(reimprès 1960) Barcelona.

1956   **"La cuna en Cataluña" Revista de Dialectología y**
Tradiciones populares. Tomo XII (pp. 428-486)

S.d.   **"El naixement". Biblioteca de tradicions populars. Vol. XXI.**

- ARANA, J.A.- Canciones de Navidad (Gabonetako Kantak)**
S.d.
- ARANA, R.- "El arte popular, tonalidad de la música gallega". El Correo gallego.** El Ferrol.
1903
- ARNAUDAS LARRALDE, M.- Colección de Cantos Populares de Teruel**
1927 Instituto de Estudios Turolenses. Exma. Diputación Provincial de Teruel.
- ARTIS, P.- "L'Obra del Cançoner Popular de Catalunya". Revista Musical**
1986 Nº 15. Barcelona.
- AZKUE, R.M^o.-Cancionero Popular Vasco.** Boileau y Bernasconi.
1923-24 Barcelona.
- BARJA, A.- Canciones Populares para 2,3,4 y 5 voces blancas.** Ediciones
1938 Leonesas. León.
- 1982 **España, canto y poesía. Canciones Populares del Reino de León.** Ed. Alpuente. Madrid.
- BARTOK, B.- Escritos sobre música popular. Siglo XXI de España**
1979 editores S.A. Trad. Roberte V. Raschella.
- BENEDICTO, R.- Canciones folklóricas españolas.** Unión Musical
1962 Española. Madrid.
- BERNARD, J. SONTAG, L.W.- "Fetal reactivity to tonal simulation: a preliminary report" The Journal of Genetic Psychology.** (70, 205-210)
1947
- BLACKING, J.- Venda, children's songs.** Johannesburg. Witwatersrand
1967 University Press.
- 1984 **A commonsense view of all music.** Cambridge University Press.
- BLANCO, V.- Las mil y una canciones populares de la región leonesa.** A.
S.d. Julián S.A. Astorga.
- BONASTRE, F.- "Felip Pedrell, compositor i musicòleg" Avenç**
1979 Nº 14. Març. Barcelona.
- BRAILOIU, C.- "Le giusto sylabique. Un système rythmique populaire roumain" Anuario Musical Vol. VII. I.E.M. del CSIC.**
1952 Barcelona.
- 1956 **"Le Rythme enfantine" Colloques de Wegimont Premier colloque.** Bruxelles.

- 1984   **Problems of Ethnomusicology** Cambridge University Press.
- BRENET, M.- **Diccionario de la Música. Histórico y técnico.**
1981   Trad. J. Ricard MATas, J. BARberá Humbert, A. Campmany.
Ed. Iberia. Barcelona.
- BRIZ, F.P.-**Cansons de la terra. Cants Populars catalans.** Barcelona. París.
1874-77
- BRUGADA, J.L.- "La música popular española, insigne ejemplo de arte
1944   y tradición" **Ritmo** Nº XV Nº 177 (pp. 5-6).
- BUCHER, K.-**Trabajo y ritmo.** Madrid.
1914
- CALVO, L.- "La Etnomusicología en el Instituto Español de Musicología"
1989   **Anuario Musical** Vol. 44. Barcelona.
- CALLEJA, R.- **Cantos de La Montaña** Ricardo Rodriguez. Madrid.
1901
- CAMPMANY, A.- **Cançoner Popular.** Ed. Ketrés, Edició a cura de Jordi
1980   Lleonart i Oriol Agell. Barcelona.
- S.d.   **La cançoneta popular de l'infantesa.**
Barcelona. Quaderns d'estudi.
- CAMPS I MERCADAL, F.- **Cançons Populars Menorquines.** Col. Capcer
1987   Nº 7. Ed. X. Moll. Ciutadella.
- CARO BAROJA, J.- **Los moriscos del Reino de Granada.** Ensayo de
1957   Historia Social. Madrid.
- CARRERAS CANDI, F.- **Folklore y costumbres de España** Alberto
1931   Martín. Barcelona.
- CARRIL RAMOS, A.- **Canciones y romances de Salamanca.** Gráficas
1982   Cervantes. Salamanca.
- CASARES RODICIO, E.- "Francisco Asenjo Barbieri" **Biografía y**
1986   **Documentos sobre música y músicos españoles.**
Fundación Banco Exterior. Madrid.
- CASAS GASPAR, E.- **Costumbres españolas de nacimiento, noviazgo,**
1974   **casamiento y muerte.** Ed. Escelicer. Madrid.
- CASTRO GUIASOLA, F.- **Canciones y juegos de los niños de Almería.**
1973   Monte de Piedad y Caja de Ahorros. Almería.

- CERRILLO, P.- "El adulto en las nanas infantiles" Revista de Folklore**
1987 N° 77. Caja de Ahorros Popular de Valladolid. Valladolid.
- CIRLOT, J.E.- Diccionario de símbolos.** Ed. Labor. Col. Labor Nueva
1992 Serie N° 4. Barcelona.
- CLIMENT BARBER, J.- Cançoner Valencià.** Ed. Piles 2ª edició.
1982 València.
- COLL I TOMAS, B.- Cançoner de "La Venerable".** Ed. Baltasar Coll i
1981 Tomás. Mallorca.
- COLOMER I DEL ROMERO, A.- Cantem el Nadal.** Exclusivas Durve.
1946 Barcelona.
- COMBARIÉU, J.- La musique et la magie.** Madrid.
1909
- CORDOVA Y OÑA, S.- Cancionero Popular de la provincia de**
1948/55 Santander Aldus. Santander.
- CRIVILLÉ BARGALLÓ, J.- "La Etnomusicología, sus criterios e**
1981 investigaciones, necesidad de esta disciplina en el
tratamiento de toda música de tradición oral" **Revista de la**
Sociedad Española de Musicología. Madrid.
- 1981 "Sistemas modales y escalas en la música tradicional
española" (notas para un estudio). **Revista Folklore** N° 6.
Valladolid.
- 1981/83 **Música Tradicional Catalana. Infants I** Ed. Clivis.
Barcelona.
- 1981/1983 **Música Tradicional Catalana. Nadal II** Ed. Clivis.
Barcelona.
- 1983 **El Folklore Musical.** Alianza Música. Madrid.
- 1986 "Etnomusicología, la música tradicional: conceptes i camps
d'acció de la ciència etnomusicològica". **Revista Musical**
Catalana. N° 15. Barcelona.
- DE LA MOTTE - HABER, H.- Psicologia della Música. Una**
introduzione. La nuova Italia Editrici. Discanto.
- DE TOLOSA, N.- Non-noa. Quinze cançons de bressol.** Casa Boileau.
Iberia Musical. Barcelona.
- DE TORRES RODRIGUEZ DE GALVEZ.- Cancionero Popular de**
1972 **Jaén** Instituto de Estudios Gienenses. Patronato José Mª
Quadrado del CSIC. Jaén.

- DEL AGUILA, J.- Lo que canta el pueblo español.** Unión Musical Española. Madrid. 1956
- DEL ARCO GARAY, R.- Notas de Folklore Altoaragonés.** CSIC. Instituto Antonio de Nebrija, Biblioteca de Tradiciones Populares. Madrid. 1943
- DIAZ CASSOU, P.- El Cancionero Panocho.** Im. Fontanet. Madrid. 1900
- DIAZ VIANA, L.- Cancionero Musical** Institución Cultural Simancas. 1982 Valladolid.
- DIAZ, J. DIAZ, L.- Cancionero de Palencia II.** Inst. "Tello Téllez de Meneses" Diputación Provincial de Palencia. Palencia. 1983
- DIAZ, J.- Cancionero del Norte de Palencia.** Inst. "Tello Téllez de Meneses". Diputación Provincial de Palencia. Palencia. 1982
- DICCIONARIO.- IKAS.** Ed. Vizcaína S.A. Bilbao. 1972
- DIEZ DE REVENGA TORRES, J.- Cancionero Popular Murciano Antigo.** Academia Alfonso X El Sabio. Caja de Ahorros Provincial de Murcia. Murcia. 1984
- DONOSTIA, J.A.- Cancionero Vasco.** Unión Musical Española. Madrid. 1919
- 1936 "La cançó de la mare basca". **Revista del Centre de lectura de Reus.** Vol. XV Nº 249. Im. Foment.Reus.
- 1946 "El modo de Mi en la canción española" **Anuario Musical** Vol. I. Instituto Español de Musicología del CSIC. Barcelona.
- DOPORTO, S.- Cancionero Popular Turolense.** Madrid. S.d.
- DUBOIS, M. BRAILOIU, C.- "L'Ethnomusicologie" Precis de Musicologie** PUF. I. M. París. 1958
- ECHEVARRIA, P.- Cancionero Musical Popular Manchego** CSIC. 1951 Madrid.
- ECO, U.- La Struttura Assente.** Bompiani. Milano. 1968
- ENCICLOPEDIA SALVAT DE LA MÚSICA.-** Ed. Salvat. Barcelona. 1967

- FERNANDEZ MANZANO, R.- De las melodías del Reino Nazarí de Granada a las estructuras musicales cristianas.**
1985   Excma. Diputación de Granada. Biblioteca de Ensayo.
Granada.
- FERNANDEZ NUÑEZ, m.- Folklore Leonés.** Nebrija. León.
1980.
- FERNANDEZ ROJAS, J.- La Rioja en sus danzas y canciones.** Ed.
1987   Música Mundana. Madrid.
- FERNANDEZ, B.- Canciones asturianas.**
S.d.
- FERRE, G.- Cançoner tradicional del Baix Camp i del Montsant**
1988   Ed. Altafulla. Centre de Lectura de Reus.
- FERRER VIDAL, J.- Cançons de bressol.** Tip. Literària de M. Blasi.
1907   Barcelona.
- FINOCCHIARO, G.- La ninna nanna in Sicilia.** Università delli Studi di
1985-86   Palermo. Sicilia.
- FITZGIBBON, J.P.- Cancionero Infantil Español** Gráficas Juam Torroba.
1955   Madrid.
- FORBES, H.S., FORBES, h.b.- "Fetal sense reactions: hearing"**
1927   *Journal of Comparative Psychology.*
- FORNARI, F.- Psicoanalisi della Música.** Longanesi.
1984
- FRESNO, M.- Canciones Populares de Asturias.** 2ª Ed. Oviedo. Sucesora
S.d.   de Saenz. S.A.
- GALVEZ, J. Mª.- Del Folklore musical español.** Colección de cantes
S.d.   populares andaluces. Cuadernos I y II.
- GARCIA LORCA, F.- Obras Completas.** Conferencia sobre "Las nanas
1954-1980   infantiles" Ed, Aguilar. Madrid.
- GARCIA MATOS, M.- Lirica Popular de la Alta Extremadura**
1944   Unión Musical Española. Madrid.
- 1950   "Cante Flamenco: algunos de sus presuntos orígenes"
Anuario Musical. Vol. V. CSIC.
- 1951-1960   Cancionero Popular de la provincia de Madrid. CSIC
Barcelona.

- 1959 "La canción Popular Española" en **Antología del Folklore Musical Español**. Hispavox. MADrid.
- 1985 "España es así: música y danza popular" en **Música folklórica y tradicional de los continentes occidentales**. Alianza Ed. Madrid.
- GERHARD, R.- Contribució a la bibliografia de la cançó popular catalana"
S.d.
- GIBERT, J.- **Aplec de Non-nons i cançons de bressol**.
1948 CSIC. Barcelona.
- GIL GARCIA, B.-**Cancionero Popular de Extremadura**. Valls Castells.
1931 Barcelona.
- 1964 **Cancionero Infantil Universal** Ed.Aguilar. Madrid.
- 1981 **Cancionero Infantil** Ed. Taurus 3ª ed. Madrid.
- 1987 **Cancionero Popular de La Rioja** CSIC. Gobierno de La Rioja. Ed. Climent. Barcelona.
- GOBIN, A.- **Le Flamenco** PUF. Nº 1588. Col. Que sais je?. PARís.
1975
- GOMEZ TABANERA, .- **Tesoro del Folklore Español**. Ed. Tesoro.
S.d.
S.d. **El Folklore Español** Instituto de Antropología Aplicada.
Ed. Gomez Tabanera.
- GONZALEZ BEDOYA,J.- **Cancionero Geográfico de Madrid**. Folkiber.
1984 Madrid.
- GONZALEZ BARROSO, E.- **Cancionero Popular Extremeño**.Universitas.
1985 Badajoz.
- GONZALEZ COBAS, M.- "La canción Tradicional" **De Musicología Asturiana**. Instituto de Estudios Asturianos. Diputación Provincial de Asturias. Oviedo.
1975
- GRAN ENCICLOPEDIA CATALANA.-
1980
- GUICHARD, P.- **Al-andalus, Estructura antropológica de una sociedad islámica en occidente**. Ed. Barral Barcelona.
1976
- GUINARD BAUÇA, R.- **Cançoner Popular de Mallorca** T.O.R.
1976 Introducció de Francesc de B. Moll. Ed. Moll Mallorca.

- GUTIERREZ, F.- Canciones de los años niños.** Artigas. Sangüesa.
1976 Barcelona.
- GUZMAN RICIS.- Obra Musical Palentina** Ed. no venal de la Caja de
S.d. Ahorros y Monte de Piedad de Palencia. Palencia.
- HANSLICH.- De la belleza en la Música.** Madrid.
1876
- HERNANDEZ, I.- Tradiciones Populares Andaluzas** Album de los
S.d. cantares más característicos de aquellas provincias
meridionales. B. Eslava. Madrid.
- HIDALGO MONTOYA, J.- Cancionero de Asturias** Ed. A. Carmona.
1973 Madrid.
- 1974 **Folklore Musical Español** Ed. A. Carmona. Madrid.
- 1976 **Cancionero de La Montaña: cantos y danzas de la**
provincia de Santander. Ed. A. Carmona. Madrid.
- 1978 **Cancionero del Reino de León.** Ed. A. Carmona. Madrid.
- 1979 **Cancionero de Valencia y Murcia.** Ed. A. Carmona. Madrid.
- 1982 **Cancionero Popular Infantil Español** Ed. A. Carmona.
Madrid.
- 1984 **Cancionero de las dos Castillas.** Ed. A. Carmona. Madrid.
- Cancionero de Andalucía** Ed. A. Carmona. Madrid.
- Cancionero de Aragón** Ed. A. Carmona. Madrid.
- HOYOS SANCHO, N.- "Algunas teorías sobre el folklore musical"** **Revista**
1944 **de Dialectología y tradiciones populares.** Tomo I. Cuadernos
I y II. Madrid.
- HOYOS SANZ, L.- "La Etnografía y el Folklore en el último decenio"**
1946 **Revista de Dialectología y Tradiciones Populares** Tomo II.
Cuaderno I. Madrid.
- 1946 "Cómo se estudian las fiestas populares y tradiciones" **Revista**
de Dialectología y Tradiciones Populares. Tomo II.
Cuaderno IV. Madrid.
- HURTADO, J.- 100 cantos populares asturianos.** Bilbao. Unión Musical
1890 Española.

- IMBERTY, M.- L'acquisition des structures tonales chez l'enfant.** París 1969 Nanterre. Publié par la fac de lettres de Paris.
- INZENGA, J.- Cantos y bailes populares de España** Madrid. Unión S.d. Musical Española.
- ITZIES, M.- "Els grans pioners hongaresos: Bartok i Kodaly"** 1986 **Revista Musical Catalana** Nº 15. Barcelona.
- IZTUETA, .- Guipuzkoako Dantzak** 1824
- JAKOBSON, R.- Ensayos de lingüística general. "Lingüística and poetics"** 1975 Seix Barral. Barcelona.
- JIMENEZ DE ARAGON, J.- Cancionero Aragonés** Tip. La Académica. 1925
- KRÜGER, F.- "El mobiliario popular en los países románicos.- La cuna".** 1960 **Revista de Dialectología y Tradiciones Populares.** Tomo XVI.
- KUNST, J.- Ethnomusicology.** Nijhoff. La Haya. 1959
- LAMAÑA, J.M^o.- Canciones de la Andalucía Medieval y Renacentista** 1968 S. XIII-XVI. Unión Musical Española. Madrid.
- LARREA, A.- La canción andaluza: Ensayo de Etnología Musical** 1961 Jerez de la Frontera.
- 1968 "Aspectos de la Música Popular Española" en **Folklore Español** IEA. Madrid.
- LEDESMA, D.- Cancionero salmantino** Imprenta alemana. Madrid. 1907
- LEYDI, R.- L'altra musica. Etnomusicologia .** Giunti Ricordi. Milan. 1991
- LEVI-STRAUSS, C.- Antropología estructural** Ed. Eudeba. Buenos Aires. 1969
- LOMAX, A.- "Phonotactique du chant populaire" L'Homme.** Revue Francaise d'Antropologie. Janvier-Avril. Mouton & C.O. Ed. Paris La Haye.
- LOPEZ CHAVARRI, E.- Música Popular Española** Ed. Labor. 3^a ed. 1958 Barcelona.

- LOPEZ RODRIGUEZ, A.E.- "Símbolo y realidad en la canción de cuna"**
Revista de Sociología CSIC. Barcelona.
- LORENZO PERERA, M.J.- El folklore sde la isla de El Hierro. Ed.**
1981 Interinsular Canaria. Sta. Cruz de Tenerife.
- MAGADAN CHAO, P.- Notas sobre la canción popular salmantina**
1982 Autor. Salamanca.
- MAJADA NEILA, P.- Cancionero de La Garganta Ins. Cultural "El**
1987 brocense" Excma. Diputación Provincial de Cáceres.
Cáceres.
- MANUAL PER A RECERQUES D'ETNOGRAFIA DE CATALUNYA.-**
1922 Arxiu d'Etnografia i Folklore de Catalunya. Universitat de
Barcelona. Ed. Facsímil.
- MANZANO ALONSO, M.-"Estructuras arquetípicas de recitación en la**
1944 música tradicional" Revista de Musicología Nº XXV Nº 177.
Madrid.
- 1982 Cancionero de Folklore Zamorano Ed. Alpuerto. Madrid.**
- 1984 La cordera Caja de Ahorros Provincial de Zamora.**
- 1985 Música Popular de Zamora. Alpuerto S.A. Caja de Ahorros**
Provincial de Zamora. Zamora.
- 1986 La pastorada en la granja de Morerueta Caja de Ahorros**
Provincial de Zamora. Zamora.
- 1988 Cancionero Leonés Diputación Provincial de León. Vol. I**
Tomo I. Madrid.
- 1989 Cancionero Leonés Diputación Provincial de León. Vol. I.**
Tomo II. Madrid.
- 1989 Cancionero Leonés (Compendio) Diputación Provincial de**
León. Madrid.
- MARANDA, E.- Structural Models in Folklore and transformational**
1971 essays. Mouton. The Hague. Paris.
- MARAZUELA ALBORNOS, A.- Cancionero Segoviano Ed. Jefatura**
1974 Provincial del Movimiento. Segovia. Grafispania. Madrid.
- MAROTHY, J.- Musica e Uomo. Ricordi Unicopli. Milan.**
1987

- MARTI, J.- "El folklorismo. Análisis de una tradición prêt a porter"**
1991 (pp 317-352) **Anuario Musical**. CSIC. Nº 45.
- MARTINEZ PALACIOS, A.J.- Colección de cantos populares burgaleses**
1980 (Nuevo Cancionero Burgalés). Unión Musical Española.
Madrid.
- MARTINEZ TORNER, E.-Cancionero de la Lírca Popular Asturiana**
1920 Tip. Nieto. Madrid.
- 1928 **Cancionero Musical**. Instituto Escuela . Biblioteca Literaria
del Estudiante. Madrid.
- 1931 "La canción tradicional española" **Folklore y costumbres de**
España Martín. Barcelona.
- MARTINEZ TORNER, E.- BAL Y GAY,J.- Cancionero Gallego**
1973 Fundación P. Barrié de la Maza. Conde de Feosa.
- MARZAL, A.- Cuadernos de Música folklórica valenciana 14 canciones**
y danzas del condado de Conçentaina. Instituto valenciano
de Musicología. Institución Alfonso El Magnánimo.
Diputación Provincial de Valencia. Valencia.
- MASSOT I PLANES, J.- Cançoner Musical de Mallorca** Caixa de Balears.
1984 "Sa Nostra" Palma de Mallorca.
- MEAD,M.-Sex and temperament in three primitive societies** New York
1950 Mentor.
- MENDOZA,V.- Lírca Infantil de México** . México.
1951
- MERRIAM, A.- The Anthropology of Music**. Northwestern University
1964 Press.
- MILA I FONTANALS, M. Romancerillo Catalán. Canciones**
1882 Tradicionales. 2ª ed. A. Villegas. Barcelona.
- MILLET, L.- De la cançó popular catalana**. Bolud & Gay Ed. Barcelona-
1918 París.
- MINGOTE, A.- Cancionero Musical de la Provincia de Zaragoza**
1981 Zaragoza. Institución Fernando El Católico. CSIC. Excma.
Diputación Provincial de Zaragoza. Zaragoza.
- MITJANA, R.- Cincuenta y cuatro canciones españolas del S. XVI**
1980 Cancionero de Upsala. Clásicos del árbol. Madrid.

- MOREIRA, J.- Del Folklore Tortosí** Costums, ballets, pregàries, parèmies, jocs i cançons del camp i de la ciutat de Tortosa. Im. Querol. Tortosa.
1934
- MUR BERNARD, J.J.- Cancionero Popular de la provincia de Huesca.** Diputación General de Aragón. Barcelona.
1986
- MURPHY, K.P. SMYTH, C.N.- Response of foetus to auditory stimulation.** Lancet. (I, 972-973)
1962
- NATTIEZ, J.J.- Musicologia Generale e Semiologia.** EDT/Musica. I Manuali EDT/SIdM. Torino.
1989
- NAVARRO TOMAS, T.- Manual de entonación española.** Ed. Guadarrama. Col. Universitaria de bolsillo. Punta Omega. Madrid.
1974
- Métrica española, reseña histórica y descriptiva.** Ed. Labor. S.A. Barcelona.
1983
- NETTL, B.- Music in primitive culture** Cambridge. Harward. University Press.
1956
- Música Folklórica y Tradicional de los continentes occidentales.** Alianza Música. Madrid.
1985
- NOGUERA, A.- Memoria sobre los bailes, cantos y tocatas populares de la Isla de Mallorca.** Imp. Victor Berdós i Feliu. Barcelona.
1893
- OBRA CULTURAL DE LA CAJA DE AHORROS PROVINCIAL DE ZAMORA** Doce villancicos zamoranos Caja de Ahorros Provincial de Zamora. Zamora.
1982
- OBRA DEL CANÇONER POPULAR DE CATALUNYA** Materials Fundació Rabell i Cibils. Barcelona.
1928-29
- OLMEDA, F.- Folklore de Castilla o Cancionero Popular de Burgos.** Ed. María Auxiliadora. Sevilla.
- ONIS, P.- DE LA TORRE, E.- Canciones Españolas. (Spanish Folk Songs)** New York Hispanic Institute. United States.
1964
- ORUE MATIA, J.- Cancionero del País Vasco** Ed. A. Carmona. Madrid.
1960
- Canciones bilbaínas** Ed. Carmona. Madrid.
1984

- PALACIOS GADOS, M.A.- Introducción a la música popular castellana y leonesa** Coedición. Junta de Castilla y León. Excmo. Ayuntamiento de Segovia.
1984
- PALATIN, F.- Diccionario de la Música.** Compuesto por Fernando Palatín para la instrucción de sus hijos. Sevilla.
1818 Ethos Música. Serie Académica 3. Universidad de Oviedo. Servicio de publicaciones. Especialidad Musicología. Oviedo. 1990.
- PEDRELL, F.- "Historia musical y étnica de la canción popular"** E.U. Catalana. Vol. III.
1909
- 1958 Cancionero Musical Popular Español.** 4 Vols. Casa Boileau. Barcelona.
- PEÑA GOÑI, A.- "La ópera española y la música dramática en España en España en el siglo XIX".** Apuntes históricos. Imp. y Esterotipia de El Liberal. Madrid.
1881
- PEREZ VIDAL, J.- "El arrorró"** Revista de Historia Tomo X (pp 71-74)
1949 Sta. Cruz de Tenerife.
- PITARCH ALFONSO, C.- "Aspectos del folklore musical valenciano: aproximación de la canción de cuna en Aldaya."** Torrens. Valencia. (1986-1987)
1988
- POL, A.- Colección de canciones populares mallorquinas.** Tomo I. S.d. Barcelona.
- PORZIONATO, G.- Psicobiología della Música.** Pàtron Editore. 2ª ed. Bologna.
1988
- POUSSEUR, H.- Composer (avec) des identites culturelles.** Institut de Pedagogie Musicale et choreographique. La Villette. París.
1989
- PRECIADO, D.- Folklore español: Música, Danza y Ballet.** Studium. Madrid.
1969
- PUIG CAMPILLO, A.- Cancionero Popular de Cartagena** Imp. Gómez. Cartagena.
1953
- PUJOL, F.- "Clasificación de las músicas populares"** Anuario Musical Vol.I. I.E.M. del CSIC. Barcelona.
1946
- QUILIS, A.- Métrica española .** Edición corregida y aumentada. Ed. Ariel. Barcelona.
1985
- QUINTANAL, I.- Asturias. Canciones.** Gráficas Lux. Oviedo.
1984

RAY, W.S.- "A preliminary report on a study of fetal conditioning"
1932 **Child development**

RICART MATAS, J.- Diccionario biográfico de la Música. Ed. Iberia.
1956 **Barcelona.**

RIERA ESTARELLES, A.- Cent i tantes tonades tradicionals de
1986 **Mallorca.** Ed. Moll. Palma de Mallorca.

RIEZU, J.- Flor de canciones populares vascas. Ed. Sendoa Argitaldaria.
1988 **San Sebastián.**

"El Cancionero Vasco" Eusko Ikaskuntza. Música I.

RODRIGUEZ MARIN, Fco.-Cantos Populares Españoles Ed. Atlas.
1981 **Madrid.**

RODRIGUEZ DE MONTES, Mª L.- "Cunas, andadores, y canciones de
1962 **cuna en Bolivia, Santander, Antioquía y Mariño. (Colombia)**
Tomo XVII Thesaurus Colombia.

RÖVENSTRUNK, Bernat.- Singularitats de la cançó popular catalana.
Clivis. Col. Neuma N° 1. Barcelona.

RUIZ DE LUNA, s.- Cancionero Hispánico. Carillón. Madrid. S.A.
1970

RUYRA, J.- 15 cançons

SACHS, C.- World history of the dance. W.W.Norton. New York.
1937

1943 **The rise of music in the ancient world east and west.**
W.W. Norton. New York.

SAAVEDRA, C.- Cancionero Musical Portugalujo. Gráficas ibarsusi.
1985 **Bilbao.**

SAINZ DE LA MAZA, P.- Nanas de España Sociedad Nestlé. Barcelona.
1969

SAMPEDRO Y FOLGAR, C.- Cancionero Musical de Galicia. Ed. Museo
1942 **de Pontevedra. Pontevedra.**

SANCHEZ FRAILE, A.- Nuevo Cancionero Salmantino Diputación
1943 **Provincial. Salamanca.**

SCHINDLER, K.- Folk Music and Poetry of Spain and Portugal. Hispanic
1941 **Institute. New York.**

- SCHNEIDER, M.- "Tipología Musical y Literaria de la canción de cuna en España". **Anuario Musical** Vol. III. I.E.M. del CSIC. Barcelona. 1948
- 1987 "Primitive Music" en **The New Oxford History of Music** Vol. I.
- SCIBETTA, J.J. ROSEN, M.G., HOCHBERG, C.I., CHIK, L.- "Human fetal brain response to sound during labor" **American Journal of Obstetrics and Gynecology**. (109, 82-851) 1971
- SECCION FEMENINA.- **1000 Canciones Españolas**. Ed. Almena. Madrid. 1966
- SEGUI, S.- **Cancionero Musical de la provincia de Valencia**. Institución Alfonso El Magnánimo. Diputación de Valencia. Valencia.
- 1973 **Cancionero Musical de la provincia de Alicante**. Diputación Provincial de Alicante. Alicanmte.
- 1978 **Cancionero Alicantino**. Instituto de Estudios Alicantinos. Excma. Diputación de Alicante. Valencia.
- SLOBODA, J.A.- **The Musical Mind. The cognitive Psychology of Music**. 1985 Oxford Science Publications.
- SONTAG, L.W., WALLACE, R.F.- "Changes in the rate of the human fetal heart in reponse to vibratory stimuli" **American Journal of Diseases of children**. (51, 583-589) 1936
- SORIANO FUERTES, M.- **Historia de la música española desde la 1836/1855** **venida de los fenicios hasta el año de 1850**. Establecimiento de Música de D. Bernabé Carrafa, almacenista de cámara de SS MM y AA. Imp. de D. Narciso Ramirez. Madrid. Barcelona.
- SPELT, D.K.- "The conditioning of the human fetus in utero" **Journal of Experimental Psicology** (38, 338-346) 1948
- SPERBER, D.- **El simbolismo en general**. Anthropos. Ed. del Hombre. 1978 Barcelona. Promoción cultural.
- STANDART DICTIONARY OF FOLKLORE MITHOLOGY AND LEGEND. New York. 1949-50
- STEFANI, G. FERRA?,I.F.- **La Psicologia della Música in Europa e in Italia**. CLUEB. Bologna. 1986

- 1987 **Il segno della musica. Saggi di Semiotica musicale.** Sellerio editore. Palermo.
- STOCKMANN, D.- "Musik als Kommunikatives System. Informations und zeichentheoretische Aspekte insbesondere bei der Erforschung mundlich tradiertes Musik. **Deutsches Jahrbuch der Musikwissenschaft für 1969.** XIV (pp.76-95)
1970
- SUBIRA I PUIG, J.- "En el camp de la tonadilla. Una antiga cançó de bressol". **Revista Musical Catalana.** Any XXI. Desembre. Nº 252. Barcelona.
1924
- 1984 **Cançons Populares Catalanes** Ed. Milla. Barcelona.
- SUBIRATS, Mª A.- **La nana andaluz: estudio etnomusicológico**
1990 Consejería de cultura y medio ambiente. Junta de Andalucía. Centro de Documentación Musical Andaluz. Granada.
- TEJERIZO ROBLES, G.- **Villancicos de la Alpujarra y del valle de Lecrín.** Caja de Ahorros Provincial de Granada. Granada.
1983
- TEXEIRA, F.- "Los temas mitológicos en las canciones de cuna" **Revista de cultura brasileña.** Nº 41, Junio. Brasil.
1976
- TOMAS, J.-ROMEU FIGUERAS, J.- **Cancionero Escolar Español**
1954 CSIC. I.E.M. Instituto San José de Calasanz de Pedagogía. Barcelona.
- TORRALBA, J.- **Canciones populares de la provincia de Cuenca.**
1981 Diputación Provincial de Cuenca. Cuenca.
- TORRAS I BAGES.- **La música educadora del sentiment.** Barcelona.
1901
- TORT Y DANIEL, J.- **Noticia Musical del Lied o cançó catalana.** Centre Excursionista. Barcelona.
1892
- VERDÚ, J.- **De cantos populares de Murcia.** Orfeo Tracio. Madrid. Vidal Llimona y Bereta Ed.
- VIDAL, P.- **Cançoners català del Rosselló i de Cerdanya.** Perpignan.
1885-1890 Librairie A. Juloi.
- VILLALBA FREIRE, C.- **Cancionero de Galicia.** Ed. A. Carmona.
1976 Madrid.
- VIOLANT I SIMORRA, R.- **Instrumentos músicos de construcción infantil y pastoril en Cataluña.** Madrid.
1952